Serie nouă
NOIEMBRIE 2022
11
(CCLVI)
48 pagini
ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

- Aniversare - Carmen Petra-Basacopol
- *Preludiu* - 50
- *Integrala compoziţiilor pentru pian solo* de Dinu Lipatti
- Festivaluri: Brăila, Bacău, Iaşi, Reşiţa
- Şcoala vedetelor (4)
- Poveste din Bucureştiul de odinioară

În imagine:
Viniciu MOROIANU
foto: Mihăiță Stroe

„Inul” se întoarce

Scriam în numărul trecut, cu obidă, despre efectele **in**competenţei aşezate pe cai mari în lumea culturală românească. Desigur, am dat doar câteva exemple, sperând, sincer, ca ele să fie ultimele. Da’ de unde! Nici nu plecase bine revista la tipar că, la ONB, în cadrul unui spectacol cu circuit de protocol, dedicat prezentării culturii muzicale româneşti în faţa delegaţilor din aproape 200 de ţări veniţi la Conferinţa Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor, **in**ul s-a afirmat plenar, de data aceasta cu răspândire la nivel mondial. Nu cred că există ruşine mai mare decât să prezinţi o mapă despre muzica românească pe care urmează să o asculte delegaţii străini, în care biografia celui mai reprezentativ precursor romantic al componisticii româneşti, Ciprian Porumbescu, să-l acrediteze ca ne-român, lăsându-se impresia că atunci când dorim să oferim muzică românească străinilor nu avem la cine apela, pentru că România nu a avut compozitori.

Prezentarea în limba engleză, întocmită special pentru această ocazie şi înmânată direct străinilor participanţi la Conferinţă (inclusiv secretarului general UNESCO şi Ministrului Culturii), conţinea o gafă jenantă! În mod regretabil, din neştiinţă, neglijenţă, incompetenţă şi aş adăuga inconştienţă, organizatorii au transmis acestor mii de străini un neadevăr descalificant pentru cei ce l-au scris şi distribuit, acreditând în mod stupid ideea că Ciprian Porumbescu n-ar fi de fapt român! Că autorul atâtor hore şi coruri patriotice naţionale româneşti (inclusiv al ”Tricolorului”, Imnul de stat de mai târziu, ales tocmai pentru românismul său) ar fi provenit dintr-o familie poloneză, citând şi numele Golembiovski ca dovadă! Deşi, după o minimă documentare, funcţionarii responsabili ar fi aflat (după cum se ştie foarte bine şi s-a publicat în nenumărate cărţi şi studii) faptul că provenea dintr-o familie românească, ortodoxă, că şi tatăl său era preot român ortodox (care, la rândul lui, a avut de pătimit pentru susţinerea românismului), şi că toate numele de botez ale membrilor familiei erau româneşti. Mai mult, din cauza apartenenţei la ortodoxie, Ciprian Porumbescu nici nu a putut să se căsătorească cu iubita sa! Autorităţile timpului - supuse conducerii chezaro-crăieşti - înregistrau însă actele de identitate cu numele de familie scrise în aşa fel încât să nu pară româneşti, nerecunoscând nici naţiunea română şi neîmpăcându-se nici cu apartenenţa populaţiei locale la ortodoxie, din raţiuni politice, susţinând că Bucovina (nume scris cu k) este locuită (doar) de catolici aparţinători grupului etnic polonez.

Iată cum jertfa pentru susţinerea românismului, moartea lui Porumbescu din cauza bolii declanşate în urma încarcerării pentru vina de a fi susţinut naţiunea şi drepturile românilor, au fost anulate brutal prin inepta afirmaţie scrisă în caietul-program, postată şi pe internet, potrivit căreia el ar fi fost de altă naţionalitate, aşa cum încercaseră să acrediteze în acte cei împotriva cărora a luptat! Din păcate, chiar şi Radio Români, ca şi ICR, de altfel, perpetuează, în mediul online, această confuzie.

Păi atunci, dacă nu era român, de ce l-au ales pentru acest spectacol tocmai pe el? Din greşeală? De ce ar fi compus ”Golembiovski-polonezul” celebra Baladă şi zecile de coruri care promovau românismul, şi piesele corale religioase ortodoxe? Şi de ce nu a compus nicio piesă în stil polonez ori dedicată ritului catolic? Greşeala este nu

alegerea lui Porumbescu să reprezinte România ci încrederea acordată celor care nu ştiu ce şi despre ce scriu! Echipa artistică a ales foarte bine, în cunoştinţă de cauză, muzica timpuriu-romantică şi profund naţională a românului Ciprian Porumbescu, autorul primei operete din istoria muzicii noastre, unul dintre compozitorii care au pus bazele muzicii naţionale în a doua parte a secolului XIX, oferind un colorit local, original, propriu, românesc, partiturilor sale, multe dintre ele iubite şi cântate intens şi astăzi de către interpreţi români şi chiar străini. Nu ne mai rămâne decât să sperăm că oaspeţii vor rămâne în memorie cu spectacolul lui Răzvan Ioan Dincă şi cu muzica lui Ciprian Porumbescu, şi nu cu ”informaţiile” care li s-au servit.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Pe scena Ateneului..................................2-7
Pe scena Sălii Radio.................................8-10
***Les Contes d’Hoffmann* de Offenbach..11-12**
Adio, Mariana Nicolesco!.....................12-13
Conferinţa „The Control of Music”.............18
Convorbirile A.M.: N. Maxim, R. Rădos..20-22
Festivaluri: Brăila, Bacău, Iaşi, Reşiţa...22-34
Sergiu Cioiu, veşnic verde.....................38-39
Şcoala vedetelor (4)..............................42-45
Poveste din Bucureştiul de odinioară......45-47

Legănată de o rară beatitudine

…aşa m-am simţit la concertul care a deschis stagiunea simfonică a Filarmonicii "George Enescu" din Bucureşti. Asortat cum nu se putea mai bine cu atmosfera tipică a unei "veri indiene", cu un program echilibrat – excelent ales –, personalizat tălmăcit de invitaţi – ambii din elita solisticii şi a dirijoratului – ca şi cu locaţia desfăşurării lui, respectiv Ateneul Român, ea însăşi o operă de artă care impresionează mereu prin eleganţă, grandoare şi istorie, concertul din 8 octombrie mi-a mângâiat inima. Şi cu toate că el a făcut parte dintre cele la care mergi la sigur, totul din componenţa lui fiind cunoscut, ascultat şi apreciat, tot au mai apărut şi surprize. Din fericire, ele au aparţinut gamei celeste.

Asta s-a întâmplat vineri seară, când ce am ascultat timp de peste două ore mi-a depăşit aşteptările, care oricum erau mari. Programul a început cu *Preludiu şi Fugă (Toccata op. 17, nr. 2)* de Constantin Silvestri, lucrare care a dezvăluit (celor ce nu ştiau încă) că acest mare şef de orchestră, recunoscut peste tot în lume pentru modul în care electriza deopotrivă auditoriul cât şi instrumentiştii, a şi compus. Nu foarte mult, dar numai lucrări de incontestabilă valoare, printre care se numără şi cea care a "ridicat cortina" stagiunii 2022-2023. Filonul folcloric bihorean, susţinut pe tot parcursul partiturii viu şi nealterat de arhitectura timbrală a pianului, harpei, celestei şi mai ales a percuţiei, orchestraţia complexă – iscusită împletire între clasic şi modern, accentele fermecătoarelor globuri de acorduri, cu repetabilitatea lor de timp şi contratimp, dau o deosebită savoare acestei antrenante partituri. Savoare pe care dirijorul germano-rus Thomas Sanderling a etalat-o cu o preţioasă înţelegere şi mult tact, pe care doar un perfecţionist cu har o putea face, asigurându-i un mare succes de public.

Thomas Sanderling

A urmat *Concertul în mi minor op. 64 pentru vioară şi orchestră* de Felix Mendelssohn, tălmăcit într-o remarcabilă manieră de violonista Mihaela Martin. Sunetul clar-cristal, frazarea caldă, tehnica-i recunoscută (ambitus, virtuozitate, sensibilitate, poezia nuanţelor, vigoarea arcuşului, stăpânirea strălucitoare a instrumentului şi fineţea mânuirii lui în părţile deosebit de romantice – aducând ceva din graţia unei feline), au conferit discursului ei muzical o seducătoare intensitate care a cucerit. Iar dirijorul, rafinat acompaniator, prin corectitudinea nemţească şi bogata paletă emoţională din partea sa rusă, a imprimat concertului un tempo mai rapid, foarte vioi, care i-a permis să dezvăluie, pe lângă frumuseţea acestui şlagăr al muzicii romantice şi tonusul său tânăr de interpret matur.

După pauză a urmat *Simfonia nr. 4 în mi minor, op. 98* de Johannes Brahms. Simfonie în care fiecare parte îşi spune povestea, fie melancolică, fie contemplativă, fie festivă, fie tragică (ca orice final care se respectă), din care Thomas Sanderling, contopindu-se cu profunzimea ei, a făcut din ea

exact ceea ce este, adică o lucrare monumentală de referinţă, în care sunetele au scris testamentul simfonic al marelui compozitor. Astfel, luminozitatea, robusteţea poetică a imaginilor, predominanta vibraţie a sentimentelor, caracteristice primului compozitor din post-romantism, care a depăşit şi dominat romantismul, au fost *relatate* cu sensibilitate, forţă, emoţie reţinută şi prospeţimea proprie lucrărilor de asemenea anvergură. Fiecare temă, tonalitatea, contrast, armonie, fiecare grup sau solo de instrumente a fost ilustrat cu o profundă cursivitate şi o gentileţe aparte. A fost una dintre acele interpretări care se imprimă în minte şi suflet şi pe care nu ai cum să le uiţi. Pe mine m-a copleşit.

Mihaela Martin

Orchestra, pe care dirijorul a mânuit-o cu evidentă plăcere şi respect, a fost exact ce ar trebui să fie orice formaţie ce poartă numele de Filarmonică, adică omogenă, cu sunet amplu, perfect acordată, încărcată de emoţia artistică şi într-o formă de zile mari, oferind o emoţionantă tălmăcire. Şi uite aşa, la final, după îndelungile aplauze ale unei săli pline şi în delir, am plecat din Ateneu legănată de o rară beatitudine.

Doina MOGA

Portret aniversar Carmen Petra-Basacopol

În 8 octombrie 2022, în Sala Mică a Ateneului Român a fost programat un eveniment artistic de excepţie, dedicat compozitoarei **Carmen Petra Basacopol** (care a împlinit în 5 septembrie vârsta de 96 de ani). Iniţiativa organizării acestui recital cameral a aparţinut câtorva apreciaţi interpreţi care au ţinut să o sărbătorească pe ilustra creatoare prin muzică, prin intermediul unor lucrări camerale valoroase scrise de aceasta, precum: *Elegie op. 98* pentru clarinet şi harpă, ciclul *Clipa* pentru flaut şi voce gravă pe versuri de Ion Bogdan Ştefănescu, *Tablouri dacice* pentru nai, vibrafon şi violoncel

sau originalele *Variaţiuni pe o temă elegiacă op. 106* pentru două harpe. Printre participanţii care au adus un omagiu compozitoarei s-au remarcat mezzo-soprana Claudia Codreanu, soprana Mihaela Stanciu, baritonul Valentin Vasiliu, harpistele Maria Bîldea şi Ioana Nicolescu, flautistul Ion Bogdan Ştefănescu şi, nu în ultimul rând, pianista Inna Oncescu. Muzica inspirată, plină de vitalitate şi de nobile sentimente a compozitoarei Carmen Petra Basacopol este foarte apreciată de interpreţi şi de publicul din toate generaţiile, care descoperă în ea frumuseţi şi inegalabile surse de satisfacţii pe plan estetic şi semantic, dar şi răspunsuri la problemele existenţiale ale perioadei pe care o traversează.

În deschiderea programului - în interpretarea sopranei Mihaela Stanciu şi a pianistei Inna Oncescu au fost prezentate două lucrări emoţionante cu conţinut religios: *Până când?* (Psalmul 13) şi *Scapă-mă, Doamne!* (Psalmul 54) din ciclul *Din Psalmii lui David, opus 84.* Publicul a fost impresionat de expresivitatea şi profunzimea semnificaţiilor creaţiilor respective, precum şi de prestaţia artistică excelentă a protagonistelor şi a perceput rafinamentul cu care a fost redat conţinutul muzical complex şi colaborarea subtilă dintre voce şi pian. În continuare, mezzo-soprana Claudia Codreanu şi Inna Oncescu au interpretat cu multă emoţie, sensibilitate şi măiestrie liedul *Zorile-şi mână cerbii de foc* (pe versurile poetei Mariana Dumitrescu). A urmat ”*Aria lui Klapka*” din opera *Pădurea spânzuraţilor, opus 58,* în care am admirat prestaţia de înalt nivel artistic realizată de baritonul Valentin Vasiliu şi pianista Inna Oncescu. A impresionat puternic caleidoscopul bogat în imagini muzicale, în stări sufleteşti şi profunde semnificaţii transmise de artiştii de pe scenă.

În primă audiţie absolută a fost prezentată lucrarea *File de acatist, opus 68, pentru voce şi flaut,* pe versuri de Î.P.S. Valeriu Anania - creaţie de nobilă inspiraţie religioasă, structurată în mai multe secţiuni: *Iluminatul/ Exodul/ Intermezzo/ Lamento/ Bucură-te,* în care am apreciat colaborarea artistică de înalt nivel realizată de baritonul Valentin Vasiliu şi flautistul Ion Bogdan Ştefănescu. A fost

Carmen Petra-Basacopol

încă un prilej de a admira capacitatea compozitoarei Carmen Petra Basacopol de a întruchipa nobile sentimente şi de a evidenţia cu măiestrie timbralitatea specifică a anumitor instrumente şi a vocii umane. Cei doi interpreţi au oferit publicului momente înălţătoare, de mare rezonanţă afectivă şi expresivă. Periplul muzical în creaţia compozitoarei a continuat cu o lucrare originală, intitulată sugestiv *Tablouri dacice.* În faţa publicului au evoluat: Denis Gagiu (nai), Sorin Rotaru (vibrafon) şi Thibault Solorzano (cello). Împreună au realizat un dialog inspirat, plin de vitalitate şi de bun gust, în care am perceput ineditul sonorităţii ansamblului cameral şi unele inflexiuni arhaice. Flautistul Ion Bogdan Ştefănescu a

Filarmonica George Enescu
BUCUREŞTI · ROMÂNIA

ATENEUL ROMÂN, SALA MICĂ
Sâmbătă, 8 octombrie, ora 19.00

CLIPE
Portret aniversar
CARMEN PETRA BASACOPOL 96

MARIA BÎLDEA - harpă CLAUDIA CODREANU - mezzosoprană
DENIS GAGIU - nai IOANA NICOLESCU - harpă
INNA ONCESCU - pian MIHAELA STANCIU - soprană
IOANA TOMESCU - clarinet SORIN ROTARU - vibrafon
THIBAULT SOLORZANO - violoncel
ION BOGDAN ŞTEFĂNESCU - flaut
VALENTIN VASILIU - bariton

Bilete: Casa de bilete a Filarmonicii, tel. +40213156875
online pe https://www.fge.org.ro/calendar/ şi https://ove.ro/

Parteneri:
Radio România Muzical · Radio România Cultural · OBSERVATOR CULTURAL · Deutsche Zeitung · AQUA CARPATICA

prezentat *Păsări în zbor*, o splendidă lucrare dedicată flautului solo. Apreciatul interpret a făcut înca o dată dovada fanteziei sale creatoare, a virtuozităţii instrumentale şi a capacităţii de a reda un evantai amplu de tablouri şi stări sufleteşti diverse. În continuare, au revenit pe scenă mezzo-soprana Claudia Codreanu şi pianista Inna Oncescu. Ele au întruchipat cu măiestrie şi dezinvoltură piesa *Duhovnicească* din ciclul *Mărturisiri opus 104,* pe versuri de Tudor Arghezi. Mă număr printre admiratorii fideli ai Claudiei Codreanu, pe care am urmărit-o consecvent în recitalurile sale de lieduri, susţinute pe scene de concert din capitală. De fiecare dată, domnia sa impresionează prin versatilitatea prestaţiei vocale şi actoriceşti, prin maniera specifică de tratare a relaţiei dintre muzică şi poezie, prin gama largă de mijloace de exprimare. Aşa cum se ştie, realizarea artistică la cote înalte a unui cântăreţ nu este posibilă decât prin colaborarea cu un pianist de mare clasă. Din acest punct de vedere, prezenţa alături de Inna Oncescu a apărut firească şi necesară. Secondat cu atenţie şi sensibilitate de aceeaşi pianistă, baritonul Valentin Vasiliu a dat viaţă liedului *Ceasul de apoi,* din ciclul *Flori de mucigai, opus 23* – pe versuri de Tudor Arghezi. Publicul a apreciat paleta vocal-pianistică cuceritoare, rafinamentul, dramatismul şi spectacolul oferit de prestaţia artistică a duo-ului.

Soprana Mihaela Stanciu şi pianista Inna Oncescu au interpretat două lieduri excepţionale: *Noiembrie,* din ciclul *Triptic, opus 79,* pe versuri de Lucian Blaga şi *Isvorul,* pe versurile Marianei Dumitrescu. Publicul a fost impresionat

de bogăția expresivă, de acuratețea și virtuozitatea prestației sopranei, ca și de valoroasa conexiune artistică realizată de cele două interprete. În completarea portretului componistic al distinsei compozitoare a fost prezentată lucrarea *Elegie pentru clarinet în si bemol și harpă, opus 98.* Protagoniștii momentului muzical original au fost clarinetista Ioana Tomescu și harpista Maria Bîldea, care au redat cu dăruire și fantezie creația de nobilă inspirație. A urmat o altă primă audiție absolută deosebit de expresivă și sugestivă: *Ciclul "Clipa", pentru flaut și voce gravă*, pe versurile lui Ion Bogdan Ștefănescu: *Clipa de galben/ Clipa de negru/ Clipa de roșu.* Baritonul Valentin Vasiliu și flautistul Ion Bogdan Ștefănescu au evocat cu mult rafinament și virtuozitate lucrarea ce îmbină armonios muzica cu poezia și pictura într-o frescă inedită, bogată în culori și semnificații.

Pe scenă a revenit harpista Maria Bîldea care a prezentat o *Elegie* inspirată a compozitoarei. Publicul a aplaudat creația originală, bogată în imagini remarcabile prin plasticitate, dar și prestația artistică de înalt nivel, plină de firesc, de sensibilitate și fantezie. În încheierea programului le-am ascultat pe harpistele Maria Bîldea și Ioana Nicolescu într-o lucrare de anvergură instrumentală: *Variațiuni pe o temă elegiacă opus 106, pentru două harpe.* Compozitoarea evidențiază plenar bogăția sonoră și posibilitățile expresive harpei – care se numără printre instrumentele sale preferate. Publicul a fost cucerit în egală măsură de performanța celor două minunate interprete și de creația menită să exalte magnificența instrumentului și să redea posibilitățile sale excepționale de a întruchipa imagini muzicale și stări sufletești contrastante. Lucrările prezentate în recital - atât de diverse și originale din punct de vedere expresiv și stilistic -, au avut o și trăsături comune: au evocat magistral lirismul interiorizat ori ardent, cu substrat evocator al discursului muzical (în care sunt percepute unele aspecte descriptive) și au dezvăluit aspirația autoarei către Bine, Frumos și Adevăr. La sfârșitul recitalului, interpreții s-au reunit pe scenă ca să o omagieze pe generoasa creatoare; în apluzele frenetice ale spectatorilor - în semn de gratitudine și admirație -, artiștii au făcut o reverență în fața compozitoarei Carmen Petra Basacopol, care de-a lungul timpului le-a dăruit creații excepționale, menite să le îmbogățească repertoriul și le-a oferit momente unice de bucurie și de imensă satisfacție.

Carmen MANEA

Dezlănțuire de forțe pe scena Ateneului Român

Monumentala *Missa Solemnis* de Ludwig van Beethoven a fost aleasă pentru programul Filarmonicii „George Enescu" din data de 21 octombrie 2022, concertul fiind prezentat drept „evenimentul muzical al toamnei la Ateneul Român". Protagoniștii serii au fost soprana Diana Țugui, mezzosoprana Liliana Mattei-Ciucă, tenorul Marius Vlad Budoiu și basul Iustinian Zetea, alături de Corul și Orchestra Filarmonicii „George Enescu", dirijați de jovialul Jonathan Darlington, aflat pentru prima dată la București. Muzicianul de origine britanică a simțit muzica prin fiecare por, a fost de o vivacitate debordantă, dând cu religiozitate intrările corului și fiind atent la fiecare închidere de frază. Energia sa, transformată într-o frenezie efervescentă, s-a împletit perfect cu degajarea rezultată din obișnuința pe care a dobândit-o în a dirija muzica lui Beethoven, acesta mișcându-se în permanență pe scenă, ca într-un dans.

Seara a debutat cu un moment de reculegere în memoria regretatei soprane Mariana Nicolesco, pentru contribuția deosebită pe care aceasta a adus-o artei lirice românești.

„La pièce de résistance" a serii a fost, fără doar și poate, Corul Filarmonicii (pregătit de Iosif Ion Prunner) care a făcut față cu brio provocării vocale a colosului beethovenian, aceasta fiind una dintre cele mai bune prestații ale ansamblului din ultima vreme. Pe lângă claritatea și forța cu care a cântat, vigoarea emisiei sonore nu s-a estompat deloc pe parcursul lucrării, finalul fiind la aceeași intensitate vibrantă. Acute sopranelor au fost stabile și cărnoase, iar textul pe atât de inteligibil pe cât au permis frecvențele înalte

ale scriiturii. Și partida de tenori a sunat bine pe intervențiile solistice, foarte omogen. Sunetul a fost îngrijit și controlat pe toată durata lucrării, o altă performanță interpretativă pentru ansamblu. De asemenea, paleta dinamică a fost destul de generoasă și utilizată adecvat.

Din păcate, cvartetul soliștilor a fost ușor dezechilibrat în ceea ce privește dozarea intensității, mai ales în părțile a capella, însă intervențiile individuale sau duetele au evidențiat calitățile vocale ale fiecăruia dintre ei. Basul Iustinian Zetea a avut intenții muzicale foarte bune, a frazat și și-a dezvăluit căldura din voce, contopindu-se cu timbrul tenorului Marius Vlad Budoiu. Liliana Mattei-Ciucă și-a controlat atent vocea, dezvăluindu-i densitatea și rotunjimea,

Jonathan Darlington

iar soprana Diana Ţugui a susţinut acute în pianissimo, conferindu-le stabilitate şi supleţe.

Pe tot parcursul lucrării orchestra s-a manifestat cu tărie, nu i-a menajat pe solişti. Corul a reuşit, totuşi, să-i ţină piept. De menţionat aici dialogul concert-maestrului şi al celor două flaute de la începutul lui „Benedictus", care s-a desfăşurat elegant, senin şi firesc.

Sala a fost aproape plină, iar publicul entuziasmat de program, cel puţin aşa a reieşit din şuşotelile preliminare. La un moment dat, soneria unui telefon mobil a sfredelit tăcerea abia instalată, ca într-o ştafetă perfectă, stârnind câteva şoapte indignate din partea unor spectatori.

Concertul a fost un adevărat tur de forţă pentru artişti, care însă au reuşit să ducă la bun sfârşit această lucrare de mare angrenaj vocal şi energetic. Mobilizarea corului a fost cu adevărat remarcabilă. Copleşitoarea cupolă a Ateneului Român a vibrat de vigoarea şi solemnitatea muzicii lui Beethoven, iar spectatorii i-au răsplătit pe muzicieni cu aplauze generoase.

Teodora CONSTANTINESCU

Cum arată o seară perfectă la Ateneu

Trebuie s-o spunem clar: la Filarmonica „George Enescu" lucrurile se schimbă. După ani de zile de stagnare, de compromisuri, de surdină instituţionalizată, iată că noua conducere îşi asumă gospodăreşte misiunea şi face ce trebuie să facă. Sigur, nu poţi să preiei şefia a unei embleme culturale atât de importante şi să rezolvi totul din *poignet*. Stufărişul legislativ te împiedică să iei măsurile clare, evidente, pe care un manager repsonsabil ar trebui să le pună la lucru. Domnul Marin Cazacu, noul manager, va avea treabă. Dar o rază de speranţă se face simţită prin vechea clădire. Dacă nici dânsul nu reuşeşte să pună lucrurile la punct, nu prea ştiu cine ar putea. Nu e de competenţa mea să fac publice problemele din interiorul instituţiei unde activez. Nici nu cred că am voie. Dar le ştiu, şi observ bucuros plasarea conducerii de partea cea bună.

Kristof Barati, Christian Badea

Spun asta pentru că stagiunea 2022-2023 a început remarcabil iar vestea bună e că nivelul concertelor nu s-a schimbat. Aş putea spune că s-a ridicat, de fapt.

Am avut o experienţă fabuloasă aseară, 28 octombrie, la concertul orchestrei. Pe afişul nou creat, mai colorat, mai dinamic, mai explicit decât cele antice şi terne de până acum, figurau doi compozitori din secolul XX, Béla Bartók şi Jan Sibelius, şi doi minunaţi muzicieni, artişti cu *pedigree*-uri măreţe, violonistul maghiar Kristof Barati şi dirijorul nostru, Christian Badea.

Concertul numărul 2 pentru vioară al compozitorului maghiar e o lucrare dificilă. Şi de interpretat, şi de receptat. Contextul istoric îl face aşa. Bartók, un anti-nazist renumit, a terminat această complexă partitură în anul 1939, când climatul Europei se schimbase spre rău. Ameninţarea unui uriaş război era tot mai puternică, iar în această ambianţă sumbră, muzica se schimbase şi ea dramatic. Influenţat de concertele de vioară ale lui Alban Berg şi Karol Szymanowski, pe care le-a studiat atent, Bartók a avut grijă să aducă ceva nou expresiei moderniste. El a integrat stilului său naţional în noile tendinţe ale atonalităţii, respectând forma clasică de concert, cu trei părţi contrastante. A rezultat unul dintre cele mai provocatoare opus-uri din literatura pentru vioară, în care regăsim melodii populare maghiare, variaţiuni ale lor, o întreagă simfonie cu schimbări de tempo la fiecare portativ, multe secţiuni rubate, o cadenţă sclipitoare, iar încheierea, un dans care citează fragmente din prima parte, recolorându-le şi dezvoltându-le. Finalul aduce o concluzie logică pentru instrumentul solist, reunindu-se armonic cu toată orchestra.

Prin vioara minunatului solist Kristof Barati, "gustul" maghiar al acestei capodopere e evident. Eu nu am găsit niciun cusur în interpretarea sa. I-am admirat tonul cald, intim, chiar liric în unele pasaje. Dar şi explozii de vitalitate, de bucurie, sau dimpotrivă, accente melancolice, dramatice sau depresive. Barati are ştiinţa discursului, el spune o poveste, şi-o imaginează vizual şi o oferă auditoriului, ajutat fiind de un instrument cu adevărat minunat. Orchestra noastră a fost un partener de încredere, s-a simţit o simbioză foarte clară între ea şi solist. Iar Christian Badea, ca mereu, a fost liantul perfect, administrând cu vasta sa pricepere materialul sonor bogat şi complex al acestul concert.

La bis, Kristof Barati ne-a oferit *Sarabanda din partita a doua* de Bach, cântată relaxat, foarte curat intonaţional şi într-o manieră mai alertă, mai puţin meditativă decât e îndeobşte cântată. O bucurie.

Partea a doua a concertului ne-a oferit o lucrare vastă şi destul de rar cântată, din păcate: *Simfonia a doua op 43* de Jean Sibelius.

Multe se întâmplă în această vastă simfonie. Ca şi la Bartók sau Enescu (cu care era contemporan), compozitorul finlandez citează mult din folclorul ţării sale şi creează momente de mândrie naţională. "E o confesiune a sufletului meu", a zis el despre lucrarea sa. Partea întâi începe discret, pastoral, contemplativ. Apoi totul creşte, pas cu pas, temele enunţate prind contur se amplifică, se dezvoltă, se divizează, iar la final se împlinesc într-un cântec întreg. Partea a doua redă, prin tema enunţată de fagot şi preluată pe rând de alamă şi corzi, un univers sumbru, deplin filozofic. E ceva grav, ceva adânc în această secţiune, de parcă moartea ar vrea să te convingă că ţi-e prieten. Şi parcă reuşeşte. A treia parte pregăteşte frenetic marele final, cel care vine într-un marş trimfător, enunţând o victorie măreaţă, împrăştiind în manieră romantică speranţă, măreţie şi triumful binelui.

Interpretarea din concertul de vineri a acestei simfonii a descris o orchestră a Filarmonicii în plină formă. Un sunet robust, clar conturat, omogen, deplin. Dar şi ca atitudine, o implicare mai mare, un aer de bucurie, o simbioză mai bună între compartimente. Finalul a fost magistral! Sunetul orchestrei a fost cu totul special, mişcând sufletele noastre, a

celor din sală. Ba chiar şi pe Christian Badea care, ca niciodată, a fost vădit emoţionat la sfârşitul concertului, întârziind întoarcerea sa către aplauzele publicului, luându-şi timp să mulţumească călduros întregii orchestre.

Am zis mai demult că legătura dintre maestrul Badea şi orchestra filarmonicii e cumva deteriorată. Un observator atent vede asta clar. Da, încă mai e câte ceva de reparat. Însă bucuria muzicienilor de a lucra cu acest artist desăvârşit, cu acest om muncitor, talentat, meticulos, asumat poate învinge momentele în care pretenţiile sale muzicale şi modul câteodată imperativ de a conduce repetiţiile pun distanţă între el şi orchestră.

Sunt foarte curios să văd următoarele lor concerte. M-aş bucura din toată inima ca această tendinţă spre reconciliere să se adeverească. Publicul, noi toţi, am avea de câştigat!

Răzvan GEORGESCU

Preludiu 50 – Povestea continuă…

Să o luăm cu începutul. Amintirile îşi cer dreptul... Era în toamna lui '72, iar eu, studentă în ultimul an la Muzicologie (prima serie de la această secţie), nu-mi făcusem încă tema săptămânală: interviul cu o personalitate (la alegere). O lăsasem pe ultimele zile şi atunci mi-a venit salvarea: Casa de Cultură a Studenţilor, pe Plevnei, unde ştiam că urma să aibă loc primul concert al unei noi formaţii corale. În acel început de noiembrie şi în faţa unui prim interviu, eram mai emoţionată ca interpreţii debutanţi; mă ajutam de câteva întrebări stângace, "şablon", parte notate în grabă, parte memorate.

După concert, l-am "atacat" pe Voicu Enăchescu; zâmbetul şi disponibilitatea lui m-au mai liniştit. "Cum definiţi corala nou creată?" "Zâmbet, încredere, optimism şi – vreau să cred – modernitate. Ne dorim să fim *la zi* şi să cântăm româneşte. Cu dragostea de cânt coral te naşti: nu ţi-o impune şi nu ţi-o face nimeni cadou; educaţia mai poate aduce doar informaţie, mai poate modela câte ceva". "Ce aduceţi nou în peisajul muzical?" "Vreau să cred că întărim tradiţia, o *consfinţim* – cum s-ar spune; dar aducem şi noutatea, cultivăm bunul gust, îi serbăm pe maeştri şi promovăm tinerii creatori, mulţi dintre ei – foştii mei colegi de Conservator." "Cum vă definiţi dumneavoastră personal?" "O conştiinţă… mereu trează". La auzul acestui răspuns, am şarjat, zâmbind îndrăzneţ, la rândul meu: "Ca la presă, citând din… clasici?" "Nu neapărat; de fapt am citat din tata, mai pe înţelesul cui ştie despre ce vorbesc, *din taica popa*… dar asta să nu scrii, că-ţi strici dosarul. Al meu... A propos, pentru ce ziar scrii?" Neaşteptată, întrebarea m-a pus în gardă; ca să o mai scald, am răspuns cam împiedicat (deşi ştiam că nu e adevărat….): "Pentru revista facultăţii". "Succes! Peste 10 ani, tot aici" – a venit, prompt, urarea maestrului. Acesta era Voicu Enăchescu, personajul interviului meu, nicicând publicat.

Aşa mi-l amintesc pe Voicu Enăchescu astăzi: de 5 ori cei 10 ani la care mă invitase; sunt deja 50 ani de **Preludiu**. În imposibilitatea de a fi prezent la Ateneu, vreau să cred că a rămas acelaşi: dezinvolt, mereu cu un surâs în colţul ochilor, întinzându-ţi mâinile şi inima cu cea mai curată prietenie; într-un cuvânt: camarad şi peste ani. Şi nu pot să nu mă întreb: Corala are deja jumătate de veac?! Incredibil, dar adevărat! Jubileul a strâns sub cupola Ateneului foşti corişti, dirijori, prieteni împătimiţi de cânt coral, actuali studenţi şi melomani din varii generaţii. Cu toţii au venit să se scalde în culorile vocilor Preludiului, să-i aplaude pe cei care astăzi îşi aduc tributul în faţa judecătorului suprem: acel public cald, inteligent şi sensibil, "marca" Preludiu.

Ce au însemnat cei 50 de ani? Repetiţii şi iar repetiţii, împrospătare continuă a forţelor artistice, căutarea şi menţinerea propriului drum, toate materializate în sute de înregistrări Radio şi TV, în peste 90 de turnee, peste 2500 de concerte pe podiumuri din ţară şi din lume, cu participări în ediţiile prestigiosului Festival Internaţional "George Enescu" şi Săptămâna Internaţională a Muzicii Noi – ambele la Bucureşti, în răsunătoare aplauze, în cucerirea acelor lauri care au impus Corul de Cameră Preludiu între primele formaţii de gen ale Europei muzicale. Să o recunoaştem deschis: a fi cei mai buni în 2002, la Beijing, a străluci între 60 de formaţii corale şi a cuceri acolo *Premiul I* cu *Medalia de Aur* şi titlul de "Cel mai bun dirijor", nu este puţin lucru!

Ce îl distingea pe Voicu Enăchescu faţă de alţi competitori, fie ei şi colegi de generaţie? Modul în care voia, ştia şi putea să redea fiecărei piese acea linie proprie doar ei; să-i "dezghioace miezul", personalitatea; explorator, căutător, constructor, dăltuitor şi, mai ales – dacă îmi este permisă exprimarea – "dăruitor" de frumuseţe sonoră, motivat de bucuria împărtăşirii ei cu publicul, mereu mai apropiat... ca într-o confesiune...

Actualul dirijor al formaţiei (al cărei membru este din 2016), vâlceanul Andrei Stănculescu, are puţin peste 25 de ani. S-a afirmat cu o deja bogată şi diversă experienţă dirijorală, nu doar pe palier coral, ci şi orchestral sau vocal-orchestral; crescut în respectul ideii de continuitate, remarcat şi promovat de Voicu Enăchescu şi de Marin Cazacu, fost director al Tinerimii Române, instituţie-"casă" a Preludiu-lui,

Voicu Enăchescu
Foto: Virgil Oprina

Andrei Stănculescu este conştient că are, mereu, în faţă complexul model "Voicu/*sound*-ul Preludiului", dar şi anii în care va trebui să facă ceea ce publicul şi membrii formaţiei pe care o conduce aşteaptă de la fostul lor coleg: să confirme.

Ce se poate spune astăzi despre Andrei Stănculescu, care de un an a preluat formaţia, adăugându-i acel *éclat* pe care i l-au observat mulţi dintre foştii şi actualii membri? Format în ţară, cu studii în Elveţia şi colaborări multiple cu valoroşi muzicieni: în afară de Voicu Enăchescu pe care l-a avut ca model: Cristian Mandeal, Cristian Măcelaru, Tiberiu Soare, Gabriel Popescu, Leo Warynski, Francois Xavier-Roth... La un an de la concertul aniversar **Preludiu 49** de pe scena Filarmonicii „Ion Dumitrescu" de la Râmnicu Vâlcea şi la aproape un an de la debutul pe scena Ateneului, Andrei Stănculescu a stabilit în seara de 29 octombrie 2022, la Ateneu, punctul de reper al turneului naţional aniversar **Preludiu 50**, un turneu în cinci etape, derulat strâns, pe

parcursul unei luni (29 octombrie-25 noiembrie): Bucureşti, Braşov, Iaşi, Cernavodă şi Brăila.

Deosebit de dificil, concertul de la Ateneu, gândit asemenea unui omagiu jubiliar maestrului şi corului Preludiu (organizator: Centrul Național de Artă „Tinerimea Română", partener: Filarmonica „George Enescu"; între principalii parteneri media: TVR, Radio România Cultural, Radio România Muzical) a beneficiat de colaborarea cu invitatul de onoare: distinsa actriță Emilia Popescu; a fost un tulburător şi mângâios "regal" poetico-legendar în lumină eminesciană, prefațând sensibil cele patru "secvențe" repertoriale. Să nu uităm nici programul tipărit – mulțumim, Daniel Ivan – oferit tuturor celor prezenți la intrarea în holul Ateneulu evenimentul s-a derulat în ambientul unui concept vizual cinetic, semnat de Tom Brânduş şi Ramona Iacob... mărturisesc că, în ce mă priveşte, caut încă răspunsuri la această idee…

Primul "capitol" de cântare: calea de la *Renaştere* spre *Baroc*, în care Andrei Stănculescu a putut da măsura studiilor sale de la Conservatorio della Svizzera Italiana: Pierre Passereau, Luca Marenzio, Orlando di Lasso şi Claudio Monteverdi: filigranat, delicat, pastelat, cu partiturile gândite şi redate "la silabă", culori sonore diferențiate în funcție de sensul imaginilor, balansate între intimitatea rostirii şi

Corul Preludiu, Andrei Stănculescu

exploziile de bucurie. Concepția dirijorală este clară, decisă, cultivând arta dialogului într-o seducătoare "perdeluire" prin care se cern imagini; gestica – eficientă şi expresivă, totul cu maximă economie, reținut. Recunoaştem şi aici "marca" Voicu/**Preludiu**, rod al confruntărilor artistice deschise şi nicicând, încă, încheiate…...

"Capitolul" secund, marcat de cântare sacră, i-a oferit lui Andrei Stănculescu prilejul de oficiere continuă cu Înaltul: Dimitrie Suceveanu cu *Doxa Patri* – melisme vibrate în jurul sunetelor-pilon asemenea luminării firidelor de gând sau frunțelor de viță înălțate pe coloane brâncoveneşti şi, dincolo de toate, isonul – temelie de arhitectonică sonoră; totul a fost atât de intens încât până şi ropotul aplauzelor a întârziat, respectând reîntoarcerea ultimului sunet în matca tăcerii din care se întrupase. Inspirate, alegerile – între care o selecție psalmică: Gregorio Allegri – *Miserere mei, Deus* (*Psalm* 51/50) şi Nicolae Lungu – *Doamne, auzi glasul meu* (*Psalm* 130/129) – s-au săvârşit în ruga Feliciei Donceanu: *Tatăl nostru*; am urmărit tehnica irizărilor, ecoul interior în decupeuri clare, acumulările subtil tensionate, modul în care interpreții ştiau să se asculte şi să-şi preia savanta împletitură a liniilor sonore, distilând omogenități…

De la reverie şi duioase legănări la vigoare, cu efecte vocale de virtuozitate: planuri detaşate în căutarea binevenitului torent sonor, rapide schimbări registrice, dialog alert, efervescență; aşa s-ar putea "traduce" concis alăturarea altor trei nume (partituri): James McMillan (*The gallant weaver*), Eric Whitacre (*Leonardo dreams of his flying machine*) şi Benjamin Britten (*Hymn to St. Cecilia*). Din locul în care stăteam am putut urmări fluxul continuu al privirilor interpreților şi cele ale dirijorului; le-am urmărit expresia, decriptând în minime mişcări şi schimbări de atitudine trăirile diferențiate care se cereau aduse în prim plan… Aşa am înțeles că dirijorul pe care îl au coriştii în față este cel care îi implică în căutarea sensului fiecărei lucrări, le deschide calea descoperirilor şi a apropierilor… în fond, fiecare partitură îşi are propria poveste care se cere toarsă în sunet…

Ultimul capitol al serii: intarsiuni sonore (Vasile Spătărelu – *Floare albastră*), priviri delicate prin oglinda timpului (Marțian Negrea – *Păstorița*), bună dispoziție, prospețime (Trio Grigoriu – *Broscuța Oac*, aranjament "jucat" de Ioan Dobrinescu), virtuozitate, umor (Dariu Pop – *Suită din Țara Oaşului*). Şi, dincolo de toate, un "dublu bis": Maurice Ravel – *Bolero* (aranjament inspirat, semnat Andrei Tănăsescu) şi, îndătinatul *Mulți ani trăiască*.

Să concluzionez în câteva cuvinte?

La 50 de ani, aşa cum a demonstrat-o în cele 16 partituri cu care s-a prezentat în fața publicului entuziast de la Ateneu, **Preludiu** şi dirijorul său, Andrei Stănculescu, nu se dezmint: acuratețe, prezență, virtuozitate, diversitate şi versatilitate repertorială vocal-stilistică, disponibilitate la dulcea rostire poetică…

La 50 de ani, **Preludiu** demonstrează că a devenit şi este o "şcoală de solişti"; mă refer aici la întregul ansamblu, nu doar la valoarea vocilor care s-au afirmat în concertul din 29 octombrie şi pe care le notez acum, cu bucurie de cronicar: Alina Bosovici, Cristina Fieraru, Victoria Ghirbu, Gabriela Mădincă, Cosmin Melinte, Marius Mine, Alin Vasilache.

Ca încheiere, poate mai nimerite ar fi cuvintele uneia din "veteranele" coralei: Alina Pârvulescu, venită în **Preludiu** din 1978, colaboratoare apropiată a maestrului Voicu Enăchescu: "Sunt atât de multe de spus, încât e foarte greu şi aproape imposibil în câteva rânduri, să pot cuprinde, ce a însemnat *Preludiu* pentru mine! Am fost realmente fascinată de **Preludiu**, încă de la prima repetiție la care am asistat (în februarie 1976!). Mi s-a părut fermecătoare atmosfera, iar repertoriul m-a cucerit şi chiar mi-a creat una din primele insomnii! Nu îmi venea să cred, că la Ansamblul UTC, se pot interpreta atâtea perle ale muzicii corale universale, şi nu neapărat un repertoriu impus, cum aş fi bănuit. Cel care a reuşit acest lucru, a fost magicianul, maestrul Voicu Enăchescu!

Acuratețea sunetului, muzicalitatea coriştilor, sonoritatea unică a formației şi umorul extraordinar al dirijorului, la care rezonau toți coriştii, m-au câştigat fără a exagera, pe viață! Am trăit alături de **Preludiu**, momente fantastice, participări la manifestări internaționale de renume, la care totdeauna, am reprezentat cu cinste arta corală de la noi.

Nu vreau să omit, de asemenea, colaborarea mea ca Secretar general al Asociației Naționale Corale din România cu **Preludiu** şi cu maestrul Voicu Enăchescu în calitate de Preşedinte ANCR, începând cu luna martie 1998 şi în prezent.

Acum, la ceas aniversar, când formația sărbătoreşte jumătate de secol de succese "sonore" incontestabile, doresc formației şi tânărului şi talentatului dirijor Andrei Stănculescu, să ducă mai departe, la cote cel puțin la fel de înalte, creația de suflet a Maestrului Voicu Enăchescu, **Corul de Cameră Preludiu**! La mulți, mulți ani!"

Carmen STOIANOV

Deschiderea stagiunii simfonice

În 14 octombrie 2022, Radiodifuziunea Română a deschis noua stagiune cu un concert extraordinar în care dirijorul britanic Rumon Gamba - muzician cu o frumoasă carieră europeană, foarte apreciat şi în România - s-a aflat la pupitrul Orchestrei Naţionale Radio. Absolvent al Academiei Regale de Muzică din Londra, muzicianul a colaborat cu celebra BBC Philharmonic ca dirijor asistent şi apoi ca dirijor asociat. Activitatea sa artistică se desfăşoară preponderent în ţările nordice; domnia sa ocupă actualmente funcţia de dirijor şef al Orchestrei Simfonice din Oulu (Finlanda). Anterior a fost dirijor principal şi director muzical al Norrlands-Operan din Suedia, dirijor principal al Aalborg Symfoniorkester din Danemarca şi dirijor principal şi director muzical al Iceland Symphony Orchestra din Islanda. Cu prilejul inaugurării stagiunii de concerte de la Sala Radio, maestrul Rumon Gamba a ales să dirijeze una dintre capodoperele muzicii universale ale secolului XX: *Le Sacre du Printemps* de Igor Stravinski, celebrul compozitor rus, de la a cărui naştere s-au împlinit pe 17 iunie a.c. 140 de ani.

Rumon Gamba
Foto: Andreas Nilsson

În deschiderea evenimentului muzical din 14 octombrie 2022 am ascultat *Concertul în si minor pentru violoncel şi orchestră, opus 104* de Antonín Dvořák, care l-a adus în prin plan pe Răzvan Suma, solist al Orchestrelor Radio, director artistic al proiectului *Icon Arts Transilvania* şi fondator al Ansamblului „PlaCello”. Prestaţia artistică a domniei sale s-a situat la cote foarte înalte, remarcându-se prin fantezie, aplomb, virtuozitate şi dăruire. Am admirat colaborarea excelentă la nivel artistic şi ideatic dintre solist, dirijor şi orchestră. Interpretul a făcut dovada maturităţii sale artistice, a evidenţiat cu măiestrie frumuseţea muzicii şi nobleţea sentimentelor evocate de compozitor. Mi-am amintit de versiunile realizate de doi dintre finaliştii concursului Enescu pentru violoncel din aceasta toamnă: Constantin Borodin (din Republica Moldova) şi Banjamin Kruithof (din Luxemburg). Varianta de înalt nivel realizată de Răzvan Suma a dezvăluit talentul, creativitatea, experienţa solistică şi întregul arsenalul de mijloace instrumentale de care acesta dispune. Auditoriul a fost impresionat de impetuozitatea şi tumultul exprimării din prima mişcare, *Allegro*, în care solistul a reliefat convingător fiecare idee muzicală şi a purtat un dialog cuceritor cu dirijorul şi orchestra. În cazul acestei celebre lucrări concertante, rolul orchestrei este tot atât de important ca şi cel al solistului. Conexiunea sonoră dintre artiştii aflaţi pe scenă este menită să pună în valoare frumuseţea expresivă şi bogăţia semnificaţiilor muzicii lui Dvořák. Publicul a fost captivat de lirismul generos, de sinceritatea exprimării şi de rafinamentul dinamic şi agogic din mişcarea a doua, *Adagio ma non troppo* (în care a admirat dialogul sensibil purtat de solist cu unele instrumente din orchestră precum flautul ori vioara). Mişcarea a treia, *Finale*: *Allegro moderato-Andante-Allegro vivo* a dezvăluit vitalitatea şi bogăţia fără egal a muzicii şi a evidenţiat calitatea superioară a prestaţiei artistice. Publicul a fost fascinat de evoluţia muzicienilor de pe scenă, care au realizat o frescă inedită ce a îmbinat firesc momente marcate de lirism ardent şi imagini pline de strălucire, de virtuozitate şi elan. La cererea pubicului, Răzvan Suma a interpretat *Allemande în re major* din *Suita a VI-a pentru violoncel solo* de Bach. A fost o nouă mostră de maturitate artistică, de nobleţe sonoră şi de gândire muzicală elevată.

În partea doua a evenimentului muzical de la Sala Radio a fost prezentată *Le Sacre du Printemps,* celebra creaţie a lui Igor Stravinski, care se bucură şi astăzi de mult succes peste tot în lume. Elaborată în 1913, cu subtitlul *Tablouri din Rusia păgână,* lucrarea originală (o suită alcătuită din 14 piese grupate în două secţiuni) a fost prezentată la Paris în primă audiţie pe 29 mai 1913. Muzica lui Stravinski a provocat atunci un imens scandal; criticii au pus sub semnul întrebării conceptul de frumos în muzică, de lirism şi de expresie elevată. În cartea *Accès à la musique,* Daniel Lazarus descrie plastic reacţiile publicului de la premiera lucrării: ”urlete entuziaste, fluierături nebuneşti, aplauze interminabile, injurii, strigăte animalice, insulte aduse orchestrei”... Ignorând criticile aduse muzicii sale, compozitorul şi-a urmat neabătut idealurile creaţiei.

Ritualul Primăverii este o suită simfonică în care autorul evocă semnificaţiile profunde ale ritualului păgân prin intermediul căruia ruşii întâmpinau venirea renaşterea naturii. Sub bagheta inspirată a dirijorului Rumon Gamba, Orchestra Naţională Radio a oferit o adevărată demonstraţie de profesionalism, de fantezie şi de virtuozitate. Urmărind să redea trăsăturile stilistice specifice ale lucrării - ritmul pregnant, bogăţia armonică şi culoarea orchestrală originală -, artiştii au realizat tablouri muzicale fascinante, pline de vitalitate, de culoare şi de insolit. Au reuşit să redea convingător obiceiurile atavice şi atmosfera arhaică specifică ritualului la care autorul face trimitere.

Răzvan Suma

Publicul a fost impresionat de expresia evocatoare a fagotului din *Introducere* (*Lento*), de realizarea precisă a structurilor melodico-ritmice înglobate în textura cromatică, de creşterea dinamică progresivă a sonorităţilor brute, cu multe disonanţe, care combină original poliritmii cu voci şi elemente tematice diverse. A remarcat efectele sonore inedite realizate prin suprapunerea politonală a acordurilor şi preponderenţa ritmică din tabloul *Augurii primăverii*, a perceput iureşul desfăşurării imaginilor muzicale şi permutările accentelor din tabloul *Jocul răpirii.* În această originală lucrare compozitorul utilizează o orchestră amplă alcătuită din: cinci flaute, patru oboaie şi un corn englez, cinci clarinete, şase fagoturi, opt corni, şase trompete, trei tromboane, cinci tube, un numeros ansamblu de percuţie şi un amplu compartiment de coarde. Orchestra Naţională Radio a fost alcătuită din peste 100 de muzicieni, care au reliefat cu dăruire şi dezinvoltură evenimentele discursului simfonic. Tabloul final al ritualului, *Dans sacru (Aleasa),* în formă de rondo dezvoltat, a evidenţiat cu măiestrie

particularitățile structurilor asimetrice, alternanța măsurilor și a accentelor, amplificarea graduală a intensității cu un impresionant tutti orchestral în fff - întrerupt brusc de prezența flautelor care au intonat un pasaj cromatic ascendent, mai întâi în piano, apoi în forte fortissimo - culminând cu acordul final. Cu măiestrie și autoritate de necontestat, dirijorul Rumon Gamba a realizat la pupitrul Orchestrei Naționale Radio o prestație artistică de zile mari, menită să redea efectele și policromiile sonore, frenezia ritmică, orchestrația cuceritoare și varietatea stilistică a muzicii lui Stravinski și să evidențieze creator timbralitatea specifică a compartimentelor valorosului ansamblu. Inaugurarea stagiunii de concerte de la Sala Radio cu un eveniment muzical entuziasmant, de realizare artistică superioară, oferă ascultătorilor promisiunea altor manifestări pline de satisfacție și de înălțare sufletească.

Carmen MANEA

Acorduri în stil romantic

În data de 21 octombrie 2022 la Sala Radio am putut asculta un concert dedicat romantismului german. Orchestra Națională Radio alături de Corul Academic Radio ne-au încântat auzul cu lucrări semnate de Schumann, Brahms și Mendelssohn. La pupitrul dirijorului s-a aflat Nicolae Moldoveanu, o personalitate ce a lucrat cu diverse orchestre de prestigiu precum Filarmonica Națională din Varșovia, Orchestra Simfonică din Tokyo, Orchestra Națională BBC din Țara Galilor etc.

Programul a debutat cu *Uvertură, Scherzo și Final, op. 52* de Robert Schumann. N-am putut să nu remarc faptul că Nicolae Moldoveanu a păstrat caracterul vivace pentru toate părțile, fără să realizeze un contrast foarte mare între tempouri. *Uvertura* a avut un început duios, static aș putea spune, iar trecerea către secțiunile dinamice a fost foarte naturală. Totodată, am observat că a acordat multă importanță corzilor: le-a reliefat prin faptul că a conferit celorlalte instrumente nuanța de piano, în timp ce viorile

interpretau pasaje de virtuozitate, sau în *Final*, unde le-a lăsat să acapareze întregul cadru printr-o melodie maiestuoasă din care a rezultat un sunet plin, generos. De asemenea, în prima parte dirijorul a evidențiat prin gesturi foarte clare contrastul dintre frazele staccate, prin punctarea fiecărui sunet, și cele legate, oferindu-le multă cursivitate. Intervențiile suflătorilor au fost elegante, de fiecare dată aducând un sunet diafan și cald, acest lucru observându-se mai ales în *Scherzo*, unde dirijorul a evidențiat limpede linia lor melodică. Totuși, partea aceasta a avut un debut cam vag, având în vedere că partida corzilor s-a omogenizat destul de anevoios, deși Nicolae Moldoveanu a fost precis în tempoul pe care l-a dat. În ultima parte s-a axat și pe rolul alămurilor, pentru o încărcătură emoțională și mai puternică. Momentul ar fi fost aproape reușit dacă la pasajele repetitive s-ar fi folosit și de alte nuanțe și poate astfel, ritmul ar fi fost mai precis.

În continuare am ascultat *Schicksalslied* (*Cântecul destinului*) de Johannes Brahms. Aici a urcat pe scenă Corul Academic Radio (dirijat de Ciprian Țuțu), având în vedere că partitura este corală și considerată una dintre cele mai valoroase creații pentru cor mixt ale compozitorului. Tema a fost adusă de orchestră într-un mod cursiv, o interpretare ce a sugerat un moment echilibrat. Dirijorul a reliefat pulsația timpanului, reprezentând un avantaj pentru linia melodică, deoarece tempoul a fost păstrat constant. Au intervenit vocile feminine – conturând o atmosferă solemnă – și am remarcat că maestrul a evidențiat timbrul altistelor, pentru o sonoritate plină. Intrarea vocilor bărbătești a marcat acest moment, deoarece dirijorul a făcut simțită prezența lor prin reducerea sunetului intens al orchestrei. Totodată, acesta a știut să îmbine sonoritatea orchestrei cu cea a corului, rezultând un echilibru între cele două ca și omogenitate. Au existat mici desincronizări la terminațiile cuvintelor, însă au compensat pe partea de interpretare. Caracterul dramatic s-a conturat treptat: fiecare voce a evidențiat linia melodică, iar aceasta a fost dublată de orchestră printr-o interpretare distinsă. Melodia a fost condusă progresiv și este interesantă paleta de nuanțe de care s-a folosit dirijorul, oferind culoare piesei. Pasajele de virtuozitate ale corzilor s-au auzit foarte bine îmbinate cu contratimpii din partitura corului, deoarece accentele puse s-au potrivit cu acel context. Am remarcat că maestrul s-a folosit de percuție pentru a crea un suspans autentic, pregătind, astfel, secțiunea finală. Aici am descoperit un moment de liniște, în care a fost reliefată tema suflătorilor și vocilor grave, condusă cursiv. Interpretarea acestora a adus în evidență caracterul expresiv și cumva ne-au arătat parcursul destinului și anume că are un început lin, care devine zbuciumat, însă spre final este pozitiv.

Ultima lucrare din program a fost propusă de orchestră și anume, *Simfonia nr. 5 – Reforma* de Felix Mendelssohn. În partea întâi (*Andante – Allegro con fuoco*) instrumentiștii ne-au adus în atenție o temă funerară, pe care dirijorul a știut s-o reliefeze prin intervențiile alămurilor, lăsând ca timbrul lor să învăluie linia melodică. Contrastul dintre pasajele acestora și intrările corzilor a fost bine pronunțat, având în vedere că viorile, spre exemplu, au avut fraze mult mai expresive și mai cursive, iar aici dirijorul și-a însușit ideea muzicală, parcă transmițându-ne și nouă, atât prin gesturile sale, cât și prin mișcările corporale că nuanța de piano trebuie să rămână intactă. Per total, în toată lucrarea s-a axat pe partida alămurilor, pentru a sublinia caracterul maiestuos al *Simfoniei*. De pildă, în ultima parte (*Andante con moto – Allegro vivace – Allegro maestoso*) a subliniat foarte bine sunetele lungi ale cornilor, pentru mai mult fast. Totodată, maestrul a știut cum să se folosească de corzi, pentru a conferi diverse efecte: pe pasajele de virtuozitate din *Andante* a impus mai multe elemente de dinamică muzicală – fie slabe, fie puternice (părând ca niște valuri învolburate) și, de asemenea, a lăsat bătăile timpanului să tensioneze întreaga secțiune. Un alt exemplu ar fi în *Allegro vivace* (partea a doua), unde a punctat foarte bine spiccato-ul corzilor, pentru un efect jucăuș, pe care l-a îmbinat foarte elegant cu acompaniamentul de triluri ale suflătorilor. Totuși, s-a simțit o desincronizare către final, cele două formule auzindu-se în

contratimp, însă Nicolae Moldoveanu a ştiut să gestioneze momentul, prin a evidenția mai bine linia melodică, ce era repartizată la violoncel.

Este interesantă ideea de a consacra un concert romantismului german, iar noi, publicul, am fost încântați să ascultăm un program bine pregătit, care s-a potrivit (întâmplător sau nu) cu sărbătorirea Zilei Naționale a Germaniei şi cu marcarea a 30 de ani de prietenie şi parteneriat în Europa cu țara noastră.

Sarah RIZESCU

Bentoiu şi Brahms în concert aniversar

Orchestra Națională Radio, condusă de Gheorghe Costin, a sărbătorit anticipat Ziua Radio România, ce va avea loc pe 1 noiembrie 2022, dedicându-i concertul din 28 octombrie, în care Raluca Ştirbăţ a interpretat *Concertul nr. 1* pentru pian de Pascal Bentoiu, iar în partea a doua a răsunat *Simfonia a IV-a* de Brahms. Muziciană harnică şi polivalentă, autoarea cărţii „George Enescu - creația pentru pian”, publicată recent la Editura Muzicală, fondatoare a Societății Internaționale „Enescu” la Viena, în 2011, promotoare consecventă a muzicii româneşti, Raluca Ştirbăţ a oferit publicului o versiune viguroasă a *primului concert pentru pian* de Pascal Bentoiu, compus în 1954, interpretat, de-a lungul anilor, de Gheorghe Halmoş, Corneliu Gheorghiu şi, în 2008, de Viorela Ciucur.

Raluca Ştirbăţ

E mai mult decât lăudabilă inițiativa Ralucăi Ştirbăţ de a readuce atenției publicului acest concert atât de ofertant pianistului virtuoz: scriitura solicită tehnica necesară interpretării marilor pagini din Beethoven, Liszt, Brahms, Prokofiev – acorduri, sărituri, arpegii pe toată claviatura, multe pasaje dificile la unison, într-un discurs ce îmbină aparenta libertate ritmică cu maxima rigoare a notației. Introducerea orchestrală a părții I a avut forță, dar sonoritatea amplă a orchestrei a acoperit intrarea pianului, dând pe moment lucrării un caracter de simfonie cu pian obligat. Dacă Pascal Bentoiu ar fi apreciat această intrare discretă a instrumentului solist, în imersiune cu orchestra sau dacă ar fi dorit-o distinctă, «solistică», rămâne o întrebare deschisă. Cert e că intrarea pianului s-a văzut, solistul devenind audibil pe parcurs, când orchestra a mai redus din fortissimo. De fapt, posibilitățile dinamice ale pianului s-au putut aprecia abia la tema a doua, improvizatorică, reluată şi de saxofonul alto. Tema aduce rezonanțe folclorice transfigurate într-un limbaj armonic complex, ce trimite şi la inovațiile lui Bill Evans. Originalitatea acestei muzici rezidă, printre altele, şi în dezinvoltura cu care Bentoiu amalgamează atracția

Foto: Mihai Costea

sa către jazz cu apartenența profundă la ethosul românesc. Deosebit de frumos a fost realizat şi momentul dinainte de cadență, cu tema a doua reluată la saxofon, pianul acompaniind cu arpeggiato-uri diafane. Coda părții I a contaminat publicul cu antren prokofievian, foarte bine realizat de Raluca Ştirbăţ şi orchestra condusă de Gheorghe Costin. Partea a doua, poetică, a demonstrat abilitățile coloristice ale pianistei şi ale orchestrei; poate că cel mai frumos moment a fost în episodul central, unde motivul chemător, schubertian, în terțe, a evocat depărtări misterioase. Finalul, în formă de rondo, pune la încercare tehnica de acorduri ale interpretului, Raluca Ştirbăţ achitându-se cu brio de această sarcină. Cupletul de inspirație folclorică în re major a avut farmec capricios, iar fugato-ul dansant a fost precis şi jucăuş. Piesa s-a bucurat de un succes binemeritat. În bis, Raluca Ştirbăţ a interpretat partea a doua din *Sonata nr. 1 op. 24 în fa diez minor pentru pian* de Enescu şi *Consolation nr. 3* de Liszt; în ambele, telluricul a dominat aspirația către sideral.

Gheorghe Costin a dirijat *Simfonia a IV-a* de Brahms cu înțelepciunea muzicianului care caută esențe şi evită efectele exterioare. Deşi contrastele dintre temele principale ale părții I s-au estompat şi suflătorii au răspuns prea sonor pizzicato-urilor violinelor înaintea secțiunii în si major din tema secundară, orchestra s-a auzit frumos, într-o desfăşurare mai degrabă contemplativă. Cornii au sunat foarte cald în partea a II-a; abia în partea a III-a, cu caracterul sau de scherzo atipic, în măsură de 2/4 şi fără trio, un aport de energie a scos discursul muzical din echilibrul static impus de primele două părți. Gheorghe Costin a construit finalul, chaconna–passacaglia, cu rigoarea, înțelegerea şi probitatea muzicală ce caracterizează toate interpretările sale. Suflătorii au fost la mare înălțime şi toată orchestra a dovedit o formă foarte bună. Publicul a răsplătit *Simfonia a IV-a* de Brahms cu aplauze îndelungate. A fost un concert aniversar de înaltă ținută, ce ar fi meritat o promovare pe măsură. Chiar pentru cei mai neprotocolari reprezentanți ai publicului, un cuvânt de prezentare, un program de sală cu note şi biografii, un coş de flori pe scenă ar fi marcat corespunzător importanța momentului.

Gheorghe Costin

Lena VIERU CONTA

Les Contes d'Hoffmann de Offenbach

Impulsionată de dor pentru opera căreia i-a revenit onoarea de-a deschide stagiunea primei nostre scene lirice, dar şi de curiozitatea firească pentru noua ei montare, am fost sâmbătă, 1 octombrie, la Opera Națională Bucureşti pentru a urmări *Povestirile lui Hoffmann*. Operă pe care soarta-i neobişnuită – marcată de nenumărate versiuni, aprecieri de la cel care i-a detestat toate operetele (respectiv Wagner), elogiată şi dirijată de Gustav Mahler şi mai ales de incendiile care au urmărit-o (la Ringtheater din Viena, luând patru sute de vieți la a doua reprezentație în limba germană şi imediat după cea cu numărul o sută de la Opera Comică din Paris, care arde şi ea la câțiva ani după, mistuind singurul manuscris al autorului) -, n-a clintit-o din parcursul ei plin de succese. Şi cu toate că, pentru o perioadă, teatrele de profil s-au ferit de ea,

considerând-o "dezlănțuitoare de demoni", cu capul sus şi neatinsă ea răzbate timpurile şi timpul, făcând deliciul publicului şi provocând imaginația creatorilor de spectacol prin muzica sa deosebită, diversitatea de personaje, caractere şi stiluri. Aşa că nu m-a mirat numerosul public care a dorit să îi ureze bun-venit, după o lungă absență. Şi, ca la orice premieră, am păşit în foaier cu optimism, speranță, multe aşteptări, emoție dar şi cu o strângere de inimă, întrucât ultimul spectacol cu *Povestirile lui Hoffmann* văzut de mine pe această scenă avea în distribuție nume mari de referință, atât în ale solisticii vocale, cât şi în regie şi dirijat (Silvia Voinea, Magda Ianculescu, Maria Şindilaru, Iulia Buciuceanu, Valentin Teodorian, Traian Popescu, regia Hero Lupescu, dirijor Paul Popescu), un regal greu de egalat.

Dar… emoția s-a estompat chiar înainte de a păşi în sală, datorită unui fapt nemaiîntâlnit de mine. Şi anume, lipsa distribuției din caietul-program, adică celebrul fluturaş. Fapt pe care l-am catalogat din start un act de neprofesionalism. De ce? Pentru că noi nu avem în garnitura ONB doar Pavarotti şi Callas, pe care să-i recunoşti de la primul sunet. Gândindu-mă că poate e o scăpare de moment, am cerut lămuriri îndrumătorilor docți din foaier. Răspunsul stupefiat mi-a pus capac: "fotografiați afişul!". Afiş care seamănă cu un meniu de restaurant, atât de multe şi îngrămădite nume are pe el.

În fine, înghițind hapul, m-am aşezat pe locul meu cu încă ceva speranță şi am urmărit cât am putut de atent spectacolul. Adică un Prolog, trei acte – reprezentând tot atâtea iubiri nefericite ale lui Hoffmann, care, ca orice artist creator, e absorbit în majoritatea timpului de profesia lui şi deci, total nepregătit pentru viață, căzând astfel uşor în mrejele unor iubiri la care ajunge şi pe care le pierde "ajutat" de malefici binefăcători, lăsându-l mereu dezamăgit, descurajat, trist - şi un Epilog.

După trei ore şi un pic, dacă ar fi să cataloghez spectacolul cu un singur cuvânt, aş spune surprinzător. Asta nu înseamnă neapărat bine şi nici neapărat rău. Ci exact ce a fost, adică un amestec derutant de bine şi rău din care "victorios" n-a ieşit nimeni. Ca să nu o lungesc mai mult, încep cu binele, menționând câte ceva din ce mi-a plăcut:

1. Faptul că această operă a revenit după treizeci de ani în repertoriul ONB şi că i-a fost acordat "primul dans".
2. Că fiecare dintre personajele principale feminine a fost încredințat unei cântărețe diferite, cu alt timbru, altă abordare, alt ambitus, altă sensibilitate, altă atitudine, alt gen de interpretare. Un punct bun pentru regizorul Matteo Mazzoni, ca şi în cazul
3. Distribuției în rolul Olimpiei (din actul I) a Mădălinei Barbu, care a avut un discurs muzical pliat pe ambitusul ei vocal, curat, în tempo, cu dicție, cu o frumoasă gamă coloristică, foarte în rol, un excelent joc de scenă, fiind pe drept răsplătită de public cu îndelungi aplauze. Şi finalul în acute țipate, nu cântate, a demonstrat contopirea ei cu rolul – un mecanism, care când se strică, aşa face – țipă, cârâie, fâsâie, etc.
4. Costumul Olimpiei, semnificativ armonizat cu rolul, foarte decorativ şi pictural, punct bun pentru Roberta Fratini.
5. Alla Vasileski – singurul artist invitat – în Antonia (actul II): voce caldă, mătăsoasă, frazare romantică, cu registru generos şi destul de expresivă;
6. Decorul (Elisabetta Salvatori), mai ales în Actul I, şi nu mă refer la banalele bănci şi mese de tavernă, ci la imaginea cu diverse mecanisme tehnice, reprezentative atelierelor de feronerie ale secolului al XIXlea şi proiecția ei pe fundal, care îi prelungeşte imaginea.
7. Aş mai adăuga orchestra – mai mică decât de obicei, cam patruzeci de muzicieni – omogenă, punctuală şi cu ceva reuşite nuanțe.
8. Şi pe dirijorul Ethan Schmeisser, care n-a făcut licențe poetico-muzicale, păstrând tempo-ul partiturii, chiar şi când decalajele cu scena erau evidente şi deranjante.

Acum, răul, respectiv câte ceva din ce mi-a displăcut profund:

1. Nefericita alegere făcută de acelaşi regizor Mazzoni pentru rolul titular (Hoffmann), cântărețul Daniel Magdal care, deşi la început şi sfârşit de arii reuşea să fie în ton şi ritm, pe parcurs (care a fost foarte lung) a cântat *ad libitum*, înotând nonşalant într-o mare de sunete sub ton. Şi de parcă n-ar fi fost îndeajuns asta, şi-a îmbrăcat pledoaria muzicală cu o rarisimă inexpresivitate. Surprinzător pentru un regizor care iubeşte opera şi filmul, întrucât de când lumea se ştie că, dacă personajul principal al oricărei producții este foarte bun, celelalte imperfecțiuni şi greşeli se estompează. Dacă, dimpotrivă, el este neconvingător şi neatractiv ca act artistic, chiar şi lucrurile bune pălesc, iar cele nereuşite țipă de-a dreptul.
2. La granița dintre bine şi rău s-a aflat corul, dar nu din vina lui, pentru că a cântat bine, dar a jucat prost. Şi asta

datorită aceluiaşi regizor, care a uitat că el, corul, fiind personajul principal colectiv al operei, cunoaşte mai multe roluri decât orice cântăreţ şi are în ADN-ul pregătirii lui mişcarea scenică care se mulează pe orice subiect, umplând

podiumul de atmosferă şi spectacol. Aici, în Serata din Actul I, el a fost redus la nivelul unui banal grup vocal, care îşi cântă partitura înghesuit, "bucu-rându-se" şi de costume negre de-a dreptul urâte (punct negativ pentru Roberta Frattini), făcându-i să arate mai mult ca nişte ciocli veniţi la parastas, decât ca eleganţii invitaţi ai unei petreceri. Gafă care s-a repetat şi în Epilog, când corul a cântat parcă şi mai îngrămădit.

3. Scena din actul II, când mama Antoniei e reînviată (?) şi adusă din portret în faţa fiicei ei printr-o vrăjitorie, pentru a-i oferi confortul şi mângâierea maternă. Ea apare cu un soi de draperie pe cap, semănând cu o stafie mai degrabă înfricoşătoare decât liniştitoare, cum cere libretul. Tot acest tablou putea fi cu uşurinţă cuceritor şi spectaculos dacă era construit ca o hologramă într-o oglindă. Modelul se găseşte la câţiva paşi de Ateneul român, la Casa lui Theodor Aman, unde lumea se înghesuie să schimbe două-trei vorbe cu pictorul "viu" şi evident să se pozeze cu el.

4. Anostitatea Actului III, a cărei acţiune din Veneţia se petrece mai mult în spatele scenei, dezavantajând-o pe Oana Andra în Giulietta, care s-a auzit neinteligibil, şi care cu siguranţă nici nu s-a aflat într-una din zilele ei bune.

Aşa că, în concluzie, dacă aş fi în locul regizorului şi aş dori să fac din această operă un spectacol, nu un fel de concert fad, aş înlocui PRONTO cântăreţul ce îl personifică pe Hofmann, aş lăsa mână liberă corului în ceea ce priveşte mişcarea scenică, schimbându-i şi garderoba – uşor de încropit din depozitele de costume ale instituţiei – şi aş copia ideea cu holograma. Puţin probabil însă să se întâmple asta.

Închei, mărturisind că din bagajul de stări cu care am intrat la premiera cu care s-a deschis Stagiunea ONB (emoţie, speranţă, optimism, curiozitate şi strângere de inimă), la ieşire am luat-o cu mine doar pe ultima, plus o surprinzătoare şi sumbră tristeţe.

Doina MOGA

Adio, Mariana Nicolesco

Mijlocul lunii octombrie ne-a adus o veste tristă: anunţul total neaşteptat al morţii sopranei Mariana Nicolesco, trecută în lumea celor drepţi la vârsta de 73 de ani, în urma unei boli necruţătoare. Născută şi educată în România iniţial ca violonistă, a continuat apoi la Accademia "Santa Cecilia" din Roma, unde şi-a găsit adevărata vocaţie ca soprană. A debutat în cariera internaţională la începutul anilor '70 în SUA, în urma unui parcurs de succes la concursul "Voci Rossiniane" organizat de Radioteleviziunea Italiană la Milano.

Rolul ei de emblematic a fost Violetta din *La traviata*, jucată de 200 de ori în teatre importante din întreaga lume, inclusiv la Metropolitan Opera din New York (1978). Cu timpul, glasul ei s-a îndreptat spre o zonă rară şi pretenţioasă a timbrului şi a trăsăturilor vocalităţii: **coloratura drammatico d'agilitá**, care i-a permis să abordeze cele mai solicitante roluri, cum ar fi de exemplu reginele din operele lui Donizetti. A fost, de asemenea, foarte admirată ca Donna Elvira (*Don Giovanni*), ca Elettra (*Idomeneo*), ca Beatrice di Tenda din opera omonimă a lui Bellini sau Nedda (*I Pagliacci*), (înregistrate pe CD), etc.

De asemenea, a fost mereu atrasă de muzica contemporană, cântând, de pildă, în premiera mondială a operei *La vera storia* a lui Luciano Berio la Scala din Milano în 1982 sau în *Simfonia* vocală *"7 Porţi ale Ierusalimului"* a lui Krzysztof Penderecki.

De-a lungul unei cariere de 2 decenii a călătorit pe tot globul, fiind invitată la München, Hamburg, Berlin, Dresda, Viena, Salzburg, Chicago, Los Angeles, Paris, Monte Carlo, Barcelona, Madrid, Roma, Florenţa, Amsterdam, Moscova, Rio de Janeiro, Tokyo etc. Cu toate acestea, nu a avut niciodată ocazia să cânte într-o operă pe o scenă din patria ei, din cauza persecuţiei regimului politic al lui Ceauşescu la adresa artiştilor care au ales libertatea.

A cântat sub bagheta celor mai prestigioşi dirijori, precum Thomas Schippers, Lorin Maazel, Carlo Maria Giulini, Riccardo Muti, Seiji Ozawa, Colin Davis, Giuseppe Patané, Wolfgang Sawallisch, Georges Prêtre, Alberto Zedda, Daniel Barenboim etc. şi sub îndrumarea unor regizori celebri, cum ar fi Luchino Visconti, Franco Zefirelli, Giorgio Strehler, Jean-Pierre Ponelle, Patrice Chéreau, Luca Ronconi, Jonathan Miller etc.

Potrivit unei informaţii din presă, ea a fost soprana cu cele mai numeroase prezenţe la Teatro alla Scala în premierele mondiale prezentate pe acea celebrissimă scenă.

Revenită în România şi-a dedicat energiile proiectelor educaționale, fondând în 1997 Concursul şi Festivalul Internațional "Hariclea Darclée", ulterior Concursul şi Festivalul Național al Liedului Românesc, realizând cu o echipă de tineri excepționali Integrala liedurilor lui George Enescu, predând (la Facultatea de muzică din Braşov) şi având nenumărate master-class-uri, bucurându-se de numeroase apariții Radio-TV şi de o vastă acoperire în presa culturală şi în cea generalistă. În mod cert, un număr mare de tineri cântăreți români îi datorează prezența pe scenele locale şi internaționale, cărora le-a dat nu doar lecții de artă vocală dar şi lecții de viață.

A fost o personalitate puternică, care nu putea trece neobservată. De o frumusețe răpitoare în tinerețe, şi-a construit o imagine elegantă, originală şi impunătoare şi în anii de mai târziu, declanşând admirație şi lăsând impresia că vine dintr-o lume aristocratică, cea a scenei, rezervată nu atât muritorilor cât zeilor artei. A iubit cu patimă ceea ce făcea, fie ca interpretă, fie ca mentor şi organizator de evenimente. Cuvântul de legătură dintre aceste două etape din viața ei a fost calitatea, standardul maximal, căutarea perfecțiunii, neacceptarea compromisului sau a variantelor mediocre. Pentru a-şi atinge scopul şi pentru a ajunge la aceste ținte înalte nu a existat niciodată un efort prea care să pară prea mare. Ore nesfârşite de muncă, până târziu în noapte, reluarea obsedantă a oricărui pasaj imperfect, căutarea soluțiilor optime atât ca tehnică vocală cât şi ca muzicalitate, pretenția ca cei care o urmează să fie şi ei la fel de dăruiți şi la fel de dornici să atingă Everestul. Pe care, spunea, nu este cel mai greu să îl atingi, ci este cel mai greu să îl păstrezi, să nu cazi de acolo înapoi în mediocritate.

În mijlocul discipolilor

Fire vulcanică, nu de puține ori se aprindea ca dintr-o scânteie şi tuna şi fulgera, neacceptând greşeala atunci când aceasta era provenită din lene, din lipsa pregătirii, din suficiență, din inconştiență sau din obişnuința că "merge şi aşa". Nu, în proiecte doamnei Nicolesco nu "mergea şi aşa", şi nimeni nu era scutit de obligația de a-şi atinge propriul Everest şi chiar de a se autodepăşi, cu sacrificii în numele muzicii şi al publicului. Putea fi uneori radicală şi acerbă în concluzii, dar pe de altă parte susținerea din partea ei era totală. Pe cât putea fi de aprigă în a-şi apăra crezul, pe atât era de iubitoare față de cei care îi cereau sfatul, lucrând cu ei ore nesfârşite, fără pauze, fără odihnă, fără a privi la ceas, chiar dacă care se apropiau zorile. Exemplul personal trebuia să fie şi chiar era molipsitor: dacă ea poate face asemenea eforturi fără limită pentru tine, atunci cum să spui tu că nu mai poți?! O făcea pentru a-i trage după ea pe cei care aveau nevoie şi de imbold, dar şi de corecții profesionale – capitol la care excela, pentru că a cântat pe cele mai mari scene ale lumii în spectacole memorabile, cu parteneri de prim rang, cu maeştri ai baghetei care au făcut istorie, cu regizorii cei mai mari, de la care, de la fiecare, a învățat câte ceva, acumulând un bagaj ştiință muzicală absolut de invidiat. Şi credea cu tărie că este de datoria ei să dea mai departe aceste cunoştințe, pentru a duce înainte traiectul de glorie al şcolii româneşti de canto. Ajutorul pe care îl dădea era întotdeauna esențial, cu rezultate vizibile, şi era acordat fără vreo pretenție materială – lucru rarisim dacă nu aproape inexistent în societatea contemporană; dovadă supremă a faptului că nu pentru ea făcea aceste eforturi supraomeneşti, ci pentru ca să dea o şansă celor în care vedea potențial fantastic, sau celor care arătau doar talent, sau doar bucuria de a se apropia de muzică. Tocmai de aceea, lucra cu încântare cu cântăreții de elită ai tinerei generații (care în proporție covârşitoare au ajuns apoi pe scene importante), dar şi cu cei cu probleme vocale, dar şi cu cei care mai degrabă erau iubitori de muzică, fiind clar că nu vor face carieră, dar pot iubi muzica şi pot avea o apariție onestă, emoționantă şi realizată din tot sufletul - lucru care contează foarte mult.

A avut un talent special în a-şi apropia şi a domina persoane cu forță politică şi financiară, pe care ştia să le mobilizeze şi să le convingă ca nimeni alta, pentru a le determina să susțină proiectele pentru tineri şi proiectele care să păstreze vii valorile culturii româneşti de ieri şi de azi, ori pe cele care promovau imaginea artei româneşti în străinătate. Oricât de greu era să primeşti un răspuns pozitiv de la asemenea factori de decizie sau sponsori, nu se da bătută niciodată, revenind, cu obstinație, de atâtea ori de câte era nevoie pentru obținerea finanțărilor şi a tuturor celor necesare, adică a bazei pe care ea urma să clădească evenimentul.

A fost laureată a Premiilor "Actualității muzicale" şi un cititor constant al revistei, pe care a susținut-o mereu. De asemenea, urmărea cu un ochi critic cronicile pe care le publicam, reflectarea analitică a actului interpretativ, dorind ca niciodată să nu fie trecute sub tăcere minusurile flagrante sau să fie denaturată ori răsturnată scara valorilor, în textele semnate de colaboratorii noştri.

Şi, lucru extrem de important, a înțeles că orice clipă, oricât de frumoasă, este la fel de scurtă şi de perisabilă, dispărând chiar şi din memoria publicului care umplea până la refuz sălile. De aceea, întotdeauna s-a asigurat că evenimentele pentru care îi pregătea pe tineri erau preluate de Radio şi de Televiziune, pentru a fi salvate, difuzate către toate colțurile țării, şi reluate ori de câte ori se poate, pentru a rămâne veşnic la dispoziția Culturii şi a Istoriei.

De aceea, formularea că ne părăseşte acum Mariana Nicolesco este improprie, personalitatea ei de neuitat, inimitabilă, rămânând în memoria, în sufletele dar şi (prin înregistrări) pentru totdeauna la îndemâna celor care apreciază marea muzică şi a celor care caută un model.

Strădaniile, succesele şi imaginea ei plină de grandoare i-au adus după 1990 statutul de Membru de onoare al Academiei Române şi Medalia UNESCO (ca şi titlul de Ambasador UNESCO), ca şi acordarea celei mai înalte decorații ale țării: Steaua României în grad de Mare cruce. Însemnele acesteia din urmă, împreună cu drapelul României, o vor însoți pe ultimul drum, în sunet de salve de puşcă, într-o procesiune teatrală, care parcă reia lumea de pe scenă căreia i s-a dăruit în viață, şi care îi restituie acum câte ceva, prin solemnitatea, măreția şi emoția formulei speciale de rămas bun.

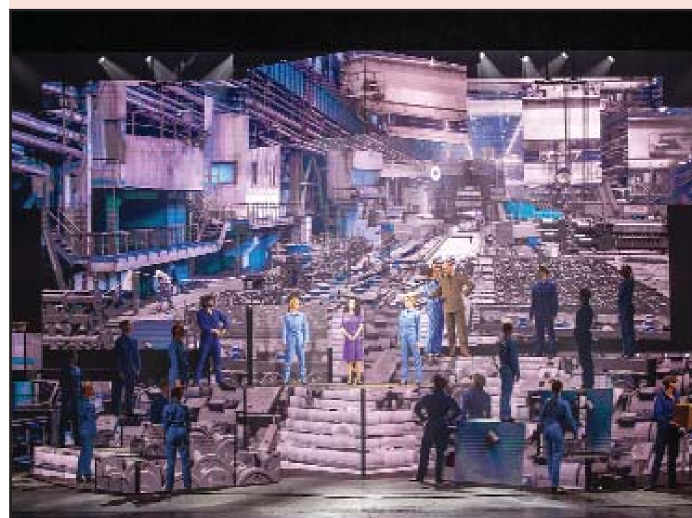
Mihai COSMA

Crai (foarte) nou

În perioada 26 septembrie – 14 octombrie 2022, România a organizat cea de a XXI-a ediție a Conferinței Plenipotențiarilor Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor, eveniment mondial de importanță extraordinară pentru sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (IT&C), desfășurat o dată la patru ani. Cu atât mai mult deci, un asemenea moment, mult așteptat, trebuie organizat din vreme, cu atenție, cu preocupare pentru detalii, integrat într-o ofertă mai largă, prin care delegații să poată să viziteze, să cunoască și să aprecieze orașul și țara gazdă, valorile intelectualității și spiritualității noastre.

Pe lângă tradiționala vizită la Muzeul Satului și alte asemenea, de data aceasta Guvernul României, sub egida căruia a fost organizată conferința, a fost de acord să finanțeze și un spectacol mai deosebit, dedicat participanților, anume cel de la Opera Națională București, oferit timp de 3 zile consecutiv, la început de octombrie (4,5,6).

Dacă în prima seară măsuri sporite de securitate și control au făcut ca eventualii doritori din afara Conferinței să nu fie bineveniți, ulterior gazdele s-au mai relaxat și au permis prezența studenților, a presei, a iubitorilor de operă și

operetă, atrași de zvonurile potrivit cărora la Operă se prezintă ”un spectacol de zile mari”.

Ce le-a oferit Guvernul oaspeților săi? Muzică românească și o imagine a tradițiilor, a trecutului mai îndepărtat ori mai apropiat, grupate sub genericul ”Crai Nou”. Da, deoarece opereta lui Ciprian Porumbescu a constituit fundamentul muzical al spectacolului – alegere oarecum firească, ținând cont de importanța istorică a acestei partituri, de parfumul ei folcloric, de farmecul naiv al muzicii unui compozitor patriot, mort înainte să împlinească 30 de ani, urmare a perioadei petrecute ca deținut politic în temnițele administrației austriece a Bucovinei.

Revenind la spectacol, trebuie spus că zvonurile s-au confirmat rapid. A fost nu doar ceva ”de zile mari” ci, aș putea spune, ”ceva nemaivăzut”. În sprijinul unui concept artistic original, puternic, cu ramificații diverse, a fost folosită o tehnică de scenă absolut de top, luminile, ecranele de înaltă rezoluție (poziționate inclusiv în unghi) și conținutul video (aici fiind loc și de mai bine) situându-se la un nivel pe care îl poți vedea, eventual, la show-urile noi de pe Broadway și din West End.

Regizorul Răzvan Ioan Dincă și-a marcat revenirea la Operă cu un spectacol-concept, plin de idei și de personalitate, valorificate din plin și augmentate prin text, dans, muzică și mijloace tehnice ultramoderne, puse în slujba accentuării sensurilor, a contextului și a cadrului scenografic

virtual. Renunțând la partea strict teatrală, la ”proza” din opereta *Crai nou*, regizorul a păstrat textele lui Vasile Alecsandri doar pentru susținerea momentelor muzicale din partitură, înlocuind dialogurile dintre numerele muzicale cu parcurgerea și definirea unor momente caracteristice din istoria României, prezentate concret dar și simbolic. Efectul a fost extraordinar, rezultând un spectacol de autor, Regietheater cum ar spune germanii, de mare originalitate și cu puternic impact, care, în același timp, și-a atins și scopul prezentării României în fața oaspeților străini prezenți în sală. Regizorul a fost secondat de coregrafa Violeta Dincă, care a imaginat elaborate mișcări și atitudini, construite pe ritmurile și pe profilurile melodice ale lui Ciprian Porumbescu, de scenografii Adrian Damian și Iolanda Mutu, de light-designer-ul Daniel Klinger și de video-designer-ul Dimitris Palade. S-a remarcat și cu acest prilej contribuția eficientă a regizorului secund Raluca Popa, afirmată deja la musicalurile montate de Răzvan Ioan Dincă și nu numai.

Un alt punct forte al spectacolului a fost (foarte important!) calitatea interpretării muzicale. Cu bucurie am constatat că, atunci când se vrea, la Operă se poate cânta chiar bine, echipa de instrumentiști care alcătuia orchestra fiind aleasă pe criterii profesionale, la toate partidele cântând cam cei mai buni muzicieni din capitală, care au răspuns prompt indicațiilor dirijorale ale lui Daniel Jinga. De asemenea, pentru rolurile principale au fost aleși soliști tineri, foarte convingători în evoluțiile lor (Andrei Petre, Daniela Cârstea,

Oana Șerban, Alexandru Constantin, Radu Ion, Ion Dimieru), după cum și corul a fost la înălțime, din nou în primul rând datorită calității selecției făcute la alegerea vocilor respective.

Probabil că o asemenea producție costă mult, și că un efort artistic și scenic de asemenea anvergură nu ar putea fi ”regula” de zi cu zi de la ONB. Dar măcar am văzut că, în ciuda unui timp de pregătire incredibil de scurt, talentul, imaginația, implicarea, valoarea, dorința și ambiția, atunci când nu sunt îngrădite de lipsa fondurilor sau de reguli administrative gen ”ăștia sunt salariații noști, cu ei defilăm!”, pot crea pe scenă imaginea unui spectacol deosebit de interesant și de atractiv, perfect mulat pe conceptul aducerii în fața străinilor a celor mai ofertante aspecte din cultura, istoria și tradițiile României, coroborate cu valorile artistice ale prezentului.

Mihai COSMA

Jack între dragoste şi nebunie la Operetă

Andrei Găină

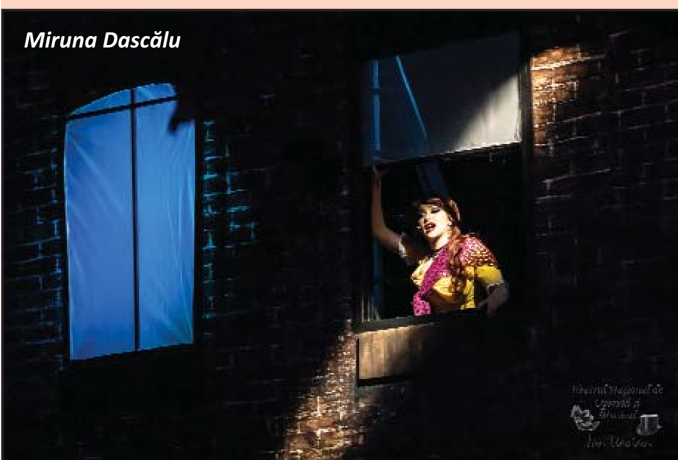

Gabriela Daha

George Ionuţ Vârban

Andrei Găina

Miruna Dascălu

Un recital inedit

Pe 24 octombrie 2022, în sala George Enescu a UNMB a avut loc recitalul final al proiectului *Silence. Anatomia liedului >9 perspective* al sopranei Laura Tătulescu şi al pianistei compozitoare Anca Giurgiu-Bondue, precedat de lansarea albumului înregistrat în studiourile Radio România.

Turneul de promovare al albumului a inclus şi un recital la Palatul Béhague din Paris, ce găzduieşte Ambasada României în Franţa, unul la Universitatea Carl von Ossietsky din Oldenburg şi unul în Palatul Culturii din Iaşi. Programul, construit în jurul ideii tăcerii, liniştii, a fost bine rodat şi prezentat cu multă siguranţă. Evident, linişte şi tăceri au fost mai degrabă în sugestia literară, în textele poeziilor şi în timbrul alb al vocii cu care Laura Tătulescu a început *Schlaflos* de Enescu, pe versuri de Carmen Sylva. Acel timbru alb, nevibrat, în contrast frapant cu sunetul foarte amplu al pianului, s-a încălzit pe durata recitalului, a căpătat nuanţe diverse, când reci, când calde şi a sfârşit prin a convinge şi prin participarea emoţională a cântăreţei, din ce în ce mai angajată în actul interpretativ.

Cum întreaga seară a avut o gradaţie şi a slujit un concept, ieşirile din scenă ale solistei vocale pentru a lăsa loc pieselor solo pentru pian au avut probabil ca scop cumularea ideilor de absenţă şi tăcere, dar în realitate au distras atenţia. Poate că dacă ar fi rămas aşezată pe scenă în timpul solo-urilor de pian, lipsa mişcării pe traiectorie precisă spre culise ar fi contribuit mai mult la ideea de linişte. Dar au fost interesant de urmărit şi aceste peregrinări fantomatice, pentru că au făcut parte din regie. Partea vizuală ar fi beneficiat şi de altă amplasare a celor trei bannere cu siglele partenerilor : cel din spatele pianului concura cu pianista şi ar fi trebuit să fie pus la o anumită distanţă, pe stânga, în fundal. Cele două artiste au interpretat muzici splendide, diverse, dificile tehnic şi ideatic. Romanticul *Schlaflos* ar fi trebuit să contrasteze cu *Cânt tăcut*, tot de Enescu, dar sonoritatea mult prea puternică a pianului faţă de voce a anulat contrastul stilistic. Poate că pianul a fost amplasat pe o zonă a scenei ce l-a amplificat

excesiv sau poate că la repetiţie a lipsit acel terţ muzician care să atragă atenţia asupra dozajului dintre voce şi instrument ; oricum, capacul pianului închis total ar fi fost în avantajul amândurora. Ana Giurgiu-Bondue merită toate felicitările pentru virtuozitate şi aplomb solistic, impresionante! - dar toaţă seara a dăinuit impresia cu totul insolită a lipsei de amalgamare timbrală şi de interes reciproc între cele două interprete. Ca într-un celebru tablou din 1470 de Hugo van der Goes, unde compoziţia şi detaliul sunt perfecte, dar personajele nu intră în relaţie prin priviri, în recital sincronia a părut impecabilă, fără să se producă la pian vreo imitare, anticipare a timbrului vocii sau vreo menajare a acesteia. Cu siguranţă, cu capacul închis la pian, lucrurile s-ar fi perceput altfel.

Altminteri, admirabile au fost calităţile de compozitoare şi de solistă ale Anei Giurgiu-Bondue şi intensitatea dramatică a Laurei Tătulescu, mai ales în *Lupii* de Jora, unde a produs fiori ascultătorilor, în *Doamne, spune-mi (Psalmul 39)* de Carmen Petra Basacopol, în *Mă blastămă mândra mea*, foarte reuşitul aranjament din folclor al lui Cătălin Creţu şi în *Doina* de Paul Constantinescu. Ciclul *7 cântece pe versuri de F.G.Lorca* de Myriam Marbe a fost precis şi divers, lăsând aceeaşi nostalgie după nuanţe şi contraste dinamice la pian. Frumoase şi convingătoare au fost şi *Der Stalaktit* de Violeta Dinescu, *Noaptea* de Felicia Donceanu şi *Une voix du silence* de Ana Giurgiu-Bondue. *Andante cantabile* – partea a doua a *Sonatinei* pentru pian de Tiberiu Olah, bartokiană şi prin sugestia maiestăţii naturii înainte de furtună, a părut emfatică datorită sunetului prea mare; *Andante cantabile* din *Suita în stil vechi* op.3 pentru pian de Enescu a sunat mai degrabă brutal, în schimb în *Semne de toamnă* şi *Armonii de amurg* de Nicolae Coman, prin însăşi scriitura pieselor, sunetul pianului s-a rotunjit, rămânând amplu.

Piesa *Seindenreiher* de Violeta Dinescu, pentru pian solo, a fost foarte bine realizată la pian şi a trimis gândul la păsările lui Messiaen. *Hodoroaga* de Sabin Drăgoi pentru pian şi-a îndeplinit rolul: a evocat ideea liniştii prin antipodul acesteia. Foarte frumos a fost cântat liedul *Din tăceri nefireşti mă aud*, de Adina Dumitrescu, scris special pentru acest proiect. A fost o seară inedită, cu un concept atrăgător, interesant, în care muzica s-a desfăşurat între suavitate vocală şi incisivitate, iar diapazonul trăirilor estetice a oscilat între uimire şi entuziasm.

Lena VIERU CONTA

Clipe care ar trebui înrămate, cu Musica Viva

Nu degeaba preţuiesc de atâta vreme această formaţie. Ea mă uimeşte mereu cu noi surprize, noi sentimente, noi culori, noi abordări, noi emoţii, noi poveşti ale celor şapte note din gamă, a căror măiestrită zbenguială o acordează perfect cu timbrurile instrumentelor şi nemărginita independenţă a spiritului muzicienilor din componenţa ei. În fiecare lucrare pe care o interpretează, indiferent de stilul şi curentul căruia îi aparţine, ca şi de notorietatea sau noutatea ei, Musica Viva găseşte, cumva, cheile secrete ale compozitorilor. Poate că le au şi alţi confraţi, doar că prea puţini ştiu să deschidă uşa spre interior, reuşind să formeze acel magic curent dintre miezul partiturilor şi eul instrumentiştilor, curent care vibrează constant în ambele sensuri, dezvăluind astfel ascultătorilor subtila lor taină.

S-a întâmplat şi acum, la concertul din seara zilei de 25 octombrie, care a avut loc în cocheta sală a Tinerimii Române – copie fidelă la o scară mai mică a celebrei Scala din Milano, realizată împreună cu tot edificiul de prima femeie arhitect din lume, românca Virginia Haret-Andreescu. Acuma, când prin program, prin prezentare, execuţie şi ilustraţie video, a oferit, metaforic vorbind, clipe care ar trebui înrămate.

Am ascultat timp de o oră şi jumătate lucrări româneşti de o inestimabilă valoare, cântate pe scenele noastre destul de rar, din păcate, o partitură foarte, foarte nouă şi, aşa cum îi stă bine fiecărui concert care se respectă, un fragment din creația unui monstru sacru, respectiv Beethoven, invitatul serii. Tot programul a fost aşezat pe firul unei "poveşti despre România şi Occident, istoria ei muzicală şi prezentul ei în Europa tinerilor, a dinamicii sociale, a diversității şi toleranței", după cum a menționat în speech-ul de început pianista Andreea Butnaru. Povestea s-a derulat sub forma unei călătorii începută în Londra anului 1903, când George Enescu a scris, în cinstea Regelui şi Reginei României, *Sérénade lointaine*, lucrare de o tulburătoare simplitate, romantică, duioasă, mătăsoasă, cu armonii blânde, legănate de ritmuri delicate. O bijuterie pe care Andreea, împreună cu violonistul Adrian Florescu şi violoncelistul Florin Mitrea, au tălmăcit-o cu subtilă tandrețe, evidențiindu-i prin calitățile lor muzicale de excepție complexul rafinat de sensibilități.

Apoi, trecând Canalul Mânecii, povestea ajunge la Paris, unde compozitorul, muzicologul, pianistul şi diplomatul de carieră Stan Golestan – stabilit de la vârsta de 20 de ani acolo – a îmbogățit peisagistica sonoră a lumii,

printre altele, cu *Sonata pentru pian şi vioară*, pe care a încredințat-o spre interpretare prietenului său George Enescu, cântând împreună prima ei audiție. De mare interes e faptul că, vrăjit de opulența ei muzicală, de fiorul românesc discret prezent pe parcursul lucrării, ca şi de incitanta şi dificila tehnică necesară tălmăcirii ei, Enescu a păstrat această Sonată în repertoriul său permanent, până la sfârşitul carierei. În ea, vioara şi pianul se completează, pe alocuri se contopesc, dăruind ascultătorilor o lume armonică fluidă, bogată, puternică şi străbătută de fulgurante strălucitoare. Cei doi muzicieni, în interpretarea lor lucidă şi de o extraordinară energie, nu numai că au onorat valoarea lucrării, dar şi-au mărturisit unul altuia şi împreună publicului, atât mesajul componistic cât şi impresionantul lor bagaj tehnico-expresiv, de un ambitus emoțional remarcabil: tuşeu, arcuş splendid, frumoase nuanțe, caldă frazare, forță şi suavitatea mânuirii instrumentelor.

De la Paris, învăluită de un fin parfum franțuzesc, Musica Viva ajunge acasă, unde în Bucureşti îl găseşte pe compozitorul, muzicologul şi profesorul Nicolae Buicliu, din a cărui creație alege şi prezintă *Sonata pentru violoncel şi pian*. O partitură clasică, sobră, de inspirație balcanică şi de-a dreptul seducătoare prin atmosfera romantic-aristocratică degajată de armoniile celor două instrumente, când dublate una de alta, când împletite între ele, când independente. Este atât de frumoasă, încât doare (mai ales) partea a doua. Cât priveşte tălmăcirea ei, pot spune că mi-a dezăgăzuit emoțiile până la lacrimi. Compatibilitatea registrelor (ambele din zona confortabilă a instrumentului), sunetul de o rară acuratețe, impresionantul florilegiu de nuanțe şi sonorități, căldura sunetului, arcuşul sigur, pizzicato-urile şi vibrato-urile care emanau văpaia sufletească – la violoncel – şi sunetul calibrat, tuşeul splendid, simțul muzical desăvârşit, forța artistică aparte, nemaivorbind de tehnica impresionantă - la pian, i-au scos în evidență, cum nu se putea mai bine, contrastele ritmico-melodice, relevându-i farmecul deosebit.

Apoi, lăsând în urmă anii 1900, formația camerală plonjează direct în 2022, dând viață *Trio-ului Capriccioso* scris de tânărul compozitor Alin Chelărescu. Este o piesă brodată pe teme celebre beethoveniene (*Oda Bucuriei*, *Sonata Lunii*, prima *Sonată pentru pian*, *Marşul turcesc*), ca răspuns la ipotetica întrebare "cum ar fi fost/compus Beethoven în zilele noastre?". În ea se simte o oarecare uşurință în folosirea instrumentelor, înscrise perfect în cacofonia sonoră a vremurilor noastre, o abilitate tehnică apropiată mai mult de zona electronică a emisiei sunetelor, o auto-ironie dar şi ceva respect pentru muzica clasică bună. Personal am perceput partitura ca pe o glumă grotescă. Dacă asta a fost intenția autorului, pot spune că i-a ieşit ceva interesant însă deloc în favoarea contemporaneității, deoarece, involuntar sau intenționat (sper eu), el singur a răspuns cu note la întrebare, prin inserarea în pledoaria sa muzicală a unor pepite de aur luate corect din fragmente celebre beethoveniene, chiar dacă le-a încredințat altor instrumente decât originalul (*Sonata Lunii* la vioară şi violoncel, *Oda Bucuriei* la vioară, etc.). Dacă am dreptate şi compozitorul va urma această nişă încă virgină în muzica românească, respectiv gluma grotescă, îi prevăd un viitor de succes. Dacă nu, nici nu vreau să mă gândesc.

Şi dacă ar fi să răspund eu acestei întrebări, aş spune că Beethoven ar trăi şi compune la fel cum a făcut-o. De ce? Pentru că fiind surd, era scutit de bolboroseala şi harababura sonoră în care sunetul e înlocuit cu zgomot sau în cel mai bun caz, de țipete catalogate ca muzică. Şi chiar dacă ar fi avut un aparat auditiv (singurul avantaj din epoca noastră) cu siguranță şi l-ar fi scos (cu excepția unor concerte) şi ar fi compus exact ca el, s-ar fi revoltat la fel împotriva sistemului şi ar fi fost furios pe cei ce conduc. Să nu uităm că de la Beethoven au învățat toți cei ce au urmat şi vor învăța multe generații. El, dacă ar fi trăit acum, n-ar fi avut de la cine, fiindcă lanțul ar fi fost definitiv rupt.

Finalul acestui concert inedit i-a revenit invitatului special, nimeni altul decât Beethoven, din a cărui creație Musica Viva a ales *Tema cu Variațiuni* din *Trio op. 11*, care a arătat publicului ceea ce noi toți ştim, cât de frumoasă, convingătoare, proaspătă, actuală, vioaie, plină de vigoare este muzica lui, care "ne transpune în alt timp al marilor transformări sociale şi culturale, oglindite cu fidelitate în arta secolului al XIXlea".

Atât programul, cât şi prezentarea narativă şi muzicală, rafinată şi în stil, împreună cu ilustrația video a lui Andrei Nicolescu, decent pliată pe subiectele sonore, ca şi cele două poezii de Verlaine şi Eminescu, scrise pe valurile mării, au format împreună acest concert *di granda,* plin de clipe care ar trebui înrămate.

Doina MOGA

„The Control of Music” la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI

International Musicological Conference

27-28 October 2022

THE CONTROL OF MUSIC.

Effects and consequences of the institution of censorship on music culture and education in Europe (late 19th century-1990s)

MUSIC CENSORSHIP
STATE CONTROL
DECADENT AND SUBVERSIVE MUSIC
SHOW TRIALS
SELF CENSORSHIP

Location: Zoom and Auditorium Hall, National University of Music Bucharest

Participants:
Oana ANDREICA, Philip Ross BULLOCK, Anja BUNZEL, Cătălin CERNĂTESCU, Liliana COROBCA, Séamas DE BARRA, Ana DIACONU, Pauline FAIRCLOUGH, Lavinia GHEORGHE, Nicolae GHEORGHIȚĂ, Vlad GHINEA, Desiela ION, Florin LUCHIAN, Olguța LUPU, Ivana MEDIĆ, Melita MILIN, Andreea MITU, Costin MOISIL, Ivan MOODY, Benedicta PAVEL, Florinela POPA, Antigona RĂDULESCU, Valentina SANDU-DEDIU, Rūta STANEVIČIŪTĖ, Karina ȘABAC, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU, Laura VASILIU, Vlad VĂIDEAN, Harry WHITE, Patrick ZUK

În perioada 27–28 octombrie, Şcoala Doctorală „Constantin Brăiloiu” şi Direcţia Cercetare, Inovare şi Informare din cadrul Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti au organizat Conferinţa internaţională de muzicologie intitulată „Controlul Muzicii. Efecte şi consecinţe ale Instituţiei Cenzurii asupra educaţiei şi culturii muzicale în Europa (ultima parte a secolului 19 – anii 1990)”.

Despre cenzură în România, fosta Uniune Sovietică sau Lituania, cu studii de caz în domeniul muzicii, culturii şi educaţiei, despre cenzură în publicaţiile vremii şi în muzicologie, despre cenzură în zona muzicii religioase ortodoxe dar şi în diferite alte genuri muzicale, despre cauze, efecte şi consecinţe ale cenzurii şi despre autocenzură – au fost câteva dintre temele mari care au fost dezbătute în cele două zile ale acestui eveniment de proporţii. Este de menţionat faptul că a fost primul proiect din ţara noastră care a abordat această tematică pe cât de importantă, pe atât de vastă. Prelegerile au fost susţinute în limba engleză şi incluse în sesiuni de comunicări şi mese rotunde având un total de peste 30 de vorbitori participanţi din România şi din străinătate: muzicologi şi cercetători consacraţi din cadrul Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca şi Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu” din Iaşi, un număr impresionant de invitaţi din Universităţi şi Institute de cercetare muzicală din Marea Britanie, Irlanda, Portugalia, Cehia, Serbia şi Lituania, dar şi studenţi, masteranzi şi tineri cercetători din cadrul Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti.

Despre proiect şi obiectivele acestuia, muzicolog şi prof. univ. dr. Valentina Sandu-Dediu: „Am pornit de la subiectul cenzurii, aceasta fiind controlul în muzică într-o Românie aflată prin regimuri totalitare. Ideea proiectului completează de fapt mai multe felii de istorie pe care împreună cu colegi ai mei încercăm să le scriem sau să le rescriem. Am norocul să colaborez cu domnul Nicolae Gheorghiţă, care de câţiva ani de zile câştigă proiecte de cercetare la UNMB şi le derulează având în prim plan acest simpozion. Adică reuşeşte să invite colegi consacraţi, foarte buni specialişti în domeniul lor de studii. Discutând cu toţi aceşti specialişti, ne vin idei şi pornim împreună în cercetări inedite. De această dată am avut o participare prioritară din Marea Britanie, Irlanda şi Serbia. În general, cei veniţi aici erau specialişti pe spaţiul sovietic şi au fost foarte interesaţi de România pe care, evident, nu prea o cunoşteau. Încep să descopere acest spaţiu aflat la graniţa cu fostul imperiu rus – sovietic, încep să vadă similitudinile dintre noi, viaţa artiştilor şi producţia artiştilor şi aceste lucruri sunt importante, în opinia mea, în primul rând pentru compoziţia românească. Eu tot sper că Enescu – şi Enescu poate fi doar locomotiva care trage vagoane după el – şi mulţi alţi compozitori români vor intra puţin în atenţia internaţională, nu neapărat datorită nouă, muzicologilor, dar cred că este datoria noastră să încercăm lucrul acesta.”

Conferinţa a avut vizibilitate naţională şi internaţională prin transmiterea live pe platforma „Zoom”, iar lucrările vor fi publicate online şi în formă printată în “Musicology Today”, periodicul internaţional al Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, .

Andreea KISELEFF

Proiecte

Începând cu 26 octombrie şi până în luna decembrie 2022, Artexim – organizatorul Festivalului şi Concursului Internaţional „George Enescu” – propune o serie de evenimente de profil şi ateliere care să vină în sprijinul tinerilor muzicieni. Acestea vor avea loc în Bucureşti, Cluj-Napoca şi Timişoara, iar printre temele ce vor fi abordate se numără dezvoltarea aptitudinilor organizatorice ale tinerilor artişti şi a gândirii strategice, abordarea profesiei de consultant muzical, organizarea de evenimente culturale de muzică clasică. Printre personalităţile care vor susţine aceste ateliere se numără Cristina Uruc (manager interimar al Artexim), Cristian Măcelaru (director muzical al Orchestrei Naţionale a Franţei şi director artistic al Festivalului şi Concursului Internaţional „George Enescu”) şi Mihai Constantinescu (director executiv al Concursului şi Festivalului Internaţional „George Enescu” în perioada 1992-2021). Intrarea va fi liberă, pe bază de înscriere prealabilă.

De asemenea, începând din acest an, din dorinţa de a se implica în formarea strategică şi de a împărtăşi din experienţa de organizare a evenimentelor culturale muzicale la cel mai înalt nivel, Artexim, în parteneriat cu Universitatea Naţională de Muzică Bucureşti, sprijină lansarea unui curs post-universitar de Management Muzical.

Teodora CONSTANTINESCU

Integrala compozițiilor pentru pian solo de Dinu Lipatti

Pe data de 19 martie 2022, în cadrul Festivalului „I Love Lipatti" ediția a VI-a, Casa Artelor „Dinu Lipatti" a lansat în Premieră mondială un album unic „Integrala Compozițiilor pentru pian solo" de Dinu Lipatti (1917-1950) în versiunea unui singur interpret: Viniciu Moroianu.

Acest album face parte dintr-un amplu Proiect cultural lansat acum 5 ani de regizoarea Alice Barb, Directorul fondator al Centrului Cultural de Excelență Casa Artelor „Dinu Lipatti" şi cuprinde reevaluarea personalității creatoare și artistice a lui Dinu Lipatti și a rezonanței peste timp și spațiu a moștenirii sale.

„Integrala pieselor pentru pian solo" de Dinu Lipatti a fost interpretată pentru prima dată de muzicienii Viniciu Moroianu și Horia Maxim în cadrul celei de a doua ediții a Festivalului „I love Lipatti" din 2018, urmând ca în 2019 pianistul Viniciu Moroianu să devină primul muzician care a acceptat provocarea regizoarei Alice Barb de a interpreta această „Integrală" pe scena unde Dinu Lipatti a petrecut multe ore studiind şi compunând. Au urmat şi „Integrala pieselor pentru suflători" şi „Integrala liedurilor-cântece" compuse de Dinu Lipatti, realizate în cadrul edițiilor succesive ale Festivalului, tot la sugestia Directorului artistic al acestuia.

Alice Barb împreună cu echipa sa de la Casa Artelor „Dinu Lipatti" a realizat patru proiecte importante din punct de vedere al valorii documentare pentru reevaluarea vieții şi creației culturale ale lui Dinu Lipatti.

Primul se referă la cele „Două cicluri de lieduri pentru voce înaltă" de Dinu Lipatti, transpuse pentru voce de bariton de către compozitorul Vlad Răzvan Baciu, interpretate în primă audiție a Festivalului „I Love Lipatti" - ediția a V-a de către baritonul Alexandru Chiriac, lieduri ce vor fi publicate la Editura Muzicală. În anul 2022 a fost editat, la o sută de ani de la compunere, caietul ce cuprinde piesele din copilărie („Compozițiile Micului Dinu") aşa cum se află ele în Arhiva Bibliotecii Academiei Române.

Viniciu Moroianu

Cel de-al doilea proiect l-a reprezentat reeditarea în colecția „Esențial", a memoriilor ambasadorului Valentin Lipatti, fratele lui Dinu Lipatti, „Strada Povernei 23" ediția a III-a, îmbogățită cu 30 de fotografii inedite ale familiei Lipatti.

Cel de-al treilea proiect a fost înființarea și editarea revistei „Prima Dragoste, Muzica", dedicată tuturor iubitorilor de artă și cultură, creată și lansată de Alice Barb și echipa Casei Lipatti în 2018. Cu un conținut atractiv pentru publicul larg, dar și pentru specialiști, această Revistă este dedicată vieții și operei lui Dinu Lipatti și marilor valori ale culturii românești.

Ultimul proiect, punctul culminant al activității Casei Artelor „Dinu Lipatti" de promovare a talentului componistic al marelui muzician, reprezintă înregistrarea în premieră mondială a „Integralei compozițiilor pentru pian solo" de Dinu Lipatti, realizată de un singur interpret - pianistul Viniciu Moroianu.

Singularitatea acestui proiect constă în faptul că imprimarea audio a fost realizată direct în Salonul de Muzică, transformat în studio de înregistrări, chiar pe scena pe care Dinu Lipatti a creat multe dintre partiturile incluse în acest album.

Cele două discuri care constituie Albumul includ piesele create de Dinu Lipatti într-o perioadă de 28 de ani de la miniaturile copilăriei (1922) la amplele partituri ale anilor 40, relevant fiind demersul creator al compozitorului care traversează mai multe perioade. „Meşteşugul" componistic dobândit de la profesorii săi – Mihail Jora, Paul Dukas și Nadia Boulanger – precum și întâlnirea cu Igor Stravinski este sintetizat în lucrările sale camerale, simfonice dar mai ales în piesele pentru pian solo impactul cu noutatea devenind astfel pregnant. Pianistul Viniciu Moroianu a polisat interpretarea fiecărei piese precum un bijutier care cunoaşte valoarea fiecărui diamant. Interesantă în această versiune interpretativă este contextualitatea în care pianistul a plasat fiecare lucrare, contextualitatea istorică dar și componistică a lui Dinu Lipatti.

Booklet-ul acestui Album este prezentat în trei limbi – română, franceză și engleză – și cuprinde o amplă biografie componistică a lui Dinu Lipatti, comentarea lucrărilor incluse, o biografie a pianistului Viniciu Moroianu precum și detalierea „Proiectului Dinu Lipatti" realizat de regizoarea Alice Barb și echipa Casei Artelor Dinu Lipatti.

Ecourile internaționale la apariția acestui Album au fost absolut impresionante - Dinu Lipatti fiind descoperit ca un compozitor interesant, cu un potențial creator deosebit. Moştenirea creatoare și artistică pe care ne-a lăsat-o Dinu Lipatti include 53 de lucrări originale, transcripții, cadențe pentru unele concerte clasice (Mozart și Haydn) precum și unele piese ocazionale. Din păcate puține dintre lucrările sale sunt cunoscute, în special cele simfonice și concertante.

Compozițiile pentru pian solo semnate de Dinu Lipatti reunite în acest Album sunt relevante pentru perioada istorică în care au fost scrise dar și pentru măestria tânărului creator aflat între două lumi artistice (România și Franța) dominate de mari personalități culturale care i-au influențat demersul muzical.

Albumul „Integrala Compozițiilor pentru pian solo" este un MUST HAVE pentru orice muzician dornic să cunoască o lume mai puțin descifrată deoarece „Claviatura i-a furat condeiul" marelui Dinu Lipatti.

Irina HASNAŞ

De vorbă cu flautistul Nicolae Maxim – 85 de ani de viaţă şi 55 de ani la Filarmonica „George Enescu”

Flautistul Nicolae Maxim s-a născut în 1937 la Petia, lângă Fălticeni, o zonă care avea în copilăria sa o atmosferă culturală foarte bogată. A absolvit Conservatorul bucureştean în 1961, interpretând la examenul final *Concertul* de Jacques Ibert, cu Ludovic Bacs dirijor. La Conservator l-a avut profesor de orchestră pe maestrul Mircea Basarab, care l-a recomandat maestrului George Georgescu. Acesta s-a aflat în comisia concursului prin care Nicolae Maxim a devenit membru al Filarmonicii „George Enescu”. Împreună cu George Georgescu, despre care spune că “avea un mare har”, Nicolae Maxim a avut ocazia de a realiza şi numeroase turnee. Iar în prezent organizează la Sulina, oraşul natal al marelui dirijor, o serie de concerte devenită tradiție, ajunsă în acest an la cea de-a 13-a ediție.

Alături de Iosif Ion Prunner, Ştefan Gheorghiu, Ilinca Lorentz şi Răzvan Georgescu

Despre prima sa vizită la Ateneu, când era în clasa a VIII-a, Nicolae Maxim îşi aminteşte cum mişcarea uniformă a arcuşelor la partida viorilor i s-a părut “ca un lan cu grâu în care vântul leagănă spicele”. Ca un arc peste timp, spune că acum îi lipsesc, ascultând din sală, partea vizuală şi comunicarea cu dirijorul, cu trăirea lui şi atmosfera de pe scenă. Legat de acest aspect, Nicolae Maxim îşi aminteşte de modul în care Ionel Perlea putea conduce orchestra doar „din ochi”. A avut şansa să fie contemporan cu perioada matură a dirijorilor români Sergiu Celibidache, George Georgescu, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, cei care au fost un stimulent pentru generațiile următoare, printre care se numără, dintre numele cu care flautistul Nicolae Maxim a colaborat, Mircea Basarab, Mircea Cristescu, Mihai Brediceanu, Emanoil Elenescu, Iosif Conta, Paul Popescu, Ludovic Bacs, Carol Litvin, Cristian Mandeal, Horia Andreescu, Sabin Pautza, Ilarion Ionescu-Galați.

E o şcoală extraordinară să fii în orchestră şi să urmăreşti starea psihică a dirijorului şi să te aliniezi cu ea, să o trăieşti. Nu pot să uit de Georges Prêtre când a venit la Filarmonică şi a dirijat Simfonia fantastică. *Sunt momente care au rămas ca reper.*

Cu studenţii clasei de flaut a Facultăţii de Muzică din Braşov

În ceea ce priveşte muzica lui Enescu, Nicolae Maxim povesteşte că a descoperit-o acumulând experiențe ce s-au îmbogățit în timp: *În Conservator cântasem* Dixtuorul, *era la muzică de cameră profesorul Mircea Bârsan, venit de la Iaşi şi promovat de Enescu, a cărui muzică o cunoştea foarte bine. Un moment de cotitură după ce intrasem la Filarmonică a fost când a venit Antal Doráti şi a dirijat* Suita a II-a, *pe care abia atunci am descoperit-o ca model de simplitate şi în acelaşi timp complexitate. Aceeaşi experiență am avut-o cu* Vox Maris *dirijat de Rojdestvenski. Cu Seiji Ozawa, la fel, am avut o experiență memorabilă cu* Rapsodia în la major *de Enescu.*

Din bogata activitate a flautistului Nicolae Maxim fac parte şi numeroase concerte şi recitaluri camerale ca membru în formații precum Trio Baroc, Concordia, Cvintetul Filarmonicii „George Enescu”. A făcut parte din orchestra de cameră „Virtuozii din Bucureşti” şi din ansamblul de muzică contemporană „Hyperion” condus de Iancu Dumitrescu. A cântat de-a lungul deceniilor în Festivalul „George Enescu”, a participat la turneele Filarmonicii din Europa, Japonia, China, Canada. În 1988 a concertat la Montreal în cadrul World Philharmonic Orchestra. Nicolae Maxim are peste 40 de înregistrări la Radio România şi este autorul unei culegeri de studii pentru flaut din literatura secolului 20. A inițiat concerte omagiale dedicate flautiştilor Petre Elinescu şi Vasile Jianu şi a promovat de-a lungul întregii sale cariere creația românească pentru flaut. Latura interpretativă s-a combinat şi completat cu cea pedagogică: din 1990, Nicolae Maxim a fost profesor la Facultatea de Muzică a Universității „Transilvania” din Braşov, invitându-şi adesea studenții în concertele proprii. A fost decorat cu Meritul Cultural clasa I.

În încercarea de a rezuma în doar câteva cuvinte o viață pe care încă o dedică muzicii, Nicolae Maxim spune: *am avut şansa să parcurg o perioadă fericită din toate punctele de vedere, şi ca generație şi ca realizări artistice şi familiare, am fost mulțumit şi foarte fericit. M-am bucurat de multe realizări muzicale şi momente fericite cu orchestra sau cu formații camerale. Unii mă întreabă de ce mai cânt şi acum? Pentru mine este o hrană, un refugiu - după ce studiez sau cânt, mă simt altfel.*

Andreea KISELEFF

Din nou împreună. De vorbă cu Răzvan Rădos

În cei zece ani de la înființare Corul Regal a fost în atenția publicului printr-o activitate densă. De-a lungul timpului ansamblul a explorat mai multe zone ale muzicii corale, arătând profesionalism, reuşind astfel să-şi demonstreze versatilitatea.

La început corul a fost îndrumat de Răzvan Rădos (dirijor fondator), care a sprijinit tinerii muzicieni prin munca intensă pe care a depus-o. A urmat o perioadă de timp în care ansamblul s-a aflat sub bagheta altor dirijori, ce au contribuit la dezvoltarea lui, iar de câteva luni Răzvan Rădos s-a întors, pentru a fi din nou alături de el şi a-l ajuta în continuare să crească armonios, adăugând noile competențe şi experiențe pe care le-a dobândit în ultimii ani.

Sarah Rizescu: *Având în vedere că tu ai pus bazele acestui proiect, cum l-ai gândit inițial şi care au fost primele rezultate în cadrul acestuia?*

Răzvan Rădos: În timpul anilor de studii, am pus bazele Corului Regal alături de câțiva colegi deosebit de talentați şi de pasionați. Eram cu toții studenți sau masteranzi ai Universității Naționale de Muzică din Bucureşti şi, pentru mulți dintre noi, muzica corală reprezenta – şi încă reprezintă – comoara căutărilor şi a năzuințelor tinereții. Avântul ne-a fost încurajat de câteva concerte deosebit de apreciate, dintre care amintesc redeschiderea Salonului de Muzică de la Castelul Peleş (februarie, 2013) sau Concertul Tradițional de Crăciun, un eveniment care adună an de an în catedrala Sf. Iosif din Bucureşti câteva mii de spectatori.

S.R.: *De asemenea, te-ai axat şi pe alte proiecte, iar aici mă refer la activitatea cu grupul vocal „Canticum" sau la cea desfăşurată alături de Corul de Copii Radio. Aş dori să-mi spui cum au contribuit ele la experiența ta profesională şi care este perspectiva ta asupra progresului din aceşti ani.*

R.R.: Cred că practica prelungită este parte din procesul nesfârşit şi neobosit de specializare pe care fiecare muzician îl datorează artei. Am privit mereu cu deosebit entuziasm fiecare posibilitate de a lucra cu diferite ansambluri corale din Bucureşti sau din alte oraşe. Fiecare cor presupune noi abordări şi tehnici de lucru, astfel încât interpretările să ajungă mereu la incandescența pe care o cere scena, iar rezultatul să poată fi într-un fel mereu acelaşi: muzică, sensibilitate, frumusețe şi bucurie. Cred că scena este sanctuarul care ne provoacă să aducem – prin creațiile marilor maeştri – de fiecare dată câte puțin din toate acestea în fața publicului şi din fericire, oamenii cu care lucrez gândesc la fel în această privință.

Grupul „Canticum" este un ansamblu cameral care abordează repertorii îndrăznețe şi puneri în scenă neobişnuite prin care încearcă să prezinte publicului tânăr frumusețea muzicii corale. Aşadar o aventură muzicală mereu surprinzătoare şi uneori înclinată spre risc.

Corul de Copii Radio este un veritabil brand artistic şi un mediu educațional de top, cu o istorie extraordinară de aproape opt decenii, iar produsul său artistic a fost de nenumărate ori o carte de vizită pentru România în cadrul unor manifestări muzicale de prestigiu, găzduite pe alte continente. Munca la Corul de Copii Radio a însemnat pentru mine un permanent efort de adaptare şi de îmbogățire în plan repertorial şi comunicațional pentru că nivelul deosebit al ansamblului necesită abordări foarte creative şi o cultură de grup cu totul specială.

S.R.: *Se ştie că te-ai implicat şi în activități educaționale, iar aici țin să menționez despre inițiativa ta de a înființa „Şcoala de cor", care este un atelier de muzică dedicat copiilor până în 13 ani. Crezi că într-un viitor se pot alătura şi adulții doritori de a cânta într-un ansamblu?*

R.R.: Şcoala de Cor este un proiect educațional dedicat exclusiv copiilor cu vârste cuprinse între 7 şi 12 ani, iar scopul lui este acela de a evidenția beneficiile extraordinare ale practicării muzicii la vârste fragede şi ale cântului în grup. Am structurat acest curs alături de colega mea Magdalena Faur (pianistul corepetitor al Corului de Copii Radio), beneficiind şi de îndrumarea şi de impresionanta experiență a dirijorului Voicu Popescu, mentorul nostru. Ne-am bucurat să primim peste 90 de mici cursanți, iar progresele lor vor putea fi apreciate de public, în luna decembrie, pe scena Sălii Radio şi în alte concerte pe care le vor susține pe scenele din capitală. La Asociația „Canticum" avem pe masa de lucru un program asemănător Şcolii de Cor, dedicat adulților, ca o modalitate de relaxare după job, prin socializare de calitate şi muzică vocal-instrumentală. Vom reveni cu detalii.

S.R.: *Revenind la Corul Regal; după zece ani te-ai întors la pupitrul său cu noi viziuni şi cu dorința de a susține ansamblul în promovarea culturii muzicale româneşti. Cum te-ai gândit să reflecți aceste idealuri în activitatea corului?*

R.R.: Am regăsit Corul Regal în plin proces de maturizare artistică. Toți membrii acestuia sunt absolvenți de studii superioare muzicale sau cursanți ai conservatoarelor din țară, iar acest aspect ajută formația să se apropie cu paşi repezi şi siguri de calitate şi de excelență. De altfel, elanul tineresc cu care mă identificam întru totul acum zece ani este încă prezent şi cred că reprezintă motorul central al corului. Tinerii au nevoie de mentorat de calitate şi se regăsesc în activitatea muzicală a formației, dar şi în atmosfera clădită pe valori etice perene. Mentoratul artistic pe care încerc să îl ofer se completează firesc prin efortul managerial al unei echipe de succes condusă cu mult profesionalism de către colegul nostru Răzvan Apetrei, managerul Corului Regal.

S.R.: *Anul acesta s-au sărbătorit zece ani de la înființare, sărbătoare pe care tinerii muzicieni au celebrat-o printr-un concert susținut la Ateneul Român în luna iulie. Cum au fost pregătirile pentru concert şi cum ai descrie această aniversare?*

R.R.: Pregătirile evenimentului prin care am aniversat, la Ateneul Român, zece ani de la înființarea corului au fost un bun prilej pentru ca echipa să se redescopere şi să îşi

explorez motoarele interioare mai puțin cunoscute. Spun asta pentru că la începutul acestui an, formula de concert a primit aproximativ zece membri noi care au parcurs etapele firești de integrare socială și s-au dezvoltat din punct de vedere vocal și muzical. Nu consider că toate momentele concertului au atins un nivel muzical excepțional, însă mă bucur enorm pentru felul în care fiecare tânăr membru al corului descoperă muzica, se descoperă pe sine ca parte a unei echipe de succes și oferă momente frumoase publicului. Am încercat să punem accentul pe importanța unei abordări profund etice și să prioritizăm muzica înaintea oricăror interese de brand sau economice; colegii din cor au arătat că știu să se orienteze spre esențe într-o lume plină de diversitate și uneori de distrageri. Consider acest lucru foarte încurajator.

S.R.: *Și dacă tot am ajuns la acest subiect, ca dirijor fondator, tu știi cum au fost începuturile corului și cum a fost pusă în mișcare toată activitatea sa. Acum că te-ai întors ai putut să observi schimbările prin care a trecut ansamblul. Ce i-ai ura Corului Regal de ziua sa?*

R.R.: Urarea pe care aș dori să o fac ansamblului este: să se îndrepte cu toată puterea spre calitate și spre decodificarea și interpretarea marilor capodopere ale genului. Acest lucru îi va asigura mereu succesul văzut ca legătură profundă cu ascultătorii, iar fără această dimensiune, succesul resimțit va fi doar o himeră sau un joc al egoului.

S.R.: *Pentru ultima întrebare aș dori să ne extindem orizonturile și să aducem în discuție publicul larg. Ce influență și impact are muzica corală asupra vieții cotidiene din sfera românească contemporană și cum reușește Corul Regal să se implice în această misiune?*

R.R.: Se știe că în ultimii 32 de ani arta corală a devenit un gen de nișă, în parte din pricina suprasaturației de dinaintea anilor 90′ și în parte – cred eu – din cauza unui management ineficient în relația cu marele public. Acum câțiva ani, când mă întâlneam cu diferite ansambluri din țară, mi se spunea mereu cu tristețe că tinerii nu mai vor să cânte în cor. Cred că în prezent lucrurile s-au schimbat în bine: putem admira formații corale de tineret formidabile în marile centre culturale precum Suceava, Timișoara, Iași, Cluj, București. Mă bucur foarte mult să văd cum Corul Regal susține această revenire a genului și cum modelul tinerilor noștri colegi inspiră în mod eficient alți tineri. La rândul ei, activitatea corală este păstrătoare a unor mari valori pe care le oferă în special tânărului corist aflat în căutarea devenirii sale întru ființă. Proiectăm viitorul muzical al Corului Regal privind cu pietate către tradiția corală vastă și atât de frumoasă și invitând cu prietenie tinerii compozitori să dedice cu generozitate pagini din creația lor și muzicii corale. Putem oferi cele mai bune „explicații” pe scenă, așa că vom reveni în curând cu invitații la concerte. Numai bine!

Sarah RIZESCU

5 motive ca să... îți dezvolți spiritul (auto-)critic

Cu menționam și în numărul anterior, pentru că am observat în ultimii ani anumite lacune în special în formarea profesională muzicală facultativă (când spun „facultativă”, nu mă refer la factura non-obligatorie pe care o prezintă în sine studiile de licență sau master ori chiar studiile doctorale, ci tocmai la activitățile efectuate voluntar, dincolo de materiile cuprinse în ciclurile universitare), am considerat oportună o serie de articole care să sintetizeze cele mai frecvente concluzii la care au ajuns artiști de succes, manageri sau formatori, privind diverse aspecte care stau la baza construirii unei cariere satisfăcătoare.

Una dintre activitățile pe care profesorii și muzicienii de carieră le consideră foarte importante pentru formarea profesională completă este formarea spiritului critic cât se poate de obiectiv față de evoluțiile personale sau ale altor artiști. Cum se poate face asta și de ce ar trebui să depunem efort în a ne antrena aceste abilități? Iată:

1. Cea mai la îndemână modalitate este de a ne asculta colegii de la clasă și colegii de an (indiferent de profesorii cu care lucrează). De ce? Pentru că legătura cu ei este mult mai strânsă decât cu colegi din alte instituții de învățământ și putem observa îndeaproape evoluția de la o audiție la cealaltă.
2. Periodic, colegi de an sau de clasă evoluează ca soliști în cadrul unor recitaluri sau chiar concerte alături de orchestrele facultății sau orchestre filarmonice. Acesta este un alt prilej extraordinar de a observa progresul colegilor și de a căuta diferențe față de audițiile de clasă. De asemenea, în cazul în care chiar eu sunt în postura de solist, îmi voi dori ca cei care îmi cunosc îndeaproape parcursul muzical (și nu sunt profesorii mei, ci colegi cu care împart mai multe experiențe) să fie în sală și apoi să îmi ofere păreri sincere, pentru a corecta anumite minusuri. De ce colegii și nu profesori sau alți apropiați? Pentru că relația colegială implică, pe lângă conexiunea scolastică, și o doză mai mică sau mai mare de concurență care, în acest caz, poate fi folositoare întru progresul tuturor.

Foto Teachers College Columbia University © 2017

3. Ah, concursurile... În ultimii ani, corpul universitar (și chiar cel preuniversitar) a luat inițiativa înființării mai multor concursuri. Acestea reprezintă un excelent motiv de a ne afla în sală și de a-i asculta pe cei înscriși. La ce ajută această experiență? Ei bine, mă poate ajuta să mă pregătesc moral pentru următoarea competiție la care voi merge, îmi poate oferi informații despre acustica sălii, pot afla detalii prețioase cu privire la abilitățile acompaniatorilor și, desigur, la repertoriul colegilor.

4. ...dar să nu uităm de recitalurile pe care, în diferite formule camerale, le avem fiecare dintre noi la un moment dat. Fie că vorbim despre diverse stagiuni în cadrul filarmonicilor ori ale diferitelor instituții de cultură regionale, a merge să ascultăm evoluțiile camerale ale colegilor are beneficii bilaterale: pe de o parte încurajează dezvoltarea acestui gen de formule și apetitul publicului pentru muzica de cameră și pe de altă parte presiunea prezenței colegilor în sală determină creșterea nivelului profesional.
5. Aș dori să ne oprim pentru acest punct la capitolul atât de dificil de abordat al auto-criticii și al creșterii toleranței față de opiniile negative ale colegilor. Nu, nu suntem perfecți, nu vom fi niciodată, iar după orice ieșire – fie ea în formulă camerală sau în postură solistică – ar trebui cu precădere să cerem păreri despre ce ar trebui îmbunătățit, iar când primim răspunsurile, să ni le asumăm, pentru că sunt cea mai eficientă modalitate de a crește calitatea interpretării artistice. Este adevărat, chiar și marii artiști pot număra pe degete dățile în care au cântat așa cum și-au dorit de bine, și mai ales la început, probabil vor fi mai multe de corectat decât ne-am fi imaginat, însă dacă ne putem baza pe colegi să aflăm ce avem de făcut, vom obține nu doar o interpretare mai calitativă, ci și prietenii sincere, bazate pe onestitate profesională (și știm cu toții cât de rară este această „piatră prețioasă” a prieteniei profesionale).

Desigur, poți găsi destule motive ca să nu asiști la audițiile de clasă: colegii repetă programul, interpretarea nu este după gustul tău sau te deranjează intonația. Poți găsi destule motive să nu te duci la concertele lor sau la concursuri. Și știu că te folosești de ele, pentru că văd prezența atât de mică în săli atunci când are loc un concurs – fie el internațional. Însă aceste motive nu fac decât să stea în calea dezvoltării tale profesionale. Știu și că vei găsi suficiente motive să nu participi tu însuți la concerte sau audiții – am vorbit despre ele deja. Însă, atunci când o vei face, roagă-ți colegii să vină și să te susțină cu o critică constructivă. Este cel mai la îndemână mod de a crește profesional.

Analizează-ți continuu competențele, învață să le analizezi onest și pe cele ale colegilor tăi și astfel veți îmbunătăți în fiecare zi ceva.

Foto M. int Academy

Norela-Liviana COSTEA

Revista ”Actualitatea Muzicală” printre laureați la Gala Premiilor Radar de Media

Marți, 25 octombrie 2022, în cadrul Galei Premiilor Radar de Media, revista ”Actualitatea Muzicală” a primit Premiul special „pentru merite deosebite în promovarea și perpetuarea valorilor muzicale consacrate” și „pentru unica asumare cu privire la arta muzicală autentică”.

Printre organizațiile premiate s-au mai regăsit și Societatea Română de Radiodifuziune, care a primit diplomă „pentru cel mai bun trust de radio din România, de la înființare până în prezent”, Electrecord – care a primit recunoaștere „pentru conservarea și perpetuarea culturii muzicale autentice în România și pentru un nou început”, Radio 3Net ”Florian Pittiș”, care a fost premiat ca „cel mai bun post de radio online”, sau compozitorul Eugen Doga, care a primit Diploma de Excelență.

Premiile Radar de Media au ajuns anul acesta la ediția a X-a și acordă în fiecare an distincții pentru numeroase categorii jurnalistice, în urma votului publicului sau a unor Comisii de Atestare a Calității.

Evenimentul a avut loc la Ambasad’Or din Otopeni, în prezența unui public numeros, într-un cadru cu totul special, augmentat de prezența unor muzicieni care au susținut momente artistice ”live”.

Colega noastră, ...rela Liviana Costea, ținând diploma și trofeul

SUBITO
Festivalul Național al Muzicii de Cameră – Brăila
Ediția I, 14-16 octombrie 2022

Muzica de cameră se face între prieteni. Fie că sunt doi parteneri sau nouă, ea implică intimitate, familiaritate şi, mai ales, egalitate în drepturi. ”Părerile” fiecărui interpret, fiecărei voci sunt respectate de ceilalți, care se retrag întru ascultare şi suport, iar când vorbesc toți odată cu aceeaşi intensitate, o fac cu decență şi în deplin consens.

Publicul devine astfel martor al armoniei. Nu doar al sunetelor sau al vocilor ci, mai ales, al bucuriei de a face muzică în starea ei cea mai pură şi cea mai sublimată. Dacă reuşeşti să îți opreşti timpul interior, dacă reuşeşti să te laşi furat cu totul de ceea ce asculți, atunci ai parte de o experiență unică şi minunată.

Un regal național de muzică de cameră tocmai s-a născut la Brăila. Între 14 şi 16 octombrie 2022, am asistat la prima ediție a Festivalului ”Subito”, inițiat de un mare entuziast, profesorul Petrea Gogu, managerul Filarmonicii „Lyra - George Cavadia” din localitate, şi sprijinit cu forță de Consiliul Județean, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi de Primăria din Brăila. Au rezultat trei zile de muzică frumoasă, întâlniri cu partituri diverse din diverse epoci şi, mai ales, o pleiadă nemaipomenită de artişti intrepreți veniți din toată țara. Ce bucurie pe mine să pot să mă reasigur de calitatea interpreților români. Ce bucurie sinceră am trăit văzând pasiunea acestor oameni, deopotrivă

Nicolae Gheorghiță

interpreți şi organizatori, pentru ca cei ce vin în cele două săli de concerte să aibă parte de momente înălțătoare.

Totul a debutat cu o stranie, nedorită coincidență. Exact în ziua în care începea noul festival Subito de la Brăila, înceta din viață cea care a pus acest oraş pe harta muzicală a lumii, prin Festivalul şi Concursul “Hariclea Darclée”. Moartea sopranei Mariana Nicolesco este o pierdere ireparabilă pentru lumea noastră muzicală, pentru tinerii crescuți de dânsa, pentru publicul românesc, pentru farmecul acelor zile de vară. Brăila pierde prin dispariția dânsei o parte serioasă din existența sa culturală actuală.

Dar câştigă o altă parte prin acest nou festival. Şi sper din inimă să aibă o viață lungă şi frumoasă!

Să vă povestesc însă, cum a fost. Şi încep, fireşte cu:

Ziua întâi. Sala de spectacole a Casei Tineretului a fost plină de un public foarte variat: tineri de liceu, oameni în vârstă sau grupuri de prieteni care au deprinderea de a ieşi împreună la evenimente. O ambianță relaxată, familială, intimă. La intrare, un grup de doamne şi domni, volutari ai cauzei, te îndrumau cu un zâmbet binevoitor către sală.

Pe scenă se derulau micile ceremonii formale, cumva obligatorii când se inaugurează ceva. Domnul Francisk Iulian Chiriac, din conducerea județului, a ținut o mică cuvântare

FESTIVALUL NAȚIONAL AL MUZICII DE CAMERĂ BRĂILA
SUBITO
14 – 16 octombrie 2022 Ediția I
Invitați:
Trio Academis, Iași
Cvintetul Filarmonicii "Lyra – George Cavadia", Brăila
Alina Trifu (marimbafon) și Teodora Pahonțu (vibrafon)
Adelina Diaconu (soprană) și Ludmila Calalb (pian)
Cvartetul Gaudeamus, Brașov
Athenaeum Brass Quintet, București
Trio Musica Amicis, Brașov
Ansamblul de muzică veche Codex, Brașov
Ion Bogdan Ștefănescu (flaut) și Costin Soare (chitară)
Trio Axis Mundi, Cluj-Napoca
Director de onoare: prof. univ. dr. D.H.C. Dan Dediu, Președinte U.C.M.R.
Director artistic: prof. Petrea Gogu, Manager al Filarmonicii "Lyra- George Cavadia" Brăila
Biletele se găsesc la Agenția Filarmonicii, Str. Ana Aslan Nr. 29, luni - joi 9.00 -16.00, vineri 9.00 - 14.00
Tel. 0239 615 010
sau online pe platforma BLT
Parteneri:
Sponsori:
Parteneri media:

elogioasă, subliniind sprijinul constant oferit de Consiliul Județean artei. Din partea Universității Naționale de Muzică Bucureşti, domnul prorector Nicolae Gheorghiță a punctat importanța muzicii de cameră, importanța Brăilei ca centru muzical şi minunata colaborare dintre Universitate şi Filarmonica „Lyra - Nicolae Cavadia” din Brăila. De asemenea, dânsul a elogiat eforturile întinse pe decenii a domnului Petrea Gogu, managerul filarmonicii mai sus citate şi, practic, artizanul, factotum-ul acestei noi surse de încântare, festivalul ce tocmai îşi lua certificatul de naştere.

prezentatoarea Marilena Niculescu, Viorel Marian Dragomir, Petrea Gogu

De alminteri, la finalul serii, Petrea Gogu a primit titlul de ”Cetățean de onoare” al oraşului Brăila. Sunt absolut convins că meritat. Gândesc că altfel ar arăta cultura română dacă ar exista un om ca dânsul în fiecare oraş al țării.

Dar să nu uităm muzica. Că de fapt, ea a fost vedeta. Prima formație a festivalului a fost Trio „Academik", din Iași, într-o componență insolită: pianista Aurelia Simion, tenorul Ion Urdeș și cornistul Petrea Gâscă. Numele aceste formații trădează faptul că cei trei minunați muzicieni sunt profesori ai Universității Naționale de Arte „George Enescu", Iași. Elegantul și distinsul tenor Ion Urdeș are experiență în cânt. Modul său sigur prin care își etalează discursul, vocea calibrată echilibrat, nici prea deschisă, nici prea tubată, accentele de expresie pe textul muzical, pacea, liniștea interioară cu care povestește a încântat audiența. La fel, pianista Aurelia Simion, foarte atentă la dozaje, știind din instinct să treacă din plan secund în prin plan și invers, manevrând expert registrele sonore și de agogică. O foarte

Trio Academik

iscusită compozitoare, dânsa ne-a oferit un lied absolut minunat, în stilul sufletist - expansiv al regretatei Felicia Donceanu, (interpretat cu căldură de Ion Urdeș) și o fantezie după câteva teme din *Rapsodia I* de George Enescu, de fapt un moment de virtuozitate și improvizație, cu elemente îmbinate de muzică populară, academică și jazz. Foarte, foarte frumos cântat, cu mult aplomb și cu o deplină bucurie. Cornistul Petrea Gâscă a uimit audiența cu câteva evoluții miraculoase. Mă gândesc în primul rând la variațiunile scrise de Jean-Baptiste Arban după *Carnaval la Veneția*. Se știe cât de

Cvintetul Filarmonicii "Lyra – George Cavadia"

greu de manevrat e acest instrument. Corniștii au nevoie de o tehnică perfectă tot timpul, cu atât mai mult cu cât cornul francez - în titulatura sa oficială - e cel mai complex dintre instrumentele de alamă, nu doar cel mai greu. El poate cânta la aceeași intensitate cu delicatul flaut sau catifelatul oboi, dar poate să se ia la întrecere și cu amplul trombon, cu incisiva trompetă sau cu maiestoasa tubă. Depinde doar de iscusința instrumentistului. E o artă doar să știi să sufli presiunea exactă în minuscului muștiuc ce distribuie și dozează coloana de aer în lunga și sofisticata inginerie a țevilor. Așa că auzindu-l pe Petrea Gâscă interpretând cu autoritate și siguranță acele variațiuni "sinucigașe", scrise de cel ce era cunoscut în epoca sa drept "Paganini al corniștilor", am stat un pic crispat. Dar m-am relaxat imediat, înțelegând măiestria a acestui artist, în ciuda sunetului cam stins. Sala l-a răsplătit cu entuziaste aplauze, primite prea modest.

A doua formație a primei seri au fost de fapt gazdele noastre, Cvintetul filarmonicii brăilene: Cornelia Gheorghiu - vioara întâi, Iulia Sava - vioara a doua, Gabriela Lăzăroiu - violă, Tereza Gânju - violoncel și Gheorghe Constantinescu - clarinet. O formație robustă, sigură pe ea, omogenă și tenace, în special Cornelia Gheorghiu și, mai ales, minunatul clarinetist Gheorghe Constantinescu, care mie mi s-au părut fără greșeală. Acest frumos cvintet ne-a oferit un program foarte interesant ales: o parte lentă dintr-o lucrare a faimosului clarinetist romantic Heidrich Baermann și un opus întreg de Giacomo Meyerbeer. La final, împreună cu alți cinci colegi din aceeași instituție, membrii Filarmonicii „Lyra - Nicolae Cavadia" din Brăila au terminat prima seara *en fanfare*, cu o lucrare a concetățeanului lor, Dan Dediu. E vorba de o lucrare pentru o orchestră de coarde, *Codex Brassoviensis*, o foarte inspirată asamblare a unor bucăți de manuscrise neterminate ale compozitorilor din Kronstadt-ul secolului al XVIII-lea, Daniel Croner și Johannes Kittel. Lucrarea are savoarea unei călătorii într-un muzeu, într-o clădire veche, încărcată de istorie. Dan Dediu știe ca nimeni altul să redea ambianțe. E un arhitect sonor, un maestru al construcțiilor

Ludmila Calalb, Adelina Diaconu

elaborate care migălește meșteșugit fiecare sunet cu gesturi de bijutier. Alături de artiști, a evoluat însuși Petrea Gogu, în calitatea sa de dirijor. Și a făcut-o cu pasiune și siguranță. Prima seară s-a terminat minunat. A fost o anumită bucurie, un fel de entuziasm care ne-au invadat sufletele. Cred că de la bucuria și entuziasmul tuturor celor implicați. Pentru că ce se simte pe scenă, ce simt artiștii, asta se transmite și în sală. Și s-a simțit bucuria interpretării muzicii de cameră, cea mai intimă formă de a împărtăși muzica.

Apoi, în dimineața următoare, devreme, a venit:

Ziua a doua. Primul concert al celei de-a doua zi a fost la noul sediu al filarmonicii. E vorba de o casă boierească, nouă, amplasată pe o stradă pitorească. Casa este renovată magnific, iar în sufrageria sa generoasă se poate auzi muzică într-un ambient perfect, parcă anume croit.

Au fost de data asta, două duete. În primul, soprana Adelina Diaconu și pianista Ludmila Calalb au susținut un program de lieduri cuprinzând creația a trei compozitori: Dan Dediu, George Cavadia și moldoveanul Alexei Stârcea. Aici a fost vorba și de o muncă de cercetare din partea celor două interprete, cele care ne-au dăruit în premieră frumoasa și surprinzătoarea muzică a compozitorului basarabean. Adelina Diaconu predă canto la Facultatea de Arte din Galați, dar nu neglijează cariera de solistă de operă, pentru care are o charismă deosebită. Are o voce penetrantă dar duioasă, o

ştiinţă a cântului deosebită, un instinct special pentru zona lirică, poetică a repertoriului de lied. Îmbină foarte bine interpretarea raţională cu cea afectivă şi deci nu are fracturi de niciun fel în discurs. Acutele sunt scânteietoare, bazate pe o tehnică bine asumată. Pianista Ludmila Calalb are o autoritare specială, de mare pianistă. Îi simţi imediat forţa, nu are emoţii, nu are ezitări şi îţi oferă suportul ideal când acompaniază. Tuşeul e natural, nuanţele vin firesc. Un duet minunat, o alegere mai mult decât inspirată pentru un recital matinal.

Dimineaţa zilei a doua a fost împărţită cu duo-ul de foarte tinere percuţioniste Alina Trifu şi Teodora Pahonţu. Nu de multe ori ai ocazia să asculţi un tandem format din marimbafon şi vibrafon, dar merită cu prisosinţă! Mai ales când aceste exotice instrumente sunt mânuite de două inteprete măiastre. Multe sunt de spus. Protagonistele au fost imperiale în exprimarea lor. Deşi extrem de tinere, încă studente, Alina Trifu şi Teodora Pahonţu au cântat cu autoritate, cu siguranţă şi foarte sigure pe ele un repertoriu greu, solicitant, variat. În ciuda timidităţii cu care păşeau pe mica scenă, în ciuda aparenţei de fragilitate, evoluţia lor a fost impozantă. Au fost momente lirice, melancolice, de joacă, de dans, de meditaţie. Combinaţia celor două sonorităţi ne duce cu imaginaţia prin locuri insolite, prin natura exotică, prin sfere spaţiale, prin adâncuri de ocean... Prilej pentru noi de a face cunoştinţă cu creatori de muzică pe care nu-i cunoaştem: Jesus Salvador Chapi, Leander Kaiser, Florian Poser şi Emanuel Sejourne, dar şi o ”revedere” cu îndrăgitul compozitor de tango Astor Piazzola. Simţul sincopei şi al contratimpului, esenţial pentru orice muzician, cu atât mai mult pentru un percuţionist, e nativ. Se spune că îl ai sau nu,

Teodora Pahonţ, Alina Trifu

şi că nu se poate dobândi. Dar muzica oferită de cele două, sincopele erau din cele mai complexe, se regăseau pe sferturi de timp sau în tempouri nebuneşti, extrem de greu de redat. Cu toate astea, nu am simţit nicio problemă, nicio ezitare. Totul era fluent, explicit, clar articulat, echilibrat. Apoi cât de uşor păreau cele două interprete să mânuiască câte două beţe într-o mână, iar asta pe tot timpul recitalului!

Recunosc că nu mă pricep prea bine să descriu arta interpretării unui percuţionist. Dar sunt sigur că am fost martorul unor momente de muzică fabuloase.

Ziua a doua a Festivalului ”Subito” a continuat seara, la Casa Tineretului. Atunci au intrat sub lumina reflectoarelor cvartetul "Gaudeamus" al Filarmonicii din Braşov şi formaţia de suflători "Atheneum Brass Quintet", din Bucureşti.

Apropo de reflectoare, se cuvine o mică paranteză. Sunt sigur că Consiliul judeţean şi Primăria Brăila au notat cele câteva imperfecţiuni ale acestul festival. Una dintre ele, de fapt cea mai vizibilă, era chiar iluminatul scenei de concert. Aveai senzaţia că ceea ce se întâmplă acolo e oarecum secret, că nu trebuie să se vadă chiar tot, în amănunt. Acelaşi lucru, cu iluminatul din sală. Casa Tineretului s-a renovat şi ea de puţin timp. Nu cred că era un capăt de ţară pentru autorităţi să cheltuie încă un pic pentru condiţii profesioniste de spectacol sau concert. Un alt lucru supărător, de care nu ştiu cine se face vinovat, a fost un fotograf omniprezent, foarte harnic, creativ si pedant, care se plimba nestingherit prin sală de concert făcând poze extrem de zgomotoase în momentele cele mai intens emoţionale. De câteva ori s-a aşezat chiar în ceafa mea, şi, cu ditamai obiectivul pus peste umărul meu drept, trăgea în rafale fotografii nemuritoare. Apoi fugea în faţa scenei şi căuta în văzul tuturor, un unghi spectaculos de unde să mai prindă un cadru fermecător. Cam ca la nuntă. A fost deranjant şi pentru artişti, şi pentru spectatori, trebuie să o spun. Chiar şi cei mai mari artişti fotografi ai Brăilei vor trebui să înveţe să respecte solemnitatea şi intimitatea unui concert, în orice

Gaudeamus

formulă ar fi el. Ar putea, de exemplu, să-şi seteze camera electronică pe modul silenţios, ar putea să aibă un trepied departe de scenă, unde nu ar obtura vizual cu prezenţa sa, mai ales că avea un zoom cam cât un tun de calibru mediu. Ce să mai zic, ar trebui să înveţe discreţia….

Să revenim la muzică. Ea ne interesează mai mult.

Cvartetul braşovean „Gaudeamus" e o formaţie veche şi binecunoscută. Are în spate o istorie glorioasă şi veche de 35 de ani. A fost plăcut să îi văd pe afiş şi să constat că au adus cu ei creaţii din repertoriul standard al muzicii de cameră: *Cvartetul în si bemol, KV 159* de W.A. Mozart, şi *Cvartetul în mi bemol, opus 125* de Franz Schubert. Ambele interpretate admirabil. Am remarcat, în special, sincronizarea şi omogenitatea, fermitatea cu care îşi foloseau mâna dreaptă, ceea ce ar fi cam primul lucru după care cunoscătorii observă profesionalismul unui grup cameral de coarde. Încrederea în forţa lor interpretativă şi larga paletă dinamică de care aceşti instrumentişti sunt capabili au captat atenţia şi au indus o plăcută stare generală de sărbătoare. Talentul, munca şi asumarea s-au transmis publicului în mod minunat. La final, aplauzele au venit din toată inima şi toată lumea a zâmbit, mulţumind pentru clipele de bucurie oferite de aceşti mari artişti. Le trec aici numele, cu respectul cuvenit: Lucia Neagoe, Raluca Irimia, Leona Varvarichi şi Ştefan Neagoe.

„Atheneum Brass Quintet" din Bucureşti e o formaţie spectaculoasă. Tot ce fac ei e spectaculos. Foarte serioşi în auto-promovarea lor, ei au o identitate vizuală elaborată. Iar faptul că sunetul lor de ansamblu e foarte bine lucrat şi omogenizat în zeci de ore de repetiţii, îi face cu adevărat unici în universul muzical românesc. Apoi atitudinea şi repertoriul au fost mai lejere, mai ludice. Tubistul Laurenţiu Simu a fost

cel care a dat tonul bunei dispoziții, el a comunicat cu publicul, a prezentat programul într-un mod relaxat şi plăcut. Repertoriul lor a fost variat dar consistent. Am auzit muzică clasică, promenadă dar şi jazz. Iar aici trebuie să-l menționez pe Sebastian Burneci, un trompetist versatil care sare imediat în evidență. Şi nu doar prin felul său antrenant de a livra un ritm sau un cântec, dar mai ales prin calitatea sunetului care, de obicei, se pierde în vâltoarea unei interpretări animate de jazz. Dar aş fi nedrept să subliniez doar un nume. Cornistul

Athenaeum Brass Quintet

Ioan Gabriel Luca, trombonistul Florin Pane, tubistul Laurențiu Sima şi celălalt trompetist, Octavian Bogdan au făcut ca acest minirecital al cvintetului de alamă din Bucureşti să fie exact momentul mai antrenant, mai însorit de care aveam nevoie după atâtea evoluții clasice. Şi cu această stare bună am încheiat ziua a doua.

Ziua a treia. Mă întrebam în dimineața zilei a treia ce alte surprize plăcute mai poate acest noi festival să ne ofere. Parcursesem până atunci momente foarte frumoase, admirasem instrumentişti minunați, pasionați de arta lor, ale căror evoluții variate mi s-au părut foarte, foarte bune. Ce ar mai putea urma?

Ca o construcție bine gândită, Festivalul „Subito” a păstrat apogeul pentru final. Dimineața, două formații de elită au evoluat la sediul filarmonicii. În prima evoluție, ineditul trio “Musica Amicis”, format din violonista Liliana Lazăr, violoncelistul Sebastian Vîrtosu şi chitaristul Bogdan

Musica Amicis

Mihăilescu au cucerit sala prin aplomb şi siguranță. Sunetul special al acestei distribuții sonore a captat atenția şi, deşi a fost un program consistent, parcă s-a terminat prea repede. Au cântat *Sonata KV 304* de Mozart (din câte ştiu eu, o sonată de vioară, prelucrată frumos pentru un trio cu chitară), Franz Schubert (*Casațiunea în Do*, în original pentru lăută, vioară şi violoncel) şi Paganini, un terțet inedit (*Terzzetto*), încă neauzit de cronicar… Deci un program variat, cu stiluri diferite şi care necesită o anumită suplețe şi un simț muzical exersat.

Ştii, înțelegi imediat când pe scenă e o formație cu deplină valoare. Nu doar vizual (prin gestica lor, prin modul decis în care atacă sunetele, prin concentrarea relaxată cu care evoluează) cât mai ales auditiv şi senzorial. Simți muzica lor altfel. Le înțelegi nuanțele, finețurile de agogică, micile întârzieri, micile accelerando-uri, toate intențiile interpretative creează starea aia specială a opririi timpului. Le-am admirat toate aceste calități muzicienilor din trio-ul „Musica amicis”. Un moment foarte reuşit, realmente.

Dimineața s-a încheiat diferit, dar la fel de fructuos. O altfel de muzică, o altă energie, din altă ”secțiune” a muzicii, ne-a răsfățat şi ne-a încântat. E vorba de binecunoscutul Ansamblu de muzică veche ”Codex”, din Braşov. Muzicienii acestei remarcabile formații sunt virtuoşi şi entuziaşti cercetători ai muzicilor vechi întreaga Europă, dar în special din Transilvania. Ei posedă instrumente nemaivăzute, înlocuindu-le pe cele clasice (vioară, violă, violoncel, flaut etc) cu substitute ale epocii muzicale interpretate. Aşa că am făcut cunoştință cu gardonul, fidula, rebecul şi tot felul de fluiere

Codex

exotice. Ele păstrează digitația şi acordajul instrumentelor moderne dar au un ”glas” mai intim, mai cald, mai învăluitor, perfect pentru locul unde eram.

Aceşti minunați artişti au focul pasiunii. Nu doar că interpretează cu avânt, din inimă, dar nu ezită niciun pic să cânte cu vocea, când muzica o cere. Şi ce frumos o fac! Prezentarea fiecărei piese a fost foarte inspirată, maestrul Ignác Filip cunoaşte această muzică foarte bine şi ştie şi drumul către sufletul ascultătorilor. Ceilalți membri (Éva Szabó, Éva Kovács, László Kovács, Csaba Adorján, Zsombor Lázár, Árpád Szőgyör) au fost atât de sincronizați, de omogeni şi de entuziaşti în frumoasa şi vesela lor interpretare că la un moment dat dansau toți pe scaune în acelaşi fel. Asta a trădat faptul că şi-au deschis inima, au intrat cu adevărat în spiritul acelei muzici nepretențioase, dar dinamică, foarte

Alexandra Gurgu, prezentatoarea festivalului

sugestivă şi minunat de ascultat şi de dansat pe ea. Au fost dansuri baroce din Italia, Spania, Valahia, precum şi o secţiune din Codex Caioni, culegerea de cântece transilvane din secolul al XVII-lea. Aplauzele nu mai conteneau. Aşa s-a încheiat minunata dimineaţă din ultima zi a festivalului.

Dar a venit şi seara finală. În prezentarea ultimei seri, au fost de faţă muzicologul Valentina Sandu Dediu şi preşedintele de onoare al festivalului „Subito", nimeni altul decât preşedintele Uniunii Compozitorilor, brăileanul Dan Dediu. Doamna Valentina Sandu Dediu a spus audienţei, cu

Dan Dediu, Valentina Sandu-Dediu, Petrea Gogu

umor şi şarm, că se simte şi ea brăileancă (”Ich bin ein ”brăilean", o năstruşnică parafrază a celebrei fraze spusă de JFK în Berlin). Apoi, în cuvântul de încheiere, Dan Dediu ne-a povestit cu multă nostalgie despre ambianţa muzicală a Brăilei comuniste, unde el s-a format ca muzician, rememorând profesori, concerte şi tristeţi provinciale. Apoi a urmat muzica. Şi a fost iar un regal.

Trio „Axis Mundi" are o activitate concertistică remarcabilă. Sunt bursierii festivalului "Sonoro" şi au participat la numeroase alte festivaluri. Repertoriul lor este în special modernist şi contemporan, muzică ce rimează

Axis Mundi

perfect cu temperamentul lor debordant. Distribuţia instrumentală a acestui trio e insolită, pian, vioară, clarinet. Pianista Eva Butean e pasională, foarte intensă în exprimarea solo şi extrem de atentă în momentele de acompaniament. Violonistul Radu Dunca posedă un sunet clar, o intonaţie perfectă şi e minunat în momentele de virtuozitate. Dar clarinetistul Aurelian Băcan e ceva special. Foarte rar descoperi instrumentişti cu o asemenea personalitate. Nu doar intensitatea, forţa sunetului îl face extraordinar ci mai ales capacitatea sa de a livra emoţii, de a colora muzica, chiar ca un pictor de sunete. Toate astea s-au observat în triourile de Stravinski şi Haciaturian, cântate de trioul Axis Mundi cu toate nuanţele posibile. Am simţit durere şi bucurie, am fost mişcaţi de momente dramatice, dureroase, de ţipete de disperare sau de dansuri vesele. La final, minunata formaţie ne-a oferit o compoziţie specială a clarinetistului Aurelian Băcan, ”Spiritul rocilor", practic o serie de trăiri, de simţiri şi de exprimări fantastice, ajunse spre final la o intensitate greu, foarte greu de susţinut. O bijuterie cu multe pietre preţioase, această muzică. La câţiva metri de scenă, Dan Dediu aplauda cu însufleţire, validând talentul unui ansamblu măiastru şi expresivitatea unui interpret-compozitor de o aleasă croială.

Festivalul „Subito" s-a încheiat în *molto crescendo*. Ultima evoluţie a fost şi cea mai aşteptată. Şi această aşteptare a fost răsplătită cu brio. E vorba de recitalul celebrului flautist Ion Bogdan Ştefănescu, acompaniat magistral de chitaristul Costin Soare, cântând un program variat, cuprinzând autori clasici (Mozart, Chopin, Piazzola) şi contemporani (Oana Vardianu, Andrei Petrache, Miroslav Tadic).

Aici e mult de spus. Ion Bogdan Ştefănescu e deja o instituţie. Prezenţa sa pe scenă impune. Muzica ce se naşte din instrumentele sale are o doză de dramatism, de act

Costin Soare, Ion Bogdan Ştefănescu

teatral, nu e doar muzică. E o anumită atitudine, o alură de artist care nu caută efecte amuţitoare, nu vrea superficialitate, ci pătrunde în spiritul oricărei lucrări, găsind natural, din mers, noi accente, noi lumini, alte înţelesuri. Te ţine legat de scenă. Te învăluie şi te captează. Apoi, la finalul lucrării, devii exuberant, bucuros că ai înţeles muzica la alt nivel.

Nu se putea încheia mai bine acest festival!

În concluzie, a fost minunat. Cele câteva mici detalii organizatorice de îndreptat se vor îndrepta. Am toată încrederea că ele a fost receptate de domnul Petrea Gogu, cel care a ”născocit" acest regal de muzică de cameră. Sper ca şi pe viitor, la celelalte multe ediţii ce vor urma, selecţia să fie la fel de bună. Odată ce a început aşa, pretenţiile noastre se rafinează şi cresc, chiar dacă ştim că e greu de creat ceva peste, valoric vorbind. (Foto: Rodica şi Steluţă Manolache)

Răzvan GEORGESCU

Cronica unui muzician călător...

Şi în această toamnă, în primele zile ale lunii octombrie, paşii, sau mai bine zis roţile maşinii, m-au purtat pe tărâmurile moldave, la Bacău, unde s-a desfăşurat încă o ediţie, cea de-a 36-a, a **Festivalului “Zilele Muzicii Contemporane - Liviu Dănceanu”**. (6-9 octombrie 2022)

Citez din interviul cu Dl. Mihai Badiu, director al Filarmonicii “Mihail Jora”, pe care l-am realizat chiar în a doua zi petrecută la Bacău: “Festivalul Zilele Muzicii Contemporane, pe care am avut plăcerea să-l deschidem aseară, este o tradiţie şi un punct forte al instituţiei noastre, nu doar prin prisma celor 36 de ani, o vârstă respectabilă dacă e să ne raportăm la cât de dinamică este această zonă a muzicii româneşti, ci şi prin faptul că a fost primul festival de acest gen din România.”

Şi iată că prestigiosul eveniment cultural, îşi leagă destinul de luna octombrie, a fost fondat în octombrie 1985 şi conturat apoi an de an de regretatul compozitor Liviu Dănceanu, de la dispariţia căruia s-au împlinit 5 ani pe 26 octombrie.

Liviu Dănceanu
foto: Ilina Schileru

Am făcut o reverenţă şi în faţa Orchestrei Filarmonicii “Mihail Jora”, consfiinţită în anul 1956 şi care se înscrie azi printre cele mai bune orchestre ale ţării, prin bogăţia repertoriului, cu opusuri de referinţă clasico-romantice dar şi cu lucrări care abordează principalele limbaje muzicale ale secolelor 20 şi 21.

Am putut să admir din nou profesionalismul acestei orchestre în prima seară a Festivalului, seara de 6 octombrie, care a coincis cu concertul de stagiune din fiecare joi al Filarmonicii şi care a reprezentat momentul de deschidere a zilelor în care la Bacău s-a cântat exclusiv muzică nouă. La pupitru s-a aflat dirijorul Cristian Lupeş, un maestru al baghetei care povesteşte, atât în cuvinte cât şi prin gestică sau prin expresivitatea sonoră pe care o obţine printr-un joc al culorilor nuanţate, menite să impulsioneze imaginaţia ascultătorilor şi să apropie creaţia contemporană de public. Cristian Lupeş este un muzician multi-disciplinar, cunoscut pentru proiectele sale originale pe care le-a manageriat de-a lungul timpului.

Şi am constatat încă o dată că se crează o punte între interpreţi şi ascultători atunci când dirijorul

ZILELE MUZICII CONTEMPORANE
LIVIU DÂNCEANU
ZMC 2022
BACĂU / EDITIA 36 6 - 9 octombrie 2022
INTERNATIONAL CONTEMPORARY MUSIC DAYS

joi, 6 octombrie 2022
ora 18.30 Sala Ateneu
Orchestra Filarmonicii Mihail Jora
dirijor: Cristian LUPES
soliste:
Raluca Stratulat - vioara
Andreea Timiras - violoncel
program:
Liviu Danceanu - Nord-Sud
Dan Dediu – Vitrines & Vitraux
Werner Schulze - Sinfonietta

vineri, 7 octombrie 2022
ora 18 Centrul de cultură George Apostu
Ansamblul Archaeus
dirijor: Mircea Paduraru
Radu Dunca - vioara
Andreea Timiras - violoncel
Maria Radu - oboi
Ion Nedelciu - clarinet
Serban Novac - fagot
Rodica Danceanu - pian
program:
Liviu Danceanu - Beverdilini op.84
Dan Balan – Doua Bagatele
Cristina Uruc - Farfalle
Francisco Mignone- Vals Ingenuu
Laura Manzati - Bergamo
Irina Hasnas - Evolution II
Liviu Danceanu - Aliquote

sambata, 8 octombrie 2022
ora 18.30 Sala Ateneu
Ansamblul devotioModerna
conducere muzicala: Carmen Maria Carneci
Carla Stoleru - flaut
Mihai Badita - clarinet
Natalia Pancec - vioara
Dan Cavassi - violoncel
Mihai Murariu - pian
program:
Violeta Dinescu – Satya I
Laura Manolache – Eflorescenţă
Mihai Murariu – Hyper-Link II
Carmen Maria Cârneci – Jocul de-a ziua (denn der Tag war noch ganz)
Karmella Tsepkolenko (Ucraina) – Duel nr.7
Călin Ioachimescu – Tetra-Chords
Corneliu Dan Georgescu – Traum in Fis-moll (Vis în fa diez minor)

duminica, 9 octombrie 2022
ora 18.30 Sala Ateneu
Antonela Barnat - mezzosoprana
Andreea Timiras - violoncel
program:
Adrian Iorgulescu - Şase cântece de dragoste
Dan Dediu - Tazt de Orange
Violeta Dinescu - Dona nobis pacem (după Urmuz)
Sorin Marinescu - Nu-i de ajuns? (fragment din opera de cameră Salvarea nu vine de sus)

explică ceea ce urmează să se petreacă pe scenă, topind astfel gheaţa profesionalismului de nişă, mai ales când este vorba despre un limbaj nou, experimental, adesea greu de înţeles.

Şi muzica a vorbit de la sine… am ascultat mai întâi lucrarea *Nord-Sud* de Liviu Dănceanu, un dialog al compozitorului cu el însuşi, o descriere sonoră a propriilor stări de spirit dar în care ne-am regăsit şi noi cei din sală. “Există întotdeauna o relevanţă globală a fenomenului – scria compozitorul Liviu Dănceanu – graţie căruia zgomotul de la Polul Nord perturbă liniştea Polului Sud, şi invers.” Emoţia artistică se transmite astfel şi “perturbă” banalul vieţii cotidiene, oferind ascultătorilor o posibilitate de evadare, de zbor către planurile gândirii superioare.

A urmat un *Concert pentru vioară, violoncel şi orchestră* de Dan Dediu, intitulat *“Vitrines & Vitraux”*, o muzică exuberantă care a entuziasmat publicul şi datorită prezenţei celor două soliste care au impresionat puternic auditoriul prin performanţele realizate, violonista Raluca Stratulat şi violoncelista Andreea Ţimiraş. În concepţia autorului, cele

Orchestra Filarmonicii “Mihail Jora”, dir. Cristian Lupeş

trei părţi ale concertului, propun publicului descoperirea celor trei procese întâlnite în interacţiunea dintre mintea iscoditoare şi mediul inconjurător care trebuie cunoscut, recesivitatea-serendipitatea şi exaptarea, concepte teoretizate de către filosoful român Mircea Florian.

Am ascultat şi *Simfonietta* de Werner Schulze, un compozitor austriac care şi-a povestit prin muzică, o experienţă de viaţă, cu un scenariu exprimat printr-un limbaj sonor plăcut, relaxant.

Mi-am continuat călătoria prin oraşul în care a văzut lumina poetul George Bacovia şi am poposit, în a doua zi a Festivalului, 7 octombrie, la Centrul Cultural "George Apostu" unde a concertat Ansamblul "Archaeus".

Am pătruns pe porţile acestui complex arhitectonic trecând prin "Grădina cu statui", am admirat cele 47 de sculpturi monumentale în marmură, piatră şi lemn realizate de artişti plastici reprezentativi din ţară şi din străinătate. Am ajuns apoi în "Sala de marmură" dedicată evenimentelor culturale, spectacolelor literare şi de teatru, concertelor şi simpozioanelor. Mi-a atras atenţia Muzeul de artă contemporană cu cele două Săli de expoziţie dedicate memoriei sculptorului băcăuan George Apostu, dar şi biblioteca cu mii de volume de beletristică şi albume de artă.

Archaeus

Muzica pe care ne-a oferit-o Ansamblul "Archaeus" în cea de-a doua seară a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane - Liviu Dănceanu" de la Bacău, a răsunat în acest spaţiu minunat de pe malul Bistriţei, dedicat culturii.

Programul interpretat a fost încadrat de două creaţii semnate Liviu Dănceanu, *Beverdilini op. 84*, creată din înşiruirea transfigurată a unor bine-cunoscute teme din operele *Norma* de Vincenzo Bellini şi *La traviata* de Giuseppe Verdi, iar în cea de-a doua, *Aliquote op. 63*, compozitorul a imaginat un joc cu armonicele naturale ale sunetelor pe care le-a combinat cu inflexiunile vocilor umane, pentru că "dincolo de semnificaţia matematică a termenului alicotă, dincolo de desfacerea întregului în fragmente disparate, urechea celui ce ascultă, reţine melodia îngânată, şoptită de archei" (Alex Vasiliu / Vitraliu, nr. 8/1995)

Ne-am destins apoi urmărind melodica de o mare bogăţie a registrelor, abordată în *Bagatelele* imaginate de compozitorul Dan Bălan, dedicate instrumentelor de suflat, lucrări prezentate în primă audiţie absolută. Am apreciat în mod deosebit performanţa instrumentiştilor care întrupează Archaeus-ul, Radu Dunca la vioară, Andreea Ţimiraş la violoncel, Maria Radu la oboi, Ion Nedelciu la clarinet, Şerban Novac la fagot şi Rodica Dănceanu la pian.

Mă leagă o prietenie aparte de aceşti interpreti desăvârşiţi care mi-au umplut încă o dată sufletul cu bucuria artei la cel mai înalt nivel, pe care mi-au transmis-o şi care nădăjduiesc că a fost percepută şi de public, în momentul în care mi-au interpretat lucrarea *Bergamo* pe care le-am dedicat-o, un cvintet pentru oboi, clarinet, pian, vioară şi violoncel, inspirat de dansul bergamasc, prezent în lucrările vocale şi instrumentale din secolele 16-17 şi pe care l-am readus acum în atenţia iubitorilor de muzică.

În acelaşi concert al Archaeus-ului, Cristina Uruc a fost prezentă cu piesa *Farfalle pentru clarinet şi vioară*, distinsă în 2008 cu Premiul II la Concursul Naţional de Compoziţie "Ştefan Niculescu", o pagină sonoră cu referiri la muzica tradiţională românească. Am ascultat şi un *Vals Ingenuu* de Francisco Mignone, dar şi lucrarea Irinei Hanaş, *Evolution II*, de asemenea cu un melos de sorginte românească, având ca personaj central violoncelul, cu întreaga lui paletă expresivă, atât de bine asortată cu personalitatea compozitoarei.

Pentru ultimele două concerte din Festival, din serile de 8 şi 9 octombrie, ne-am reîntors cu toţii la Sala Ateneu.

A urcat pe scenă mai întâi ansamblul "devotioModerna" condus de Carmen Maria Cârneci, o personalitate bine-cunoscută a muzicii româneşti, şi ea cu origini băcăuane. Carmen Maria Cârneci este o călătoare prin Europa, în căutarea esenţei muzicii, concluzionând în lucrarea sa *Jocul de-a vara pentru flaut, violoncel şi pian*, că nevoia de timp, devine timp sonor al civilizaţiei, că "avem nevoie de timp, întrucât ziua este încă întreagă". Concertul formaţiei "devotioModerna" a inclus şi o lucrare de tinereţe a Violetei Dinescu, *Satya I*, construită asemenea unui ritual, după reguli fixe, cărora autoarea le-a adăugat elemente oscilante, creative. Am ascultat şi o piesă de Laura Manolache, *Eflorescenţă*, aici violoncelul şi pianul ne etalează în faţa ochilor o mulţime multicoloră de flori, ca un premiu oferit naturii, pentru efortul de a reveni la viaţă primăvara. Mihai Murariu şi-a imaginat muzica pornind de la o idee mai puţin convenţională, dar cu un discurs muzical cu un grad înalt de coerenţă. Lucrarea sa, *Hyper-Link II pentru flaut şi clarinet*, se concentrează pe o funcţie de redactare computerizată care

devotioModerna

face posibilă relaționarea unui element cu întregul conținut derivat din acesta. Am ascultat şi o creație a unei compozitoare din Ucraina, *Duel nr. 7* de Karmella Tsepkolenko, o confruntare între manifestarea negativă şi fatidică a Lunii Negre şi cea pozitivă a Lunii Albe, asociată cu virtuțile omului.

Călin Ioachimescu a dedicat ansamblului "devotioModerna" lucrarea *Tetra-Chords*, a cărei intreagă țesătură sonoră se bazează pe cele patru tipuri de acorduri, major-minor-mărit-micşorat.

Corneliu Dan Georgescu şi-a povestit *Visul în fa diez minor* prin intermediul întregului ansamblu "devotioModerna", partitura fiind scrisă pentru cvintet, pentru flaut, clarinet, vioară, violoncel, pian şi interpretată de Carla Stoleriu, Mihai Bădiță, Natalia Pancec, Dan Cavassi şi Mihai Murariu.

Ultima seară a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane - Liviu Dănceanu" de la Băcau, seara de duminică 9 octombrie, a fost dedicată vocii în tandem cu violoncelul, deci nu susținută de pian, aşa cum se întâmplă în mod obişnuit. A fost recitalul mezzosopranei Antonela Bârnat şi al violoncelistei Andreea Țimiraş în care am ascultat modulațiile unei voci de operă aparte, înzestrată de pronia cerească cu toate calitățile, reinventate acum şi adaptate creației contemporane. Antonela Bârnat a interpretat cele *Şase cântece de dragoste* de Adrian Iorgulescu împreună cu Andreea Țimiraş căreia i-am admirat versatilitatea şi de ce nu, abilitatea ca după o teză de doctorat cu titlul "Violoncelistica în lucrări reprezentative ale Barocului napolitan", să ne delecteze cu sonorități abstracte, devenite fluide, pline de finețe, menite să sublimeze sensul fiecărui cuvânt, rostit sau intonat de mezzosopranǎ.

Antoanela Bârnat, Andreea Țimiraş

În programul celor două interprete au fost incluse şi lucrările *Tanzt die Orange* de Dan Dediu, *Dona nobis pacem* de Violeta Dinescu şi un fragment din opera *Salvarea nu vine de sus* de Sorin Marinescu, o muzică imprimată de drama conflictelor politico-militare din Orientul Mijlociu. "Cum salvezi pe cineva care nu vrea să fie salvat?" se întreabă compozitorul, pasionat de dimensiunea umană din spatele conflictului dar mai ales de paradoxul conceptului de "salvare".

Muzica este până la urmă cea care salvează, aduce speranță şi linişte, fie că se desfăşoara pe marile scene, fie în spații neconvenționale.

Festivalul "Zilele Muzicii Contemporane - Liviu Dănceanu" de la Bacău ne-a îmbogățit sufletele şi în acest an cu noutate, chiar dacă o parte dintre lucrări au intrat demult în repertoriul formațiilor pe care le-am audiat.

Stau acum, la final, în fața Sălii Ateneu din Strada Războieni nr. 22 şi privesc rotonda în care am petrecut atâtea ore măsurate în motive sonore infinite şi nu în minute trecătoare... Ramâi cu bine, templu frumos al muzicii, până anul viitor, când ne vom revedea cu aceeaşi bucurie irizată de nuanțele pastelate ale toamnei moldave.

Laura Ana MÂNZAT

Festivalului Muzicii Româneşti, Iaşi, ediția XXIV.
Secțiunea Academică – Un nou avânt!

În perioada 14-20 octombrie 2022, la Iaşi s-a desfăşurat a XXIV-a ediție a Festivalului Muzicii Româneşti, organizat în acest an de Universitatea Națională de Arte „George Enescu" în parteneriat cu Primăria Municipiului Iaşi, Teatrul Național „Vasile Alecsandri" Iaşi, Casa de Cultură a Studenților, Clubul de Muzică „Richard Oschanitzky", Complexul Muzeal Moldova Iaşi – Palatul Culturii. Colectivul care s-a ocupat nemijlocit de buna desfăşurare organizatoric-artistică a festivalului, format din lect. univ. dr. Florin Luchian (director proiect), conf. univ. dr. Loredan Iațeten (director artistic), cercet. ştiinț. dr. Ligia Fărcăşel (promovare festival) a alcătuit o serie

de manifestări a căror densitate a conturat un evantai ofertant, captivant pentru publicul ieşean.

Secțiunea academică a cuprins o serie de manifestări artistice a căror diversitate conturează un evantai cultural ofertant pentru publicul ieşean. Festivalul s-a evidențiat în acest an prin caracterul elitist, de înaltă ținută artistică, integrând genuri variate şi atractive, cu participarea unor ansambluri de renume, precum "ATEM" (Timi-şoara), "SonoMania" (Bucureşti), "Alternances" (Iaşi) şi a unor interpreți din mediul artistic ieşean, deopotrivă profesori, actuali studenți sau absolvenți ai Universității de Arte. Fie că a fost vorba de concerte camerale sau de muzică jazz, spectacol de operă sau recital vocal-instrumental, lansare de carte sau atelier de practică artistică, toate manifestările au luminat deopotrivă creații româneşti tradiționale şi moderne, cunoscute spectatorilor sau în primă audiție. Energia, efortul, dedicarea organizatorilor au

determinat mobilizarea generală a muzicienilor din spațiul academic ieşean, însuflețind începutul noului an universitar cu bucuria de a duce mai departe tradiția festivalului.

În prima zi, la ora 17.00, în Sala „Eduard Caudella", s-a lansat volumul „Duet pe partitura timpului. Convorbiri cu Ioan Morna", semnat de muzicologul, jurnalistul prof. dr. Alex Vasiliu, publicat la Editura Muzicală. Prezența acestuia pe scenă a încântat publicul prin conținutul de idei şi informații (din surse atent cercetate), marea diversitate de subiecte abordate şi provocarea la dialog. Evenimentul a fost prezentat şi moderat atractiv de conf. univ. dr. Loredana Iațeşen şi conf. univ. dr. Oana Severin. Volumul lui Alex Vasiliu conține dialoguri-confesiune, având ca punct de interes destinul omului şi muzicianului Ioan Morna. Participanții la lansare au aflat informații de la autor despre procesul de realizare a cărții şi despre istoria muzicii ieşene din intervalul de timp 1963-2019. Volumul este bazat pe informații elocvente, interviuri cu Ioan Morna, mărturisiri personale ale apropiaților, documente riguros cercetate.

Seara a continuat, de la ora 19.00, cu un concert cameral susținut de ansamblul "*ATEM*" al Universității de Vest din Timişoara, format din clarinetistul Cristian Miclea,

ATEM

violonista Cristina Mălăncioiu, violoncelistul Darius Tereu şi pianistul Victor Andrei Părău. Publicul a audiat lucrări de muzică contemporană, având şansa de a descoperi cele mai noi creații ale generațiilor actuale de compozitori (Doina Rotaru, Dan Dediu, Şerban Marcu, Cristian Bence-Muk, Gabriel Almaşi, Gabriel Mălăncioiu, Aurelian Băcan, Sebastian Androne-Nakanishi). Ansamblul "*ATEM*" a încântat auditorii cu interpretarea de înaltă distincție, cu energia lor caldă şi bucuria de a fi pe scenă.

A doua zi (16 octombrie) a secțiunii academice din FMR Iaşi a fost reprezentată printr-un alt concert cameral, desfăşurat în Sala „Eduard Caudella", de la ora 19.00. Protagonişti au fost membrii ansamblului "SonoMania" – oboistul Valentin Ghita, clarinetistul Flaviu Luduşan, violonista Olga Berar, violista Tamara Dica, violoncelistul Eugen-Bogdan Popa, pianistul Tudor Scripcariu, mezzosoprana Antonela Barnat coordonați de Simona Strungaru. Am admirat din nou acest muzician plurivalent, compozitoare, dirijoare având ca interes principal şi finalitate artistică dezvoltarea repertoriului de muzică românească contemporană prin creații originale noi şi promovarea generațiilor actuale de compozitori prin programele de concert deosebit de diverse, consistente ale ansamblului "SonoMania" (Mihai Murariu, Sabina Ulubeanu, Diana Rotaru, Mihai Măniceanu, Agnes Vrânceanu, Ana Giurgiu Bondue, Ciprian Ion, Şerban Marcu, în cadrul concertului susținut la Iaşi, la care se adaugă mulți alții). Evenimentul a fost primit cu mult entuziasm de publicul ieşean, datorită performanței interpretative şi bucuriei transmise prin intermediul lucrărilor potrivit alese din muzica românească contemporană.

A treia zi de festival, 17 octombrie, a inclus două evenimente, ambele desfăşurate la Sala „Eduard Caudella". De la ora 17.00 a avut loc lansarea volumului „George Enescu – Creația pentru pian" semnat de conf. univ. dr. Raluca Ştirbăț, pianistă renumită pentru cariera artistică de nivel internațional, pentru fondarea Societății Internaționale „George Enescu" din Viena şi campania de restaurare a casei acestuia din Mihăileni. Fervență promotoare a culturii muzicale româneşti, în general, a creației enesciene, în special, pianista Raluca Ştirbăț, a devenit foarte activă în ultimii zece ani pe plan muzicologic şi pedagogic. Lansarea noului volum a avut loc sub forma unui dialog incitant cu jurnalistul şi muzicologul prof. dr. Alex Vasiliu, compozitorul prof. univ. dr. Viorel Munteanu şi muzicologul prof. univ. dr. Laura Vasiliu. În final, autoarea cărții a interpretat partea a III-a din Sonata nr. 1 în fa diez minor de George Enescu – *Andante molto espressivo*.

De la ora 19.00, a urmat recitalul instrumental cu titlul „Valorificarea creației componistice şi interpretative româneşti", păstrând denumirea proiectului finanțat din fonduri de cercetare ale Institutului de Cercetare Multidisciplinară în Artă al UNAGE. Proiectul a fost inițiat de către o echipă de muzicieni ai universității ieşene, care s-au mobilizat pe plan interpretativ şi creator cu scopul de a prezenta publicului atât lucrări compuse la începutul secolului trecut, cât şi creații recente, aparținând unor compozitori contemporani. Au interpretat violonistul Tudor Bolnavu, pianista Doina Grigore, tenorul Ion Urdeş, pianista Aurelia Simion, percuționistul Constantin Stavrat şi Ansamblul ieşean de percuție „Alternances".

Florin Luchian, Loredana Iațeşen, Viorel Munteanu, Laura Vasiliu, Raluca Ştibăț, Alex. Vasiliu, Ligia Fărcăşel, Mihaela Balan

Următoarea zi, 18 octombrie, a cuprins trei manifestări diferite prin conținut, gen şi stil muzical: un recital instrumental, o conferință şi un concert de jazz. De la ora 12.00 a avut loc, în sala „Eduard Caudella", recitalul instrumental susținut de profesori ai UNAGE – violoncelistul Sebastian Vîrtosu, pianistele Doina Grigore, Ionela Butu şi Brînduşa Tudor. Fiind prezentat de cercetător dr. Ligia Fărcăşel, recitalul a avut un caracter inedit prin lucrările unor compozitori audiați mai rar la Iaşi: Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Tudor Dumitrescu.

De la ora 17.00, în Sala Symposion din corpul „Artes" s-a desfăşurat conferința „Valori ale jazzului din România. Documente audio-video", susținută de prof. dr. Alex Vasiliu, care a prezentat un scurt istoric al stilurilor jazzistice, a vorbit despre contribuția muzicienilor români la dezvoltarea repertoriului în timpul regimului comunist, a exemplificat ideile sale prin audiții reprezentative.

Ziua de miercuri s-a finalizat prin concertul intitulat „Jazz în dialog", care a avut loc începând cu ora 19,30 în Sala Studio de Muzică de Cameră „Anton Diaconu". Publicul a avut bucuria să îi asculte pe Eva Maria Gârlea – voce, Robert Cozma – trombon, pian, Pamela Aviziteiței – voce, Teodor Amarandei – pian, Oana Severin – voce, Paul Pintilie – pian, Romeo Cozma – pian, Alex Huțanu – saxofon, Cătălin Huțanu – pian, Pavel Manole – contrabas, Lucian Rusu –

Jazz în dialog

baterie, Andra Botez – voce şi "ARTIUM QUARTET", alcătuit din Bogdan Onofrei – vioară, Larisa Ailoaiei – vioară, Laura Ungureanu – violă, Daniel Leancă – violoncel. În program au fost incluse piese de jazz şi muzică uşoară semnate de Richard Oschanitzky, Johnny Răducanu, Romeo Cozma, Robert Cozma, George Gershwin, Cătălin Huțanu (unele lucrări fiind transcrise pentru alte tipuri de aranjamente instrumentale). Concertul „Jazz în dialog" a avut un impact deosebit asupra publicului, sala devenind neîncăpătoare pentru numeroşii spectatori iubitori ai muzicii jazz!

A cincea zi de festival, 19 octombrie, a inclus alte trei evenimente diferite ca gen şi stil muzical, elementul comun fiind vocalitatea: un atelier de practică vocală, un recital de lied şi un spectacol de operă. De la ora 12.00, în Sala Studio de Muzică de Cameră „Anton Diaconu", a avut loc atelierul de practică vocală intitulat „Virgil Popescu, un creator al timpurilor noastre. Studii de caz, problematizări, estetica muzicii uşoare româneşti în limbajul contemporan", urmat de un recital experimental vocal-instrumental coordonat de

SonoMania

lect. univ. dr. Mihaela Gârlea, în cadrul căruia au evoluat studenții Pamela Aviziteiței, Robert Vartic, Simona Schipor, Miriam Obadă, Georgeana Şarban, Laura Mogorean, Alexandra Spiridon, Diana Rogojină, Andreea Portărescu, Cristina Dima, Eva Maria Gârlea, acompaniați la pian de compozitorul asist. univ. dr. Paul Pintilie. Surpriza programului a fost constituită de intrarea în scenă a Corului de Copii al Municipiului Iaşi, coordonat de dirijoarea Raluca Zaharia, care a încântat publicul prezent cu cinci piese adaptate pentru ansamblu de copii cu voci egale.

De la ora 17.00, în Sala „Henri Coandă" a Palatului Culturii din Iaşi, s-a desfăşurat recitalul de lied românesc inclus în proiectul „Silence. Anatomia liedului >9 perspective", organizat de criticul, muzicologul dr. Monica Isăcescu, soprana Laura Tătulescu, pianista şi compozitoarea Ana Giurgiu-Bondue. Spațiul artistic ieşean a avut onoarea şi bucuria de a găzdui unul din recitalurile incluse în turneul internațional de promovare a albumului realizat de cele trei specialiste în acest domeniu. Interpretele au delectat auditorii ieşeni cu un program extraordinar de muzică românească, incluzând creații ale compozitorilor interbelici, postbelici şi contemporani.

De la ora 19.00, în Sala Teatru la CUB, a avut loc spectacolul de operă *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu după piesa de teatru omonimă a lui Ion Luca Caragiale, în conducerea muzicală a Consuelei Radu-Țaga şi regia lui Cristi Avram. Spectatorii au avut ocazia să participe la un spectacol de operă vibrant şi tineresc, ai cărui protagonişti au fost studenți ai UNAGE la specializarea Canto clasic (Robert-Daniel Damian, Eduard Benedic, Gabriel Nastasă, Diana Penişoară, Claudia Nastor, Rebeca Pricopi, Beniamin-Manase Moraru), cu participarea pianistei Adina Alupei şi a tenorului Ovidiu Manolache, artişti valoroşi pentru mediul muzical ieşean.

Momentul culminant al celei de-a XXIV-a ediții a Festivalului Muzicii Româneşti din Iaşi a fost decernarea titlului de Doctor Honoris Causa distinsei compozitoare prof. univ. dr. Doina Rotaru, eveniment care a avut loc joi, 20 octombrie, începând cu ora 12.00, în sala „Eduard Caudella".

Doina Rotaru, Loredana Iațeşen, Viorel Munteanu

Orice întâlnire cu dumneaei constituie o ocazie specială, prin simpla sa prezență, prin maniera de a vorbi, prezenta, explica. Având ca surse de inspirație simboluri şi arhetipuri cu valoare universală, compozitoarea este creatoarea unei lumi muzicale originale, prin lucrări consistente în semnificații sugerate deseori prin titlu şi timbralitate. ***Laudatio*** a fost realizat de decanul Facultății de Interpretare, Compoziție şi Studii Muzicale Teoretice, prof. univ. dr. Ciprian Ion. Evenimentul a avut un caracter deosebit de emoționant, intens şi festiv, Doina Rotaru fiind primită cu ropote de aplauze, ovații şi multă bucurie!

Festivalul Muzicii Româneşti rămâne unul din evenimentele de marcă ale culturii muzicale ieşene, prin menținerea unei stabilități în viața artistică şi prin crearea stării de normalitate în contextul unei lumi frământate, unde artiştii pot readuce culoare, expresie, trăire şi entuziasm!

Mihaela-Georgiana BALAN

FISP 2022 – Reşiţa, Ediţia a IX-a

În perioada 26-30 octombrie 2022, la Reşiţa, a avut loc Festivalul şi Concursul Internaţional ”Sabin Pautza”, ed. a IX-a. În cadrul acestuia, Muzeul Naţional ”George Enescu” a prezentat expoziţia ”George Enescu în timpul celui de-al Doilea Război Mondial” ce aduce în prim plan bogata activitate muzicală pe care maestrul a desfăşurat-o în acea vreme, în România. Realizatori sunt cercet. dr. Irina Niţu, muzeograf dr. Adina Sibianu şi graficianul Horia Niţu, iar expoziţia a fost prezentată de Irina Niţu.

Toate evenimentele din festival se datorează Societăţii pentru Cultură ”Metarsis” din Reşiţa reprezentată de Camelia Duca şi Lucian Duca, cu sprijinul a numeroşi parteneri cooptaţi în organizare. Scopul festivalului este acela de a-l omagia pe muzicianul Sabin Pautza, compozitor şi dirijor cu o semnificativă carieră desfăşurată în ţară, dar mai ales peste hotare (SUA, New Jersey), care impulsionează constant prin prezenţa sa viaţa muzicală din oraşul de pe Bârzava (şi nu numai). În acest sens, au fost organizate lansări de carte (Sabin Pautza, Florian Lungu), expoziţii de pictură (*”Giftig”* – Bogdan Piperiu, Germania), recitaluri camerale, vocal-instrumentale ce au reunit de-a lungul celor 5 zile de festival tineri interpreţi, solişti consacraţi, critici de artă, muzicologi, artişti şi iubitori de frumos într-o serie de evenimente în care şi-au găsit locul atât arta plastică, jazz-ul, muzica uşoară, opera, muzica clasică şi cea contemporană.

Concursul Internaţional ”Sabin Pautza” a fost parte din acest festival, adresându-se atât tinerilor pianişti, cât şi compozitori. În ediţia din acest an, juriul competiţiei – Sabin Pautza – preşedinte onorific, Daniel Goiţi – pianist concertist, profesor (Cluj), muzicologii Florian Lungu, Irina Niţu – Bucureşti şi Carina Pristavu – inspector şcolar general al jud. Caraş Severin – au distins cu Premiul I pe Sara-Beatrice Luca (Liceul de Arte ”Ion Vidu”, Timişoara, prof. Ramona Crina) – cat. A , Maria-Luiza Pîrvulescu (Liceul de Arte ”Ion Vidu”, Timişoara, prof. Elena Popa) – cat. B , Mark-Iosuah Lăcătoş – Premiul I şi Marele Premiu, cat. D (Academia de Muzică ”Gh. Dima”, Cluj, prof. Daniel Goiţi), precum şi pe Andrei Petrache – compoziţie (Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, prof. Dan Dediu, pentru piesa*”Coloana infinitului”*).

Conform tradiţiei, gala laureaţilor a fost încheiată de câştigătorul Marelui Premiu de anul trecut, Antoniu Nagy,

Daniel Goiţi, Sabin Pautza

student la Academia de Muzică ”Gh. Dima” din Cluj (prof. Daniel Goiţi), care a interpretat, alături de Orchestra filarmonică din Arad, *Concertul pentru pian în la minor, op. 54*, de Robert Schumann, dirijor Andreas Schein.

Gala laureaţilor

Recitalurile şi concursul s-au desfăşurat în Sala ”Lira” a Licelui de Arte din Reşiţa, iar expoziţia foto-documentară despre George Enescu a fost amplasată în foyer-ul aceleiaşi instituţii pe durata festivalului. Mulţumiri organizatorilor, direcţiunii liceului, participanţilor şi succes tinerilor muzicieni ce se vor înscrie la ediţia jubiliară a festivalului din anul 2023!

Irina NIŢU

Olimpiada Corală din Chizătău.
Un secol de la fondarea Asociației Corurilor și Fanfarelor Române din Banat

Din când în când, extatici, ca într-un ancestral ritual, ne lăsăm cuprinși de dulcea chemare a unor evenimente demult apuse. Consemnate cu mai mult sau mai puțin sârg în cronologia unor istorii, ne aplecăm asupra unor hrisoave, documente sau însemnări și încercăm să descifrăm taine și ascunse înțelesuri peste care s-a așternut bruma nemiloasă a timpului. Astăzi, omului contemporan, anumite episoade din viața bunicilor îi par desuete, demodate, depășite de freamătul unei lumi nebune, tot mai înstrăinate de glasul

vechilor cazanii, de dumnezeiasca mireasmă a pridvoarelor tămâiate de vrednici sacerdoți. În trepidanta contemporaneitate, dansăm, la propriu sau la figurat, în ritmuri și sonorități de rap, heavy metal și hard rock, privind cu zâmbete condescendente spre trecut. Unii dintre contemporanii noștri, crescuți la sat, legați organic de glie, poartă însă la sărbători tradiționalele costume populare ale moșilor și strămoșilor, ascultă cu emoție stihurile în grai, rostesc, savurând, expresii în molcomul și expresivul subdialect bănățean. Altfel, într-un viitor nu prea îndepărtat, vom uita cine suntem și de unde venim. E adevărat, Dumnezeu ne-a vânturat pe toți, în blânda sa mânie, spre cele patru zări, pedepsindu-ne semeția de a ne avânta nechibzuit spre sfântul înalt de pe înălțimile turnului Babel, dar genele moștenite ne îndeamnă la regăsirea de sine.

Graiul bănățean s-a nemurit, intrând în universalitate, odată cu Tata Oancea și George Gârda, dar mai ales cu Victor Vlad Delamarina. La Chizătău, în anul 1840, s-au izvodit melopeile corale, țesute prin harul lui Trifu Șepețian și al urmașilor săi, providențialii preoți, dascăli și muzicieni ai locului. „Paorii" bănățeni, iobagi legați de glie, grupați într-un ansamblu coral, își cântau aleanul și dorurile în graiul național, dând expresie nobilelor sentimente identitare. A fost un divin imbold, care a trezit din adormire mii de țărani din zeci de sate bănățene. La puțin timp, a apărut, pe întreg cuprinsul Banatului, o salbă de nestemate corale, care, prin cântul lor, au pregătit astrala clipă a Marii Uniri.

Duminică, 23 octombrie 2022, a fost evocat Chizătăul de altădată, leagăn al mișcării corale românești în vremuri de restriște națională. Sub egida Festivalului „Trifu Șepețian", inițiat de un grup de localnici sub egida Parohiei Ortodoxe Române Chizătău, păstorită cu vrednicie de preotul paroh Valentin Birău, s-a desfășurat o primă ediție a Olimpiadei Corale, o rememorare a vechii Olimpiade fondate în urmă cu un secol de dr. Ioan Șepețian. Marea sărbătoare corală a fost instituită cu prilejul constituirii, la 8/21 septembrie 1922, de Sfânta Mărie Mică, a Asociației Corurilor și Fanfarelor Române din Banat, printr-un protocol semnat, la Chizătău, de Ioan Vidu și Iosif Velceanu.

Au fost prezente pe scena Căminului Cultural din Chizătău: Corala „Doina Banatului" a Parohiei Ortodoxe Române Timișoara-Iosefin (dirijor: Florin-Nicolae Șincari), Corala „Sargeția" din Deva (Mihaela Popa), Corul de Copii al Academiei de Arte „Lugoj Clasic" (prof. Claudia Crețiu), Corul „Laude" din Moniom (Georgiana Ciucur), Corul „Învierea" al Bisericii Ortodoxe „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie" din Teregova (Ioan Surdu) și Corul „Armonia" al Parohiei Ortodoxe Române din Șag (preot paroh Florin Ioan Băran). Festivalul coral a fost prefațat de evoluția Ansamblului Folcloric „Hora Belințului" (coregraf: Adrian Zîmbran).

Un juriu select, binecuvântat de Înaltpreasfinția Sa Ioan Selejan, Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a înmânat, în cadrul unei emoționante festivități, diplome de recunoștință unor urmași ai vechilor coriști chizătăieni. În aceeași zi, dimineața, la Școala Gimnazială din Belinț, au avut loc lucrările celei de-a IX-a ediții a Colocviului Național de Folclor „Sabin V. Drăgoi", cu prezența unor muzicologi, folcloriști, scriitori, poeți și istorici bănățeni. Prof. Aurelia Onae a evocat personalitatea lui Nicolae Ursu (cu care se înrudește pe linie maternă) și a lui Gheorghe Onae, fost dascăl în Chizătău în prima decadă a secolului XX, dirijor la Lugoj și fervent animator cultural. Ca primordial deziderat, s-a decis refacerea muzeului coralei din Chizătău și omagierea lui Nicolae Ursu prin edificarea unui bust. Totodată, organizatorii se vor strădui să realizeze un parteneriat cu Asociația Timișoara Capitală Culturală Europeană, pentru a marca, în 2023, importanța moștenirii culturale a comunelor Belinț și Chizătău. La Belinț, în 1934, Sabin Drăgoi a identificat o variantă a baladei *Miorița* („cea mai frumoasă și prețioasă melodie românească ce cunosc"), izvor de inspirație pentru Paul Constantinescu și György Ligeti, iar în 1973, pe scena Căminului Cultural din localitate, au reverberat armoniile Corului „Madrigal", sub bagheta lui Marin Constantin.

Festivalul închinat tradițiilor culturale din cele două așezări a fost organizat de instituțiile administrației belințene, Primăria și Consiliul Local, prin grija și stăruința ing. Laurențiu Tîrziu, primarul Belințului, și Parohia Ortodoxă Română Chizătău.

Constantin-T. STAN

„O singură noapte”

Afişul era din start mai mult decât ofertant, cu numeroase nume de primă mărime ale muzicii uşoare româneşti. După aplaudatele sale apariţii pe scena Teatrului de revistă ”Constantin Tănase”, al cărui angajat este, după zeci de turnee peste hotare şi ”încălzirea” în postură de prezentator al unei emisiuni de divertisment la Naţional TV, Adrian Enache s-a decis să joace cartea cea mare, cu propriul show la Sala Palatului. Şi cartea a fost câştigătoare, concertul intitulat ”O singură noapte – Adrian, din inimă, Enache!” umplând sala până la refuz, semn că încă mai avem un public avizat, care preţuieşte muzica de calitate şi artiştii de reală valoare, nu ”făcuţi” prin manevre publicitare. Iar ”generaţia de argint”, din care peste ani se vor alege cei care îşi vor binemerita locul alături de marii artişti din ”generaţia de aur” de azi, s-a dovedit la mare înălţime, confirmând ceea ce noi am scris mereu aici: avem compozitori şi interpreţi de mare valoare, din păcate neglijaţi de producători, organizatori, impresari, realizatori radio-TV. Fiecare dintre ei a meritat din plin ovaţiile ce le-au însoţit prestaţia: Monica Anghel a reunit într-un colaj refrenele melodiilor de succes ce i-au fost încredinţate de compozitori, Marcel Pavel a dovedit că poate aborda, într-un duet, şi un gen muzical aparte, fado, dar n-a ocolit nici şlagărul lui nr. 1, ”Frumoasa mea” de Ovidiu Komornyik, iar o altă voce de excepţie, Nico, a lansat o nouă piesă scrisă de soţul ei, Laurenţiu Matei (”Eşti liber”). Regizor al concertului a fost Daniel Iordăchioae (are studii de specialitate), care a marcat un moment superb cu şlagărul lui Dumitru Lupu ”Mă-ntorc la tine, mare albastră”, dar nu putea rata ocazia de a reface trio-ul de mare forţă şi magnetism în care i-a avut alături pe Aurelian Temişan şi pe Adrian Enache. Pepe a fost în mare formă, iar Maria Dragomiroiu, înafara unei melodii folclorice, a apelat la una din piesele de muzică uşoară pe care i le-a compus cândva Temistocle Popa pe un album foarte reuşit. Colega de emisiune a lui Adrian Enache de la Naţional TV, Diana Matei, nu putea lipsi, alături de instrumentiştii săi, Raoul a evoluat în cunoscuta sa manieră caldă, lirică, iar Mirela Vaida (colegă cu Enache la Teatrul de revistă ”C. Tănase”) şi-a confirmat încă o dată calităţile vocale de excepţie, super-convingătoare în tot ce aduce la microfon. Minodora, cu noua sa apariţie, sveltă şi exotică, a părăsit genul care a consacrat-o sub titulatura ”La Maxim”, reamintindu-ne două piese de muzică uşoară interpretate de Mihaela Runceanu. Cum atât protagonistul, cât şi Aurelian Temişan sunt componenţi de bază ai echipei de fotbal a artiştilor, a fost invitat şi coechipierul lor, simpaticul Kamara. Ionuţ Galani a venit de pe litoral cu ansamblul său de cântece şi dansuri elene, Asteria, întregind atmosfera antrenantă a unui spectacol ce a ţinut publicul permanent în priză, neuitând nici contribuţia frumoasei fiice a lui Adrian, Diana Enache, a Adinei Sima, a baletului de la Naţional TV, a lui Rareş Varniote şi a celor de la Twins Band. Se înţelege, totul a fost dominat de personalitatea incandescentă a dinamicului Adrian Enache, exuberant, neobosit, cântând, dansând, animând totul în jurul său, de la colegi la public. Înafara minunatei piese titulare a concertului, compuse de Andrei Kerestely (premiul I de Creaţie a festivalul de la Mamaia), Adrian Enache a cules aplauze furtunoase cu o superbă melodie de ultimă oră, „Viaţa din vis” (în video-clip apare şi fiul pe care-l are cu Iuliana Marciuc), care dacă ar fi interpretată de unul din soliştii fără voce cu zeci de difuzări pe zi la posturile private de radio ar deveni rapid un mare hit. Aşa însă... (**M. G.**)

Frumosul românesc

Când asistăm trişti, constatând că tradiţiile şi identitatea noastră culturală se pierd, sub ochii nepăsători ai autorităţilor, ne apar ca adevărate raze de lumină acele iniţiative ce ţin tocmai de conservarea acestora. După ce ani de zile a condus Asociaţia “Credinţă şi demnitate”, doamna Valentina Spânu este în prezent în fruntea unei alte asociaţii a seniorilor, “Frumosul românesc”, cu reuniuni periodice unde se cântă, se dansează, se recită, totul cu respect pentru valorile autentice. Un asemenea spectacol, realizat cu sprijinul Centrului pentru tineret al Municipiului Bucureşti, s-a desfăşurat

George Rotaru, Valentina Spânu, Iustin Oprea

sub genericul “La mulți ani, seniori!” și chiar că a fost o adevărată încântare să-i vezi pe acești oameni trecuți de prima tinerețe cântând romanțe și muzică ușoară (unii dintre ei cu reale calități vocale) și mai ales dansând de mama focului, campion fiind Nicu Ghedzira! În acele clipe mă gândeam cum ar fi arătat un eveniment al tinerilor, nici unul neridicându-se de la masă, necomunicând, nesocializând, toți cu ochii în telefoane... Probabil așa va arăta, trist, viitorul, dar până una-alta mai bine de o sută de participanți înveșmântați elegant ne-au oferit o lecție de bună-creștere, dragoste de viață și mai ales de muzică. Recitalurile au fost toate de cea mai bună calitate, aduse la microfon de artiști respectați, cu numeroase discuri și performanțe la activ: George Rotaru, înainte de a pleca într-un nou turneu dincolo de Ocean (alternând muzica ușoară cu piese de factură etno), Panseluța Fieraru, nume de primă mărime al muzicii lăutărești (abordând însă, spre deliciul publicului, și partituri de muzică ușoară), tânărul și dinamicul solist de folclor Florin Grigore (autor între altele al adevăratului imn al asociației, “Credință și demnitate”, reluat în cor de toți participanții), îndrăgitul interpret de muzică ușoară Aurel Moga, cu piese de ultimă oră (la rândul lui înaintea unui turneu în Canada), tânăra speranță a muzicii populare Daria Moanță, solista specializată pe ritmuri mediteraneene Korina Arvinte, valoroasa reprezentantă a muzicii populare din Ardeal Dorica Rațiu. Aceasta din urmă a impresionat între altele cu o priceasnă, care a mers la suflet preoților Gheorghe Filipescu și Florin Moanță. Nae Alexandru, binecunoscutul actor al Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, a descrețit frunțile și a stârnit hohote de râs cu momentul său umoristic, tocmai potrivit pentru ca neobosiții dansatori să-și mai tragă sufletul. Au fost prezenți în sala Teatrului Elisabeta pictorița Carmen Olteanu, poetul Iustin Oprea, precum și valoroasa interpretă Mariana Claudia Filipescu, directoare artistică a Festivalului național al romanței “Rapsodii de toamnă” de la Câmpulung Muscel. Deocamdată n-a cântat, fiind la prima întâlnire cu membrii asociației, dar a dorit să-l reîntâlnească pe George Rotaru, vedeta ediției 2022 a evenimentului muscelean și mai ales să “selecționeze” câteva voci pentru ediția viitoare a festivalului. La final, fotografii de grup, autografe, bucurie și mai ales promisiunea viitoarei reîntâlniri sub faldurile asociației, anunțată de marea animatoare care este Valentina Spânu pentru săptămânile următoare. (**I. S.**)

Doru Ionescu „Electrecordul muzicii românești”

În cadrul unei manifestări găzduite de legendarul studio “Tomis” al Electrecord, rebotezat “Theodor Fredy Negrescu” în memoria maestrului de sunet (la care, între noi fie vorba, ne așteptam să vină multe din vedetele care datorează atât de mult casei de discuri, doar Florian Lungu, Octavian Ursulescu și Nicu Alifantis, acesta din urmă cu un impresionant recital “pro bono”, ce merita o sală arhiplină, onorând invitația autorului) a fost lansată această carte semnată de prolificul și neobositul nostru coleg Doru Ionescu, care, modest, se semnează pe copertă doar “coordonator”. Dar este evident că a trudit din greu pentru a aduna materialul informativ, pe care l-a ordonat într-un răstimp scurt. Este vorba de interviuri-amintiri-mărturisiri în care regăsim bună parte din numele acelora care au însemnat ceva pentru Electrecord măcar în ultimele cinci decenii: Cornelia Andreescu (director general), Florian Lungu, Octavian Ursulescu, Alexandru Andrieș, Mircea Florian, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Niki Constantinescu, Doru Iuga (PR manager), fiind evidentă aplecarea autorului către genurile apropiate preocupărilor lui – rock, folk, jazz. Se înțelege, un viitor volum (poate înainte de împlinirea a 100 de ani...) se cuvine a fi cuprinzător, fiindcă muzica cultă (Electrecord posedă o fonotecă unică), cea populară și cea ușoară, ultimele două aducând venituri uriașe casei de discuri, merită cel puțin tot atâta spațiu. Doru Ionescu, am înțeles asta din frumoasa sa prefață, a dorit să aducă în prim-plan acele genuri mai vitregite, ceea ce nu e deloc rău, acolo, îndrăznim s-o spunem, fiind editate discuri vinil a căror valoare artistică n-a fost egalată după 1990. Sunt consemnate de asemenea interviuri și emisiuni ale TVR legate de Electrecord (între care seria “Remix”, a autorului), sunt evocate, într-un fel sau altul, personalități care au marcat istoria casei de discuri – Theodor Carțiș, Grigore Petreanu, Mihai Berindei, Daniela Caraman Fotea, Vasile Șirli, sunt recenzate importante discuri, în special rock și folk. Există și câteva pagini cu fotografii și ilustrații, toate alb-negru, deci este evident că susținerea financiară a Primăriei Municipiului București (prin ARCUB) n-a fost la nivelul meritat de un asemenea demers cultural important. Cartea a apărut în cadrul colecției “Brand cultural de București”, la Casa de pariuri literare, editor un cristian, cel care a și făcut oficiile de gazdă la lansare, alături de autor. În aproape 200 de pagini, Doru Ionescu realizează, cu evidentă competență în domeniu și rigoare, ceea ce ar trebui să fie doar un prim volum dintr-o serie care să cuprindă toată istoria și toate realizările celei dintâi case de discuri de la noi, care acum din păcate trăiește doar din amintirile gloriei de altădată...Volumele ce vor apărea, sperăm, ulterior, trebuie să pună în prim-plan vedetele, artiștii importanți care au dat strălucire Electrecord-ului, vânzând zeci și sute de mii de discuri fără a primi nici măcar un ban pentru fiecare exemplar vândut! Este, dacă vreți, istoria tristă a artiștilor până în 1990, când au cotizat la greu la ARIA, la ATM, n-au primit nimic pentru difuzările la radio sau pentru discurile vândute, mulți dintre ei trăind în privațiuni și privind cu tristețe la faima de altădată...

Marius GHERMAN

Sergiu Cioiu veşnic verde

Atrăgătorul afiş al concertului a alăturat inspirat vârsta împlinită de artist cu o zi înainte (!), 82 de ani, cu

numele vechiului şi primitorului spaţiu artistic de pe Calea Victoriei, "Green Hours", păstorit cu pasiune de Rozana Mihalache. Aşa încât un public numeros (cât încape în micuţul spaţiu de la subsol, ticsit de lume) a ţinut să nu rateze această nouă ocazie de a degusta muzică şi poezie adevărate, fredonând, lăcrimând, oftând, râzând, reluând refrenele în cor împreună cu protagonistul, semn că aveam de-a face cu buni cunoscători ai artei lui Sergiu Cioiu. De altfel, fosta stea a baletului românesc (şi apoi canadian, în postură de profesoară), Maria Mitrache, producătoare a evenimentului, i-a întâmpinat cu căldură pe oaspeţi la intrare, ca şi cum ar fi fost o reuniune de familie. Şi chiar aşa a fost, familia celor care au citit nişte cărţi la viaţa lor, inclusiv de poezie, şi care au ascultat în egală măsură mii de ore de muzică, în care cântecele lui Sergiu Cioiu se află evident la loc de cinste. Miron Manega a împărţit tuturor celor prezenţi ziarul său minunat, "Certitudinea", pus sub semnului geniului eminescian, am poposit toţi la standul cu CD-urile lui Sergiu Cioiu editate de casa de discuri Eurostar şi cu cartea excepţională scrisă de Cioiu împreună cu Marina Spalas dedicată marii actriţe Liliana Tomescu (din păcate a părăsit nu demult această lume în Suedia, unde se stabilise), după care ne-am aşezat cuminţi la locurile noastre, aşteptând primul, vorba vine, gong. Gongul a fost reprezentat de un delicat solo de chitară al extraordinarului muzician Vlad Creţu, compozitor şi lider al formaţiei Supermarket, care, dacă nu ştiţi de unde-l cunoaşteţi, este în fruntea formaţiei sale în fiecare duminică în populara emisiune de la TVR2 a lui Paul Surugiu-Fuego, "Drag de România mea mea". Intervenţia sa din deschiderea concertului s-a transformat apoi într-un delicat fond muzical pentru prima surpriză a serii: Florian "Moşu" Lungu în postură de poet! Specialistul român nr. 1 al jazz-ului şi-a încercat talentul (real) de versificator într-o amuzantă poezie dedicată sărbătoritului, care a destins atmosfera, pregătindu-ne pentru explozia de energie, talent, fervoare, şarm, inspiraţie adusă în scenă de Sergiu Cioiu. Am scris şi "inspiraţie", pentru că recitalul a inclus nu mai puţin de 14 compoziţii proprii din totalul de 16! Şi nu orice fel de compoziţii, ci cântece cu o arhitectură sonoră savantă, cu dialoguri şi susţineri vocale în care Vlad Creţu s-a dovedit de asemenea un partener la înălţime în încântătoarele onomatopee pe care nu le-am mai întâlnit în muzica noastră uşoară. Sergiu Cioiu este un veritabil fenomen, cu compoziţiile sale

Alături de Vlad Creţu

moderne, nici una semănând cu alta, cu selecția versurilor (el însuși adaptând idei poetice aparținând unor Geo Bogza sau Marin Sorescu), cu vigoarea incredibilă! Fiecare cântec al său beneficiază de o regie, de o anume punere în scenă, chiar de un dans, fiindcă să nu uităm că înainte de toate el este actor. Și evident că nu întâmplător l-a ales pe Vlad Crețu încă de la revenirea sa pe scenele noastre, între ei exitând o simbioză pur și simplu incredibilă, chitaristul făcând parte din stirpea rară a instrumentiștilor care știu să stea în umbră atunci când este cazul, subsumându-și talentul aceluia al protago-nistului, pentru a impresiona apoi prin solo-uri de mare virtuozitate. Mai rar o asemenea comuniune perfectă cântăreț-acompaniator! Șansonetist prin excelență, tălmăcitor al versului cum nu mai e nimeni la noi, Sergiu Cioiu ar fi făcut carieră în Franța, parcă îl vedem înconjurat de public pe malul stâng al Senei... Deocamdată însă să fim fericiți că putem noi să ne bucurăm de darurile lui artistice, deși este regretabil că televiziunile, radio-urile, organizatorii de mari spectacole îl ignoră. Și ce succes uriaș ar repurta, cum ar ridica publicul în picioare cu “Rică, fante de Obor”, “Terente și Titina”, “Trec fetele toamna”, “Un om pe niște scări”, nemaivorbind de piesele lui Alexandru Mandy pe care le-a transformat în șlagăre!

Alături de “Moșu” Florian Lungu

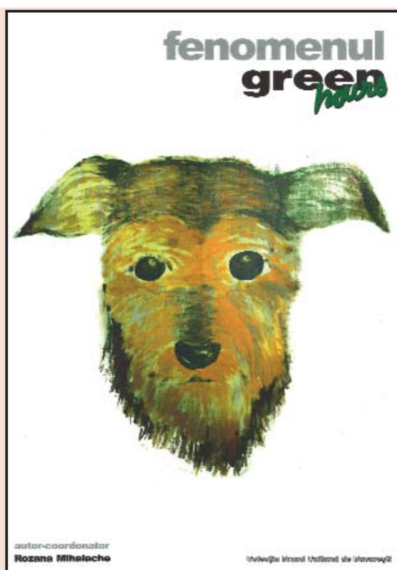
Dar ăștia suntem, ne neglijăm valorile când sunt la îndemâna noastră, contemporane cu noi, pentru ca mai târziu să regretăm amarnic... Regalul de muzică și poezie “Sergiu Cioiu 82 Green” a inclus cântece formidabile pe versurile a numai patru poeți - Romulus Vulpescu, Miron Radu Paraschivescu (în special aceștia doi), Adrian Păunescu, Ștefan Radoff, deci și din acest punct de vedere a existat o unitate conceptuală. Regalul de la Green Hours a adus în fața publicului adevărate plăsmuiri încântătoare de muzică și poezie, îngemănate, așa încât mi se pare o datorie de onoare de a aminti și titlurile celorlalte superbe cântece: “Roata”, “Destin”, “În fiecare zi”, “Telefon”, “Carmen Meretricis”, “Bilet d-amor”, “Masca”, “Nevasta mincinoasă”, “Carul mare”, “Brontozaur”.

La final, la cererea insistentă a spectatorilor, artistul ne-a reamintit două din melodiile-poem ale lui Alexandru Mandy, pe care Sergiu Cioiu le-a transformat în adevărate imnuri, pentru că numai el le putea intrpreta, “Cred” și “Cântecul vântului”. Credeți că la vremea respectivă au fost acoperite de premii, distincții, recunoașteri oficiale? Nici vorbă, dar iată ce înseamnă o creație muzicală de succes, ea trece proba timpului și este reluată în cor de sute de melomani și după multe decenii, mai bine de cinci, de la lansare. Se înțelege, a fost un final emoționant, cu șampanie și un “La mulți ani!” din toate piepturile, după care ne-am despărțit cu greu de o felie din tinerețea noastră, fredonând fără să vrem “Vântule, vânt nebun”. Stai, vântule, o clipă și ascultă ce-ți spun: Sergiu Cioiu este cu adevărat unul din ultimii “frumoși nebuni ai marilor orașe”...

Octavian URSULESCU

Rozana Mihalache: „Fenomenul Green Hours”

Cu ocazia acestui recital extraordinar al lui Sergiu Cioiu, artist care se simte ca la el acasă în atât de ofertantul spațiu artistic din inima Capitalei, Rozana Mihalache mi-a oferit volumul de față, la care este autoare-coordonatoare. Rozana (ce prenume simpatic!) este director artistic Green Hours și al Green Hours Jazz Fest, ambele legate de numele fondatorului, regretatul Voicu Rădescu, plecat dintre noi în 2021. Bogat ilustrat cu imagini ale tuturor afișelor spectacolelor,

festivalurilor de jazz, dar și ale celor intervievați, volumul este definitoriu pentru pasiunea unor oameni extraordinari, care au transformat o grădină și un subsol din Calea Victoriei într-o casă a artelor, în special a muzicii de calitate. Mircea Tiberian, Lia Bugnar, Cristina Modreanu, Ludmila Patlanjoglu, Andrei Crăciun sunt câțiva dintre cei care au fost martori ai evenimentelor găzduite la “orele verzi” și țin să-și amintească aici pasiunea ce i-a legat pe toți ca într-o familie, mai bine de două decenii. Cartea a apărut în colecția “Brand cultural de București”, la editura Casa de pariuri literare, cu sprijinul Primăriei Capitalei, prin ARCUB. (**M. G.**)

Rămas bun, Alexandru Arşinel!

S-a mai stins o Stea... O Stea strălucitoare a Revistei, un mare actor al teatrului şi filmului românesc, un artist ca nimeni altul, care ştia atât de bine să joace, să cânte şi să ne încânte cu apariţiile sale, cu jovialitatea şi bucuria de a se afla pe scenă, în faţa publicului.

Pe 4 iunie a împlinit 83 de ani de viaţă şi peste 60 de ani de carieră fabuloasă, mai ales în genul unic în lume al spectacolului de Revistă. A fost sărbătorit cu trei ani în urmă, pe scena Sălii Savoy, cu mare fast în spectacolul aniversar „Şi iată c-au trecut 80 de ani...” şi omagiat anul trecut, în luna decembrie, într-o emoţionantă ediţie a Galelor Savoy. Avea să fie ultima sa apariţie pe scenă.

Biografia sa este una cu totul specială, aşa cum i-au fost întreaga viaţă şi carieră. Deşi aproape imposibil de cuprins, au fost reflectate în trei cărţi: „De la Dolhasca, pe Calea Victoriei” (carte autobiografică, 2012), „Şi a fost mâna lui Dumnezeu”, scrisă de Oana Georgescu (2014) şi „Stela şi Arşinel, o pereche fără pereche” de Aurel Storin (2015).

În 1960 a debutat la TVR (primul sediu al TVR, din strada Molière) într-un spectacol televizat, regizat de Valeriu Lazarov, care îi reunea pe studenţii de la Actorie, Regie şi Conservator.

Începând cu anul 1964 a jucat la Teatrul Tănase, la Grădina Boema, Sala Savoy şi la Teatrul de Vară „Herăstrău” în sute de roluri şi în spectacole cu mii de reprezentaţii (în 1978 s-a născut cuplul de aur Stela Popescu – Alexandru Arşinel!). În 1999 a devenit director al Teatrului de Revistă “Constantin Tănase” Bucureşti, funcţie pe care a deţinut-o până la începutul anului 2019.

Este Cetăţean de onoare al judeţului Suceava şi al comunei Dolhasca, iar din 2014 Casa de Cultură din localitate îi poartă numele. Este şi Cetăţean de Onoare al Muncipiului Bucureşti, titlu acordat în 2017 *„în semn de respect pentru contribuţia adusă în dezvoltarea şi promovarea teatrului românesc”*.

“...am observat mereu cum cântecele lui Alexandru Arşinel dezvăluie de fiecare dată latura sa sufletească atât de familiară celor din jur, prea puţin cunoscută marelui public, care-l consideră un actor comic genial. El a jucat excepţional, în teatru, şi dramă, iar astfel de actori ascund într-un colţ al sufletului un filon de tristeţe, durere, dezamăgire care arareori este revelat spectatorilor. Alexandru Arşinel şi-a deschis sufletul în compoziţiile sale, este romantic, nostalgic şi nu o dată cu o lacrimă în colţul ochilor. Iar noi ne amintim de încercările la care l-a supus viaţa şi care cu siguranţă l-au marcat şi în plan artistic. (…) Dacă nu s-ar fi născut la Dolhasca, în Moldova, ci la Los Angeles, în California, ar fi devenit cu siguranţă o mare vedetă comică a Americii şi a lumii, cu zeci de filme la Hollywood, asemeni lui Sinatra, şi în paralel ar fi bătut toate recordurile de tiraj cu discurile sale. Să ne bucurăm însă că este AL NOSTRU, monstru sacru în patrimoniul de aur al filmului şi al teatrului românesc, în special al aceluia de Revistă, pe care l-a înnobilat cu harul lui unic . Probabil cei care îl ascultă cântând îşi închipuie că muzica uşoară este doar un hobby, dar e mai mult de atît. Alexandru Arşinel este un muzician în adevăratul sens al cuvântului: compune, stăpâneşte toate ritmurile, de la piesele latino-americane la romanţe, de la colinde la cele evergreen, *neocolind muzica uşoară şi bogatul folclor bucovinean. Cântul este pentru el plăcerea supremă. Fiindcă Arşinel nu este un actor care şi cîntă, ci un cîntăreţ în toată puterea cuvântului, cu numeroase discuri şi succese muzicale la activ. Fac din nou o reverenţă în faţa Lordului scenei şi al muzicii uşoare, îi declar afecţiune pe viaţă şi să spun că pentru noi este Alexandru “King” Arşinel!”* – scria Octavian Ursulescu, acum trei ani, cu ocazia aniversării a 80 de ani de viaţă.

Puţini sunt aceia care ştiu că, de fapt, marele actor adora să cânte! Nu exista spectacol fără un recital muzical marca „Nat King Arşinel” care ne-a lăsat moştenire şi o discografie impresionantă: “Mona Lisa - Melodii din repertoriul lui Nat King Cole” (LP, 1977), “Alexandru Arşinel” (LP, 1985), cele 4 versiuni cu “Momente Vesele” (2 LP-uri şi 2 casete audio, lansate în 1986 şi 1989), “Ce faci astă seară tu?” (LP, 1995), „Evergreen” (1988 şi 2009), „Parfum de romanţă” (2006), “Mână, birjar” (LP, 2003), „O strângere de mână” (2004), „Mână, birjar!” (2006), „Cântece de Crăciun” (2009), “Melodii latino” (2010) sau „Melodii dragi mie...”, ultimul album lansat în 2017 la Casa de Discuri “Eurostar”. Acesta conţine cele mai îndrăgite piese, alese special de actor: “Asta mi-e fericirea” (muzică şi text: Nicu Alifantis), “Îţi multumesc” şi “Inimă de dor” (muzică şi text: Alexandru Arşinel), “Hai, zâmbeşte” (muzica Werner Müller, text Alexandru Arşinel), „Cruce albă”, dar şi hit-urile internaţionale “Over and over”, “Solamente”, “Mona Lisa”, “Ultimul dans” (textul este semnat Carmen Aldea Vlad), “Fascination”, “Bună ziua tristeţe”,”Wonderful life” şi, bineînţeles, “My Way”.

Jolt Kerestely, Alexandru Arşinel, Horia Moculescu, Ionel Tudor şi Dan Dimitriu

În programul său avea mereu piese româneşti, melodii din repertoriul internaţional (preferaţii săi erau Nat King Cole, Frank Sinatra, Tom Jones) şi, niciodată nu lipsea piesa “Marlena” dedicată soţiei sale, compusă de Marius

Ţeicu, pe versurile lui Aurel Storin. La naşterea celor trei nepoţi le-a dedicat piesele compuse de el - “Maria”, “Tudor” şi “Rareş”, pe versurile lui Aurel Storin.

Povestea mereu cu plăcere şi nostalgie despre “viaţa de bar”, despre serile în care cânta la “Melody”, “Continental”, la “Athénée Palace” sau pe Kiseleff, după spectacolele de la “Tănase”. Motiva că voia să îşi completeze veniturile, dar o făcea numai “din plăcere”. Era tare mândru de vocea sa de bariton! Cineva de la ARIA îl abordează la barul “Continental” şi-i spune că o impresară de la Sopot, din Polonia, îl ascultase (seară de seară, toată lumea îi cerea să cânte “Mona Lisa”!), îl plăcuse şi i-a făcut o ofertă pentru un contract de o lună, pentru a cânta în două baruri. Primit la început cu reticenţă, după două săptămâni i-au mai făcut o ofertă pentru încă un bar; în plus, era solicitat şi la “Haltur”, un fel de spectacole pe care le dădeau artiştii polonezi şi străini în unităţi militare sau pe şantierele navale din Gdansk: “*Devenisem la un moment dat solistul numărul unu al Agenţiei Balticiskaia din Sopot şi cel mai cerut solist de către barurile din Gdansk, Gdynia şi Sopot. Am revenit şi în anul următor, ba am avut grijă şi de Mirabela Dauer şi Cornel Constantiniu, care urmau să participe la Festivalul de la Sopot şi nu aveau acreditare. Erau ai nimănui, iar eu i-am rezolvat cu toate, că doar eram de-al casei! Îmi spuneau Arsenal, nu Arşinel! Tot de Sopot se leagă şi prima colaborare cu Electrecord şi primul meu single. Mă ascultase acolo, cântând, Luli Cristea, redactor de-al lor şi foarte încântată m-a rugat ca imediat ce ajung în Bucureşti să imprimăm. Prima melodie pe care am înregistrat-o a fost* <<Don’t forget me>>“...

Oana GEORGESCU

Coolio

Coolio, unul dintre cei mai cunoscuţi rapperi americani, a murit în data de 28 septembrie 2022, la vârsta de 59 de ani.

Artis Leon Ivey Jr., cunoscut sub numele de scenă Coolio, s-a născut pe 1 august 1963, în statul american Pennsylvania. Acesta şi-a petrecut însă copilăria în Compton, California, un oraş renumit în rândurile fanilor fenomenului hip-hop, fiind locul de origine al altor nume mari din istoria genului rap, precum Eazy-E sau Dr. Dre.

Coolio a lansat primul său disc single (intitulat „Whatcha Gonna Do?”), în anul 1987, iar câţiva ani mai târziu, în anul 1991, prin prisma conexiunilor pe care acesta şi le-a creat în lumea rappului, Coolio s-a alăturat trupei gangsta rap „WC and the Maad Circle“.

În 1994, Coolio lansează primul album solo, sub egida casei de discuri Tommy Boy Records. Discul „It Takes a Thief” a atras atenţia publicului şi a criticilor printr-o

abordare diferită a genului gangsta rap, gen care era cunoscut prin abordarea unor teme violente, exprimate prin intermediul unui limbaj dur şi adesea injurios. Single-ul extras de pe album, „Fantastic Voyage”, a fost promovat de MTV, ajungând unul dintre cele mai de succes melodii rap ale anului 1994 şi ajutând albumul „It Takes a Thief” să atingă poziţia 8 în clasamentele americane. „It Takes a Thief” a fost premiat, datorită vânzărilor impresionante, cu Discul de platină.

Anul 1995 avea să îl propulseze definitiv pe Coolio în istoria culturii pop, atunci când rapperul american a lansat cântecul „Gangsta’s Paradise”. Piesa a făcut parte din coloana sonoră a filmului „Dangerous Minds”, un film în care Michelle Pfeiffer a jucat rolul principal. Cântat în colaborare cu interpretul L.V., „Gangsta’s Paradise” reprezintă o combinaţie interesantă între genurile hip-hop, gangsta rap, soul şi R&B. „Gangsta’s Paradise” a preluat melodia refrenului şi anumite pasaje muzicale din cântecul „Pastime Paradise”, lansat de Stevie Wonder în anii ’70 pe albumul „Songs in the Key of Life”. Pornind de la titlul şi tema cântecului, alături de refrenul memorabil scris de Stevie Wonder şi de apariţia starului de cinema Michelle Pfeiffer în videoclipul piesei, „Gangsta’s Paradise” a întrunit toate elementele pentru a se bucura de un succes de proporţii. „Gangsta’s Paradise” a ocupat locul întâi în clasamentul Billboard Hot 100 timp de trei săptămâni, atingând primul loc şi în clasamentele muzicale din Marea Britanie, Irlanda, Franţa, Germania, Italia, Suedia, Austria, Olanda, Norvegia, Elveţia, Australia şi Noua Zeelandă. „Gangsta’s Paradise” este unul dintre cele mai vândute cântece din istoria genului hip-hop, videoclipul piesei depăşind astăzi peste un miliard de vizualizări pe platforma Youtube.

Coolio a fost nominalizat la şase premii Grammy: în 1995 la categoria „Best Rap Solo Performance” („Cea mai bună interpretare rap solo”), cu piesa „Fantastic Voyage”; în 1995 la categoriile „Record of the Year” („Înregistrarea anului”) şi „Best Rap Solo Performance” şi în 1997 la categoriile „Best Rap Solo Performance”, cu piesa „1, 2, 3, 4 (Sumpin’ New)”, „Best R&B Vocal Performance by a Duo or Group” („Cea mai bună interpretare R&B a unui duo sau grup”), cu piesa „Stomp” şi „Best Rap Album” („Cel mai bun album rap”), cu albumul „Gangsta’s Paradise”. Coolio a reuşit să câştige o singură dată, cu piesa „Gangsta’s Paradise”, în 1996 la categoria „Best Rap Solo Performance”.

Coolio a lansat 8 albume de studio care s-au vândut în milioane de exemplare în întreaga lume. Ultimul album al artistului american („From the Bottom 2 the Top”) a apărut în anul 2009. Rapperul american a continuat să fie prezent de-a lungul anilor în spaţiul public, făcându-şi apariţia în numeroase filme, emisiuni TV sau radio.

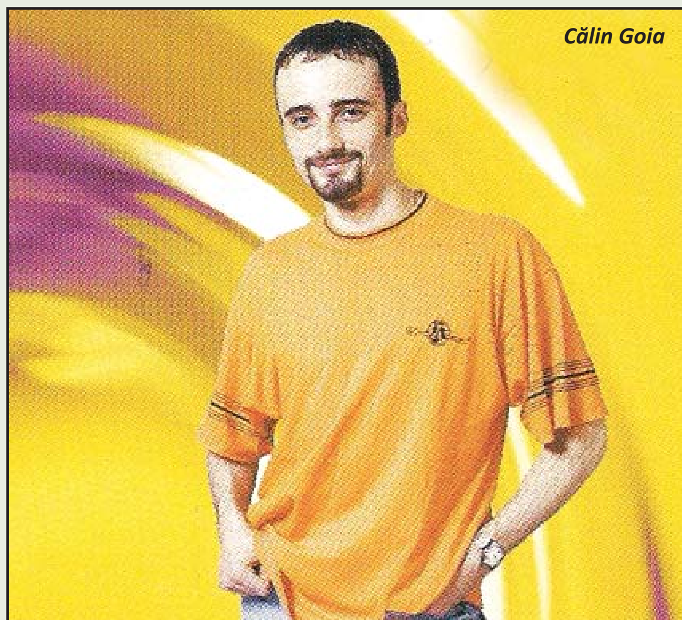
Cu toate acesta, numele lui Coolio a fost mereu legat de succesul piesei „Gangsta’s Paradise”, din momentul lansării cântecului în 1995 până la moartea sa. În mod surprinzător, data morţii rapperului american, 28 septembrie, a marcat în acelaşi timp momentul aniversar al albumului „Songs in the Key of Life”, lansat de Stevie Wonder în 1976. Acesta este discul pe care se afla piesa „Pastime Paradise”, piesă ce avea să marcheze destinul lui Coolio.

David LAPADAT

Școala vedetelor (4)

La marele concurs mondial de la Montreux a impresionat implicarea creativă a elevilor "Școlii", încurajați să compună și să scrie texte. Multora nu le-a venit să creadă ca tinerii care participau la emisiune sunt și muzicieni, și compozitori, și interpreți. Realizatorul a profitat inteligent de o perioadă de relativă acalmie, încă era liniște, ca să spunem așa, pe piața muzicală, nu se întampla nimic spectaculos, "Școala vedetelor" ocupând lejer poziția de deschizătoare de drumuri, componenții ei venind cu o altă putere de convingere, cu o altă muzică, pe gustul adolescenților, cu o altă implicare și o nouă atitudine. Aminteam la un moment dat de recomandările pe care le-am făcut personal lui Titus Munteanu, din zecile pe care i le-am propus el oprindu-se în final la doar trei. Pe Cătălina Toma, din Buzău, am descoperit-o la festivalul "Laleaua de aur" de la Pitești, impresionându-mă prin nonconformism, aer modern și o interpretare "à l'américaine", cum spun francezii. "Este exact ce-i trebuie lui Titus", mi-am spus și într-adevăr ea a confirmat prin cele câteva apariții în emisiune. După aceea a continuat să uimească sau chiar să șocheze, s-a tuns zero, a apărut într-o populară revistă pentru barbați, dar a și editat două albume extrem de reușite, în cuprinsul cărora avea și compoziții proprii foarte interesante, presa numind-o "regina" sau "prințesa" rhythm and blues. Era evidentă atracția către o industrie muzicală mai puternică, mai apropiată de gusturile ei muzicale, așa încât s-a stabilit de ani buni în SUA. Nu vreau să ocolesc prea multe nume dintre cele care au trecut prin "Școala vedetelor", așa încât îi reamintesc aici pe Adria Șerban (a studiat canto clasic la Conservator, a triumfat la festivalul de la Mamaia, a cântat cu trupa sa la emisiunea "Acces direct", la Antena 1), Rareș Dragomir (fiul compozitorului Marcel Dragomir compune și el), Florin Cojocaru (coleg în trupa Class cu Mihaela și Vlad Cernea), Mirela Strat (senzuala solistă locuiește cu familia la Casablanca, în Maroc), Simona Apreutesei (căsătorită și ea, stabilită în Italia), Ramona Oțelea (un timp și-a alăturat, prin căsătorie, numele Bujdoiu, pare a fi renunțat la muzică). Inainte de a părăsi această lume (ce titlu premonitoriu are șlagărul compus pentru ea de Adrian Romcescu, "Mi-e dor de tine"!), Mălina Olinescu a cântat în formația lui Călin Geambașu, una dintre cele mai solicitate pentru evenimente; Diana Munteanu, mămică a unui băiețel, a fost VJ la MTV și a prezentat diverse emisiuni TV; Lili Sandu, fostă colegă cu Ileana Lazariuc în trupa Trinity, a luat lecții de actorie în SUA, a jucat în telenovele, a lansat videoclipuri, ultimele două fiind așadar adevărate vedete TV și după "absolvire". Nu părinții celebri și-au adus la selecții odraslele, ci s-au recomandat unul pe altul – Mihaela Cernea l-a adus pe Călin Geambașu, acesta pe Titi Bălteanu și tot asa, de aceea ei au fost o întreagă "gașcă" de prieteni, s-au înțeles atât de bine, erau apropiați. Titus Munteanu i-a avut sub bagheta sa nu doar pe Mihaela și Vlad Cernea, dar și pe cel de-al treilea fiu al lui Mișu Cernea de la Sfinx, de această dată cu Crina Mardare – este vorba de formidabilul baterist-minune Bubu, dar lansat la altă emisiune a sa, "Numai cu acordul minorilor". Mulți din această emisiune a TVR au ajuns la... ProTV, în trupa LaLaBand, pentru că acest post a știut să-i unească și să-i mențină în grup prin contracte de exclusivitate, ceea ce TVR n-a făcut nici cu elevii "Școlii vedetelor". Li s-a acordat libertatea de a veni și de a pleca, de a se juca frumos, dar s-a dovedit o greșeală, pentru că atunci când pui la punct un proiect trebuie să te bucuri măcar un timp de roadele muncii tale. Deci este evident că marketing-ul la TVR a fost nul, în timp ce trupa LaLaBand a făcut zeci de turnee, după care componenții au fost implicați în seriale Pro TV de succes, cum ar fi "Pariu cu viața" sau "O nouă viață". Una din valorile certe promovate de "Școală" este indiscutabil Călin (inițial era Cătălin) Goia, clujean de mare caracter, răspunzând mereu solicitărilor fostului său mentor și după absolvire. Este în prezent un nume de primă mărime, a reprezentat România la Eurovision cu formația sa, Voltaj, este căsătorit și are doi băieți, Petru și Tudor (iată în sfârșit o vedetă care își botează copiii cu prenume românești!). Selecționarea sa a avut loc în urma unei preselecții la care au fost 600 (!) de candidați, dintre care au rămas doar doi, el și mureșeanca Nicoleta Drăgan, din Sighișoara (pe urma a cântat cu grupul Hi-Q). S-a mutat la București, nu avea deloc experiență scenică sau de televiziune. A fost în echipă încă de la început, avea plete lungi pe umeri, apoi a fost timp de 3 ani "actor" principal în ansamblu. Trei ani fabuloși, cu spectacolele memorabile de la Timișoara sau Arad (eu însumi i-am prezentat o dată,

Alice Bursuc

Călin Goia

la Panciu), cu filmări în cele mai neobişnuite locuri, în decoruri de film, cu costume de polițişti, de mascați, din anii 70, cu peruci…

În serialul de față mi-am propus după cum s-a putut vedea să urmăresc traiectoriile artistice ale componenților şi după aceşti ani de neuitat. În cadrul "Şcolii vedetelor" a funcționat, ca trupă de sine-stătoare, "Class". Mihaela Cernea, fiica liderului formației Sfinx Experience, Mihai Cerrnea, nu numai că l-a recomandat pe Călin Geambaşu, dar acesta este şi naşul ei de căsătorie. Asta nu e tot: Mihaela, la rându-i, este naşa de căsătorie a lui Titi Bălteanu, dar şi de căsătorie şi de botez pentru Carmen Pop! Mihaela a fost căsătorită cu pictorul Costin

Carmen Pop

Craioveanu şi are doi copii, Leon şi Leia. Evident, unul din succesele muzicale Class face referire la Costin, numindu-se "Painter Of My Soul". În ce-l priveşte pe Vlad, el a rămas în lumea muzicală, organizând evenimente - a creat brand-ul Arena DNB, invitând periodic la Arenele Romane din Capitală nume importante de artişti "drum and bass" şi "dubstep" de peste hotare. Să nu uităm că, deşi legat de Sebeş-Alba, Titus Munteanu a studiat la Timişoara, unde l-a avut coleg la Liceul de muzică pe Marius Țeicu. Dacă despre Călin Goia el spunea că este "un ardelean cuminte, la locul lui", acelaşi lucru se poate afirma şi despre timişoreanul Marius Rădmăneştean. După aventura "Şcolii" a rămas un timp în televiziune (este binecunoscut celor care urmăresc tragerile speciale Loto-Prono), după care a plecat 2 ani în SUA, unde s-a întâlnit şi cu Nadine. Revenit în țară, a pus bazele unei firme de organizări de evenimente, nu o dată el fiind cel care prezintă sau cântă la petrecerile karaoke. Este căsătorit cu Andreea. Frumoasă, elegantă, inteligentă, Carmen Pop (devenită prin căsătorie Mitrănescu) a avut privilegiul ca după "Şcoala vedetelor" să fie între primii angajați ai lui Valeriu Lazarov: influențată benefic de Dana Mladin, a fost timp de 9 ani producătoare a emisiunii "Surprize, surprize"! Angelica Neacşu mărturisea a se fi înscris doar ca distracție, fiind la vremea respectivă învățătoare, elevii ei fiind fireşte extrem de încântați că "profa" lor apare la TV în cea mai populara emisiune. Ulterior şi-a deschis o agenție de casting, iar pentru că devenise mamă (un băiețel şi o fetiță) s-a orientat către un business legat de copii, organzând petreceri şi închiriind costume pentru serbări. Laurențiu Niculescu, alias "Lulu", este producător muzical, mândrindu-se că şi-a pus amprenta asupra câtorva sute de emisiuni TV, filme, atât pentru Antena 1, cât şi pentru ProTV (de ce oare TVR n-a ştiut să-l țină aproape? Răspuns cunoscut…). La un moment dat erau nu mai puțin de 5 posturi TV ce aveau identitate sonoră aparținându-i, plus machete de radio sau publicitate. Pentru puştiul sosit în Capitală în 1995 doar cu un rucsac în spate este o performanță să-şi vadă astăzi numele pe genericul celor mai urmărite emisiuni. Mignona Mădălina Ghițescu este actriță, a apărut şi în câteva video-clipuri foarte difuzate. La prima selecție nu împlinise încă 15 ani, dar s-a făcut o concesie şi a intrat "în pâine" de la emisiunea a treia. Să nu uităm că totul a început în 1994, cele mai mari probleme fiind legate de condițiile tehnice, de vestimentațiile pentru filmări, microfoanele la concerte erau doar cu fir, de se încurcau în ele la paşii de dans, studiourile nu aveau cabluri, hainele se "pescuiau" de pe unde apuca fiecare, făcute de mâini dibace de mamă sau găsite prin depozitele TVR, compozițiile moderne, pentru un public majoritar tânăr, lipseau cu desăvârşire, sandwich-ul de acasă era obligatoriu – într-un cuvânt s-a traversat cu mare succes o perioadă de pionierat în domeniu. Iar de aici s-a ajuns la a se lucra cu 10 camere simultan, de a se filma un colaj de refrene cu o singura cameră, fără tăietură de montaj, performanță de care-şi amintea regizoarea Marie-Jeanne Gherghinescu.

Lansarea primei casete audio, la casa de discuri Roton, a blocat pur şi simplu Calea Victoriei, devenită necirculabilă în fața magazinului "Muzica". Evident, la scurtă vreme tarabele din piețe s-au umplut cu casete "pirat", de o "calitate" execrabilă, la noi controlul fiind pe atunci practic inexistent. Mai mult, au apărut prin țară afişe

Mirela Strat

anunțând concerte cu "Şcoala vedetelor", dar gardul era vopsit frumos în culorile acesteia, iar înăuntru… leopardul – nici o legatură, cât de mică, cu "Şcoală"! Aşa-zisul impresar Necşoiu dovedea tupeu şi ilegalitate, "spectacolul" fiind o adevărată ruşine, cu muzică populară, cumpărătorii fiind înşelați fără jenă, din fericire de această dată TVR a fost fermă şi a intervenit. După concertele incendiare de la Festivalurile "Cerbul de aur" de la Braşov (caseta se lansase şi acolo, dar mai puțin organizat) şi de la Mamaia, a fost rândul Capitalei, cu o "Polivalentă" ticsită, meritul fiind al impresarului Titi Bălteanu senior. Se încheia

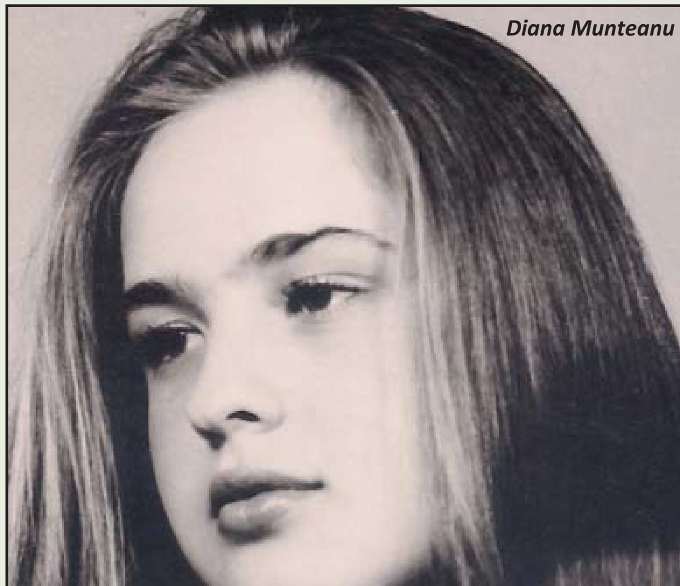
atunci un prim ciclu din viaţa acestui colectiv-campion, după ceva mai mult de un an de când ideea prindea contur, un al doilea fiind deschis de premiul obţinut la Montreux.

Frumoasa blondă Nicoleta Drăgan, din Sighişoara, a cântat în 2003 cu formaţia Hi-Q, apoi s-a stabilit în SUA, fiind o apreciată profesoară de psihologie. Avea doar 15 ani atunci când a fost selecţionată şi mergea lunar la Bucureşti pentru emisiuni, şedinţe foto, înregistrări, evenimente. Călin Geambaşu a fost ulterior implicat şi în proiectul "Dansez pentru tine" de la ProTV, dar acesta era un format străin, achiziţionat. Are propria sa formaţie, iar la festivalul de la Mamaia 1996 a cântat în duet cu Mălina Olinescu o

Cătălina Toma

piesă distinsă cu premiul III. N-a uitat-o niciodată pe buna sa prietenă şi colegă, organizând acum nişte ani un concert "In memoriam Mălina Olinescu" la Teatrul de revistă "Constantin Tănase", pe care l-am prezentat cu emoţie. M-a impresionat atunci rigoarea cu care a pus la punct toate detaliile muzicale, într-un concert la care au asistat mulţi dintre colegii de altădată. De la 18 la 23 de ani viaţa lui Călin Geambaşu a fost modelată de "Şcoala vedetelor", fiind "titular" de la prima până la ultima emisiune, solicitat şi pentru orchestraţii sau realizarea de "negative", după care a început să şi compună, mai ales că devenise student la Conservator. În aceşti aproape 5 ani de activitate, ansamblul a concertat în faţa a circa jumătate de milion de spectatori, memorabile fiind şi concertele de la Slatina, Turda sau Râmnicu-Vâlcea. Cele mai triste au fost emisiunea de absolvire şi ultimul concert, în 1999, când se încheia un vis frumos. Pare greu de crezut azi, dar TVR nu a ştiut sau nu a vrut să pună în valoare acest brand extraordinar. Cum nimeni nu-i profet în ţara lui, iar succesul unui coleg deranjează, Titus Munteanu a fost supus unor şicane impardonabile, care l-au făcut să plece la Prima TV, datorită interdicţiei de a se deplasa în juriu la Montreux, tocmai după ce cucerise acolo premiul (!) şi de a organiza concerte ale "Şcolii vedetelor" în China, unde fuseseră invitaţi. Constatând că unii dintre elevii săi au pornit proiecte muzicale separate (Călin Goia, Călin Geambaşu, Adrian Despot, între alţii) şi că ar fi urmat să piardă câteva dintre valorile certe, "domnul profesor" a înţeles că venise vremea să lase păsările să zboare din cuib şi să întrerupă proiectul în plină glorie. Dana Mladin este în prezent producătoare de emisiuni de divertisment la Trustul Intact (Antena TV), calcând pe urmele magistrului său. Cum încă de la 3 ani apăruse în emisiuni pentru copii, era relativ familiarizată cu televiziunea, "diriginta" emisiunii fiind iniţial doar redactor, apoi prezentatoare, Titus Munteanu remarcând-o la "Matinalul TVR", unde lucra cu Nicky Modreanu.

Voi încheia serialul de faţă încercând să creionez portretul a două dintre cele mai cunoscute prezenţe feminine lansate de "Şcoala vedetelor". Pe Liliana Sandu am cunoscut-o la festivalul de la Amara, unde a fost laureată, venea de la Tulcea, dacă nu mă înşel. Au trecut 26 de ani de la lansarea ei în muzică şi ar putea reveni oricând, deşi între timp a pus în prim-plan actoria şi moderarea unor emisiuni TV, dând sfaturi despre nutriţie sau oferind "ponturi" despre destinaţii de vacanţă. Dar pentru Lili Sandu "Şcoala vedetelor" reprezintă, practic, lansarea ei oficială, din acel moment devenind un nume binecunoscut. Alice Bursuc a fost cu adevărat o voce de aur a celebrului proiect. De foarte tânără a fost laureată la festivalurile de muzică uşoară de la Ploieşti (Trofeul "Când castanii înfloresc"), Petroşani (premiul I, la "Cântecul adâncului"), Alexandria, Bucureşti (premiul 3 la festivalul "Aurelian Andreescu") sau Piteşti (Trofeul "Laleaua de aur"). Micuţa (căci are doar 1.62 m şi 44 kg!) avea doar 16 ani şi era elevă la Liceul "Petru Rareş", studiind canto la clasa Viorelei Filip la Şcoala populară de arte (unde frecventa şi Nadine). Tot acolo cochetase şi cu teatrul, făcând parte timp de 2 ani din cercul condus de actorul Ion Arcudeanu. S-a născut la 16 decembrie 1978 la Bucureşti, fiind un Săgetător plin de ambiţie şi determinare, fascinând prin ochii mari, verzi.

Diana Munteanu

Preferinţele sale muzicale mergeau către Monica Anghel, Laura Stoica, Loredana Groza, Adrian Daminescu, Michael Bolton, Céline Dion, Marius Ţeicu, Bogdan Cristinoiu, Whitney Houston, Mariah Carey, George Michael, Gabriel Dorobanţu, în timp ce compozitorii pe care-i admira erau Ionel Tudor, Jolt Kerestely, Dan Iagnov, deşi nici unul n-a scris vreodată pentru ea. Îndrăgea de când se ştie slow-urile, muzica lentă, de suflet, pe care o cânta cu pasiune rară, posedând cu siguranţă cea mai "curată" şi mai expresiva voce de la „Şcoala vedetelor". Cum la debut nu avea nici o piesă proprie, la concursurile amintite a cucerit premii cântând "Când vine seara" şi "Mai bine pleci" de Dan Iagnov, "Eşti departe" de Jolt Kerestely, "Bună seara, iubito!" de Adrian Enescu, "O iubire imposibilă" de Marcel Dragomir. Dar la "Şcoala vedetelor" Titus Munteanu i-a

Nicoleta Drăgan

editoare de specialitate la cunoscuta revistă “Elle”, unde feminitatea ei înnăscută şi-a găsit cadrul ideal de afirmare. În această postură colindă lumea, vorbind mai multe limbi străine. La festivalul “Bucureşti 99”, îmi amintesc, a susţinut un aplaudat recital. Tot atunci a pus bazele unui cvartet vocal feminin, alcătuit din Florentina Ungureanu (cândva finalistă la Mamaia), mulatra Doras şi blonda Irina, titulatură iniţială fiind Evrika. Cele patru talentate tinere, impresariate de Cosmin Nicoară de la agenţia condusă de Aurel Mitran, înregistraseră deja o piesă în maniera R&B, “Nu vreau”, pregătiseră alte patru titluri, dar apoi se pare că proiectul n-a fost ceea ce-şi dorea cu adevărat Alice Bursuc. Pentru ea, ca şi pentru colegii de la “Şcoala vedetelor”, prima emisiune, în decembrie 1994, vă rămane pe veci cea mai frumoasă amintire…

Octavian URSULESCU

găsit un repertoriu pe măsură şi imediat posturile de radio şi topurile au fost invadate de vocea sa nuanţată, caldă, prin intermediul unor şlagăre de primă mână: “Călători prin vise” de Marius Ţeicu, “Triste secunde” de Eugen Mihăescu (piesă inclusă pe o compilaţie a acestuia), “De dorul tău” de Ioan Gyuri Pascu, “A mai trecut o zi” de Adrian Ordean, “Un prieten ideal” de Viorel Gavrilă, “Oriunde ai fi” de Adrian Despot, “Eu visez” de Călin Geambaşu, “Amintirea ta” şi “Vreau” (mare hit), ambele de Ion Cristinoiu. Visul ei mărturisit era acela de a deveni o actriţă completă, să joace în teatru şi în film. Primul pas a avut loc prin pelicula atât de amuzantă pe tema Dracula, realizată de Titus Munteanu cu “Şcoala vedetelor” la Prima TV. Cu toate acestea, după ce a fost solista unei formaţii pop promiţătoare, Open, Alice Bursuc s-a orientat către presă şi stil, fiind o apreciată
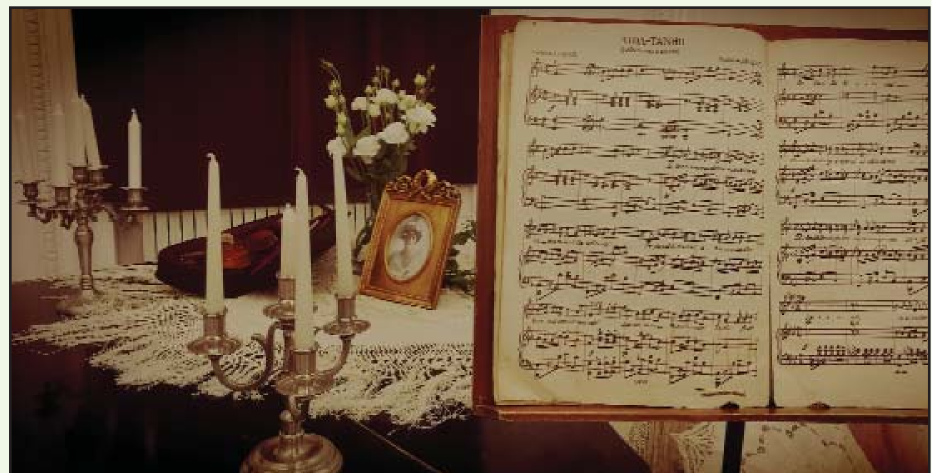

Mălina Olinescu

Eveniment

”Poveste din Bucureştiul de odinioară”

Teatrul Odeon a găzduit în premieră o inedită evocare muzicală a unei Capitale a cărei viaţă culturală a palpitat pe vremuri între teatre, săli de concerte, grădini de vară, cinematografe şi restaurante selecte. De la celebrele tangouri, foxtrot-uri şi swing-uri ascultate cu precădere în teatrele de vodevil şi de Revistă ale Bucureştilor de odinioară, la muzica clasică şi cea de café-concert, spectacolul organizat de Asociaţia ProCultArt a propus publicului o incursiune în viaţa fascinantă a poveştilor unei lumi aproape pierdute şi îngropate sub straturi de uitare şi pe care muzica o reconstituie într-un mod inegalabil. Acest proiect cultural iniţiat de actriţa Miruna Ionescu şi de violonistul Valentin Albeşteanu are drept scop salvgardarea patrimoniului imaterial al muzicii uşoare româneşti, reprezentată de creaţiile compozitorilor perioadei interbelice. Este un concept unic, apreciat atât de specialişti, cât şi de publicul larg, un spectacol al eleganţei, rafinamentului, profesionalismului, talentului şi al bunului gust, care a dezvăluit crezul artistic al protagoniştilor acestui proiect: ”Împreună putem salva prin artă, partea frumoasă a lumii”.

Evenimentul a fost şi un preambul al lansării Bibliotecii Digitale a Muzicii Uşoare Româneşti, realizată prin digitalizarea colecţiilor de partituri aparţinând acestui gen muzical - perioada interbelică, fiind prima etapă cercetată şi expusă publicului larg şi pe care cei doi artişti o pregătesc de doi ani de zile. În foaierul Teatrului Odeon, a fost organizată şi o expoziţie de partituri, care a cuprins lucrări aflate deja în Biblioteca Digitală a Muzicii Uşoare Româneşti, o pledoarie în favoarea salvării acestei muzici care a creat la un moment dat ”cortina sonoră” a unui Bucureşti aflat în plină efervescenţă culturală. „Pentru mine acest proiect reprezintă o cale a desăvârşirii, o condiţie a spiritualităţii, o armonie deplină a rostului meu pe acest pământ” – spunea Miruna Ionescu, în timp ce Valentin

Albeşteanu, fiul regretatului violonist şi dirijor Ion Albeşteanu şi al interpretei de muzică populară Tiţa Ştefan, mărturisea: "Eu doar încerc ca prin muzica mea să fac oamenii să viseze frumos şi măreţ, deoarece atunci când visăm totul devine posibil!".

Miruna Ionescu şi Valentin Albeşteanu au fost acompaniaţi de Orchestra BonTon (dirijor Tiberiu Dragoş

Miruna Ionescu

Oprea) şi de Taraful de Oraş (Valentin Cucu - pian, Nicolae Petrea - contrabas, Marian Dincă - acordeon). Ei au recompus din veacuri de cântece şi melodii de neuitat, devenite şi rămase şlagăre, un întreg univers sonor, salvând astfel dincolo de vremuri povestea muzicală a Bucureştilor de odinioară. Invitat special a fost tenorul Alin Stoica, laureat al Concursului Internaţional ”Luciano Pavarotti" şi colaborator al Operei Naţionale Bucureşti şi al Operei Naţionale Române Timişoara. Orchestraţiile au fost semnate de către Ioan Dobrinescu, iar scenografia spectacolului a fost concepută de Maria Miu, reputat scenograf de teatru şi film, deţinătoare a Premiului UNITER pentru întreaga carieră. Fostul nostru coleg Ioan Dobrinescu, violonist, a fost şef de promoţie al UNMB în 1986, specializarea Compoziţie. Domeniul principal de activitate l-a constituit însă aranjamentul orchestral, din dorinţa promovării creaţiei româneşti clasice, crearea de repertoriu pentru formaţii cu componenţe inedite şi readucerea pe podiumul de concert a repertoriului vechi românesc de muzică uşoară, pe care l-a aranjat şi orchestrat pentru formaţii camerale restrânse, vocale sau instrumentale şi până la orchestre simfonice sau de suflători, cu sau fără solişti.

Miruna Ionescu a debutat pe micul ecran în 1992, la vârsta de şapte ani, devenind primul copil care a intrepretat o doină în cadrul emisiunii de colecţie a Televiziunii Române "Tezaur Focloric". În acelaşi an debutează la Radiodifuziunea Română, sub bagheta dirijorului Paraschiv Oprea, succes care i-a adus numeroase apariţii radio şi de televiziune, în concerte şi spectacole. Absolventă a Liceului de Artă „Carmen Sylva" din Ploieşti şi licenţiată a UNATC „I.L. Caragiale", secţia Artele Spectacolului de Teatru, specializarea actorie, Miruna Ionescu s-a bucurat de îndrumarea unor profesori de elită. În anul 2008 a început colaborarea cu Televiziunea Română, în calitatea de moderator pentru emisiunile „Dincolo de cântec" şi "Popasuri Folclorice", dar şi pentru concerte şi evenimente

Alin Stoica

culturale; a prezentat Festivalul "Maria Tănase" şi Festivalul "Ioana Radu" (Craiova), Festivalul "Crizantema de Aur" (Târgovişte), ”Povestea Cântecului", un spectacol concert dedicat Mariei Tănase. A jucat pe scena Teatrului de Revistă "Constantin Tănase", dar în 2015 întrerupe colaborarea cu teatrele din Bucureşti, pentru a se dedica acestui proiect muzical, alături de violonistul Valentin Albeşteanu, televiziunii şi managementului cultural. Este

Valentin Albeşteanu, Miruna Ionescu

Valentin Albeşteanu

preşedinte al Asociaţiei ProCultArt, înfiinţată cu scopul de ”a reabilita valori uitate şi de a crea contextul, pentru ca acestea să se manifeste”. ”Poveste din Bucureştiul de Odinioară”, ”Biblioteca Digitală a Muzicii Uşoare Româneşti„ şi ”Pianul pe uliţă” (proiect prin care copiii defavorizaţi din trei sate prahovene au ocazia să afle totul despre tainele pianului) sunt principalele proiecte ale asociaţiei sale.

Absolvent al Liceului de Muzică „George Enescu“ şi licenţiat al UNMB (promoţia 1999), secţia instrumental-vioară, clasa prof. univ. Nicolae Bilciurescu, Valentin Albeşteanu a beneficiat şi de îndrumarea profesorilor Octav Saviţchi şi Neculai Nistor. În 1997 începe colaborarea cu Orchestra de Cameră a Radiodifuziunii şi în paralel preia Taraful „Ion Albeşteanu“, în calitate de solist-instrumentist şi dirijor. În 2002 devine membru fondator al Trioului „Scherzando“. A fost implicat în organizarea mai multor activităţi cultural-artistice, abordând un repertoriu bogat din diverse genuri muzicale. Muzeul Ţăranului Român i-a găzduit două recitaluri: ”Ariile noastre naţionale” şi ”Popasuri muzicale prin cafenelele lumii”. A concertat alături de marele pianist român Dan Grigore într-un concert caritabil. Valentin Albeşteanu a concertat şi în prezenţa unor mari personalităţi ale lumii muzicale: dirijorul Zubin Mehta, pianistul şi dirijorul Daniel Barenboim, soprana Angela Gheorghiu, compozitorul Vladimir Cosma, Ioan Holender, pianistul şi dirijorul Iosif Ion Prunner. În 2006 a lansat primul său disc la Casa de Discuri „Electrecord”, dedicat tatălui său Ion Albeşteanu şi intitulat „O vioară, un talent, o tradiţie”. Au urmat albumul „Când eram pe Ialomiţa”, cu 23 de piese în interpretarea familiei Albeşteanu (Ion Albeşteanu şi Tiţa Ştefan, alături de Valentin Albeşteanu) şi albumul „Adevărata mea dragoste”, cu piese clasice, de mare popularitate, interpretate într-o manieră unică, fiind preocupat de reînvierea unui gen muzical (café-concert) reprezentat cu strălucire de virtuozi ai viorii, precum Grigoraş Dinicu, George Boulanger, Nicolae Buică.

Născut într-o familie de muzicieni, dirijorul Tiberiu Dragoş Oprea este licenţiat al UNMB (secţia dirijat orchestră) la clasa maestrului Ludovic Bacs, absolvind şi cursurile de Master. În prezent este prim-dirijor al Filarmonicii Piteşti, precum şi al Teatrului Naţional de Operă şi Balet ”Oleg Danovski” (Constanţa).

“Şi cine nu zâmbeşte invocând norocul prin cântecul *Coşarului,* cine ar îndrăzni să nu se lase cucerit ascultând declaraţia de dragoste *Habar n-ai tu...*, câţi nu şi-ar dărui şi sufletul pentru aflarea ursitului în *Mi-am pus busuioc în păr*... şi cine este cel care nu ar coborî şi stele de pe cer pentru micuţa Estrellita?!”...

Spectatorii au ascultat melodii compuse de Ion Vasilescu (“Habar n-ai tu”, “Mi-am pus busuioc în păr”, ”Suflet candriu de papugiu”), Nicolae Kirculescu (“Aşa începe dragostea”, „Violete pentru fete”, ”Coşarul”), Ionel Fernic (”Minciuna”), Elly Roman (”Nu mai plânge, baby”), Gherase Dendrino (”Tangoul de demult”, aria ”Sărmane lăutar” din opereta ”Lăsaţi-mă să cânt”), dar şi alte partituri celebre semnate de Grigoraş Dinicu (”Căruţa Poştei”), Georges Boulanger, Fritz Kreisler. Practic, trecutul muzicii uşoare româneşti a stat sub semnătura acestor mari compozitori, creaţia lor contribuind din plin la definirea unui gen muzical unic.

Nu au lipsit celebrele partituri ale lui Ennio Morricone (”Once Upon a Time in the West”), Joseph LaCalle (”Amapola”) sau ”O Sole Mio”, compusă de Eduardo di Capua şi Alfredo Mazzucchi.

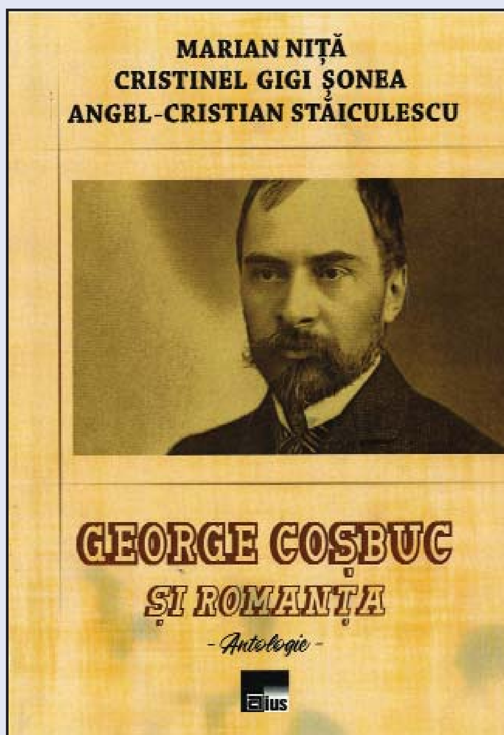
Fireşte, această frumoasă poveste va continua (sala mare a Teatrului Odeon a fost arhiplină, concertul fiind declarat sold-out în numai câteva zile!), pentru că a fost, este şi va rămâne o ”Poveste din Bucureştiul de odinioară”....

Oana GEORGESCU

Marian Niță, Cristinel Gigi Şonea, Angel-Cristian Stăiculescu: „George Coşbuc şi romanța"

La ediția a 55-a a Festivalului național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgovişte a fost lansat şi acest volum, primit cu interes de iubitorii genului, fiindcă poetul figurează pe genericul unora dintre cele mai frumoase şi cântate romanțe. Pe lângă datele biografice şi un sugestiv şi documentat album foto, inclusiv cu pagini de manuscris, sunt trecute în revistă poemele ce i-au inspirat pe compozitori - Guilelm Şorban, Timotei Popovici, Emil Petrescu, Ionel Băjescu - Oardă, Vespasian Vasilescu, Emil Monția, I. Paschill - în cazul numelor unora corectura lăsând de dorit.

Astfel, ne sunt reamintite romanțe celebre, care figurează în repertoriul tuturor interpreților şi pe afişul manifestărilor de gen: "Numai una" (Pe umeri pletele-i curg râu), "La oglindă", "Nu te-ai priceput", "Pe lângă boi", "Pe Bistrița", "Rea de plată", "Doină", "Baladă". Prin această carte, apărută la editura Aius din Craiova, cei trei autori continuă antologarea creațiilor literare ale marilor noştri poeți ce au inspirat lucrări muzicale remarcabile.

Camelia Florescu: „Evadare din mine"

Foarte cunoscută interpretă de muzică uşoară, cu performanțe şi premii la festivalurile de la Mamaia, Amara sau la concursul TV "Steaua fără nume", Camelia Florescu şi-a diversificat în ultimii ani preocupările, nerenunțând fireşte la scenă şi la muzică. A continuat să înregistreze melodii noi (parte din ele incluse pe un album editat de casa de discuri Eurostar), să susțină concerte, dar în paralel şi-a cultivat realul har poetic, publicând mult în țară şi în străinătate, fiind recompensată cu distincții pe acest tărâm.

Bună parte din versurile sale a făcut obiectul unor apreciate melodii compuse chiar de ea (este laureată în acest sens la ultimele două ediții ale Festivalului național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgovişte) sau de alți autori cunoscuți: Virgil Popescu, Alexandru Vilmanyi, Ovidiu Komornyik, Jimi El Laco, Oleg Baraliuc, Marian Stârcea, Bela Andrasi (colaboratorul ei fidel), Adrian Beldiman, Dumitru Caulea. Volumul de față include partiturile a 65 de poeme ce au dat naştere unor cântece de succes. Se înțelege, multe din piese ua fost lansate chiar de Camelia Florescu, dar întâlnim şi alte nume apreciate în muzica uşoară (Carmen Rădulescu, Denis Ştefănescu, Liliana Cornilă) sau în romanță, între care voci reputate din Republica Moldova.

În egală măsură neobosită jurnalistă şi om de radio, Camelia Florescu şi-a lansat acest nou volum la ediția a 55-a a Festivalului național al romanței "Crizantema de aur", acolo unde în ultimii ani este o prezență de prim rang.

Octavian URSULESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi: Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr: Mihaela-Georgiana BALAN, Teodora CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU, Irina HASNAŞ, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, Andreea KISELEFF, David LAPADAT, Carmen MANEA, Laura Ana MÂNZAT, Doina MOGA, Irina NIȚU, Sarah RIZESCU, Constantin-Tufan STAN, Carmen STOIANOV, Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x